

Årsredovisning

2008

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild: Lodjur, lat: *Lynx lynx*, sydsamiska: *råate*, jamska: *gaupa*

Lodjuret i det snötyngda landskapet representerar en stark överlevare i Jämtlands län. Dess lätta kropp och stora tassar gör att den enklare än de flesta andra djur tar sig fram på snön. Lodjuret är en duktig jägare som oftast tar sina byten genom att smyga sig på dem. Sommartid tar lodjuret mest hare, skogsfågel och smågnagare. Vintertid utgörs födan till största delen av rådjur men inom renskötselområdet lever lodjuren i stor uträkning på renar, vilket orsakar problem för rennäringen. Av hänsyn till rennäringen måste därför lodjursstammen kontrolleras via jakt.

Länsstyrelsen inventerar årligen lodjursstammen och år 2008 hittades 58 olika familjegrupper med lodjur i länet, vilket motsvarar nära 350 lodjursindivider. Inventeringarna utgör även underlag för ersättning till rennäringen, där samebyarna får 200 tusen kronor för varje funnen familjegrupp. Länsstyrelsens inventeringar av rovdjur omsätter årligen totalt omkring 3,5 miljoner kronor.

Foto: Göran Ekström

Innehåll

Resultatredovisning	3
Sammanfattning av verksamhetsåret 2008	3
Övergripande redovisning av verksamhetskostnader 2008	7
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	21
<i>Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete</i>	23
<i>Verksamhetsgren Regional tillväxt</i>	29
<i>Verksamhetsgren Miljömålsarbete</i>	37
VO Tillsyn och vägledning	47
<i>Verksamhetsgren Social tillsyn</i>	48
<i>Verksamhetsgren Miljötillsyn</i>	55
<i>Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelskontroll</i>	61
<i>Verksamhetsgren Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn</i>	63
VO Ärendehandläggning	65
<i>Verksamhetsgren Omställning av energisystemet</i>	66
<i>Verksamhetsgren EU-stöd</i>	67
<i>Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning</i>	71
Övriga mål och återrapporteringskrav	76
<i>Organisationsstyrning Politikområde Regional samhällsorganisation</i>	77
<i>Personaluppgifter</i>	81
<i>Uppdrag som skall redovisas i årsredovisningen 2008</i>	86
<i>Uppdrag från regleringsbrev 2007</i>	88
Sammanställning över väsentliga uppgifter	89
Resultaträkning	91
Balansräkning	92
Anslagsredovisning	94
Tilläggsupplysningar och noter	99

Resultatredovisning

Mål: Länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

Sammanfattning av verksamhetsåret 2008

Finanskrisen och lågkonjunkturen har brutit en flerårig starkt uppgång på länets arbetsmarknad. Sysselsättningen är dock fortfarande stark. Sysselsättningen enligt arbetskraftsundersökningarna var tredje kvartalet 2008 den högsta sedan krisen i början på 1990-talet. Sysselsättningen har ökat trendmässigt de fjorton senaste kvartalen från ca 59 000 sysselsatta 2005 till ca 62 000 sysselsatta under 2008. Arbetsförmedlingens prognos är dock att sysselsättningen under 2009 sjunker med 700-800 personer. Minskningen kan bli ännu större. Den samordningsgrupp som landshövdingen sammankallat med anledning av ökade varsel och uppsägningar uppskattar att minst 2 000 personer under 2008 berörs av varsel och uppsagda visstidsanställda personer.

Både arbetslösheten och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har ökat under 2008 enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Det samlade sk. obalanstalet (personer arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska åtgärder) har ökat med 335 personer från november 2007 till november 2008 och uppgår i november 2008 till 4,8 % av befolkningen 16-64 år. Andelen är högre än riksgenomsnittet som i december 2008 var 4,1 %. Arbetslösheten ökar mest för ungdomar 18-24 år och för utrikes födda. Den har däremot minskat för de långtidsarbetslösa.

Befolkningen i länet minskade mellan den 1 november 2007 och den 1 november 2008 med 105 personer och uppgick till 126 851 personer den 1 november 2008. Antalet personer som går i pension de närmaste åren är årligen mer än 300 personer fler än de som fyller 20 år. Det betyder att antalet invånare mellan 20 och 64 år i länet minskar. Av redovisningen ovan framgår att antalet arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska program ökar medan sysselsättningen fortsätter att öka. Det kan bero på att fler sökt sig ut på arbetsmarknaden under högkonjunkturen. Det finns risk för att dessa nu åter tappar fästet med arbetsmarknaden när konjunkturen sviktar.

Befolkningsstrukturen varierar kraftigt mellan länets kommuner. Befolkningen ökar i ett stråk från Östersund till Åre kommun. Dessa kommuner har ett litet födelseöverskott. Resten av länet har en negativ befolkningssammansättning som ger årliga födelseunderskott som det är svårt att kompensera med nettoinflyttning. Det medför att servicen i länets glesast befolkade områden är hotad. När det gäller dagligvaruhandeln påskyndas det av de utbyggnader som sker i Östersund. Antalet butiker på landsbygden minskar och avstånden till servicen ökar. Under året har speciellt bensinbolagen sagt upp många av sina avtal med mackägarna, vilket medför risk för en sämre service till åkerinäring och bilister. Insatser görs för att hitta alternativa möjligheter för tillförsel av drivmedel. Bostadsmarknaden återspeglar befolkningsutvecklingen i länet. I Åre, Östersund och de angränsande områdena av Krokoms finns bostadsbrist, i övriga länet är det en lägre efterfrågan på bostäder.

Länsstyrelsen arbetar på många sätt med hållbar utveckling i länet. Besöksnäringen har utvecklats positivt. Investeringarna inom turistnäringen har varit omfattande. En kraftig avmattning i investeringarna sker på grund av finanskrisen. Länets natur och goda miljö är i detta avseende en styrka för framtiden. Det är dock nödvändigt att med kraft fortsätta det omfattande arbetet med miljömålen för att bevara och ytterligare förbättra miljön. Tillgången till statliga medel för att behålla en levande landsbygd, motverka försurning av vattendragen och bidrag till en biologisk mångfald är viktiga i detta arbete.

Klimatförändringarna och dess effekter uppmärksammas av länsstyrelsen. Några nya övervakningsprogram har startats och insatserna för att minska växthuseffekterna är tydliga i de regionala miljömålen. Intresset är stort för att bygga ut vindkraften. Länets mål för utbyggnad av vindkraft är i energimyndighetens plan 270 MW och i länets miljömål 1 000 MW. Om samtliga prospekt som nu undersöks i länet skulle realiseras skulle utbyggnaden ge en energiproduktion på närmare 4 TWh. I samtliga kommuner pågår en översyn och revidering av översiktsplanerna för att få ett planmässigt stöd för utbyggnaden. Länsstyrelsen saknar en övergripande planering för att öka överföringskapaciteten av elektriciteten till de delar i Sverige eller i Europa som kommer att efterfråga denna energi.

Nya regionala miljömål antogs under 2007. Länsstyrelsens arbete med miljömålen dokumenteras och följs nu upp i en verksamhetsplan för miljömål. Internt har förberedande arbete inför bildandet av naturreservat och dokumentationen för att säkra Natura 2000 områdena prioriterats. Länsstyrelsen har under 2007 och 2008 fått extra medel från Naturvårdsverket för att inventera skyddsvärda skogsområden. Sex extra inventerare har varit anställda under fältsäsongerna 2007 och 2008. De omfattande inventeringarna har inburit att bildandet av nya reservat har fått stå tillbaka till förmån för inventerings- och kvalitetssäkringsarbete. Länet har i miljömålen en målsättning om att skydda 24.400 ha produktiv skog till år 2010, vilket motsvarar 1,76% av den produktiva skogsarealen. Hittills har 34 nya naturreservat bildats med en sammanlagd total areal av 14.000 ha. Det återstår att skydda ca 8.000 ha produktiv skog för att uppfylla länets miljömål. Länsstyrelsen arbetar aktivt med EU:s miljöprogram inom jordbruket och har en mycket hög andel av länets åkerareal som är stödberättigad för ekologisk odling. Utvecklingen för den småskaliga hantverksmässiga matproduktionen är fortsatt positiv.

Avslutningsarbetet för de gamla strukturfondsprogrammen Mål 1 och Interreg IIIA har inletts under 2008 samtidigt som beslutsfattandet i de nya programmen för programperioden 2007-2013 har kommit igång på allvar. Interregprogrammet Sverige-Norge har haft en bra start och beviljat stöd till 16 samarbetsprojekt med Norge under året. I de båda Mål 2-programmen för Mellersta Norrland, i sociala och regionala fonden, är efterfrågan på projektmedel stor. I vissa åtgärder i regionala fonder är närmare hälften av budgeten redan prioriterad till olika projekt. Även arbetet inom landsbygdsprogrammet för 2007-2013 är arbetet igång. Efterfrågan är stor på investeringsstöd, förädlingsstöd och insatser för kompetensutveckling.

Antalet rovdjur i länet ökar och intresset kring rovdjursfrågorna från allmänheten har blivit större. Den stora björnspillningsinventeringen visade att länet har omkring 900 björnar. Skyddsjakten på björn ökade från 35 djur 2007 till 70 skjutna björnar 2008, de flesta i Härjedalen (26 st) och i Strömsund (24 st). Även antalet lodjur och järvar ökar. För att minska på skadorna inom renkötseln måste antalet rovdjur decimeras, speciellt gäller det antalet lodjur.

Länsstyrelsen har under 2008 genomfört en riskanalys utifrån förordningen om intern styrning och kontroll. Analysen visar att en riskfaktor är att länsstyrelsen inte genomför tillsynsverksamheten i enlighet med verksamhetskraven på grund av resursbrist. Ett annat riskområde är att verksamheten inte utförs optimalt ur effektivitetssynpunkt på grund av länsstyrelsens splittrade och kortsiktiga finansiering. Den medför stor personalomsättning och korta planeringshorisonter, fördröjningar resurskrävande administration och ryckighet i arbetet. Mer än halva verksamheten finansieras och styrs delvis via andra finansieringskällor än förvaltningsanslaget.

Länsstyrelsen har fattat beslut i över 28 tusen diareiförda ärenden under 2008 vilket är ungefär som under 2007. Antalet ärenden äldre än två år har minskat 174 till 109 bland annat tack vare intensifierad uppföljning av öppna ärenden. Öppna ärenden följs upp per avdelning varje

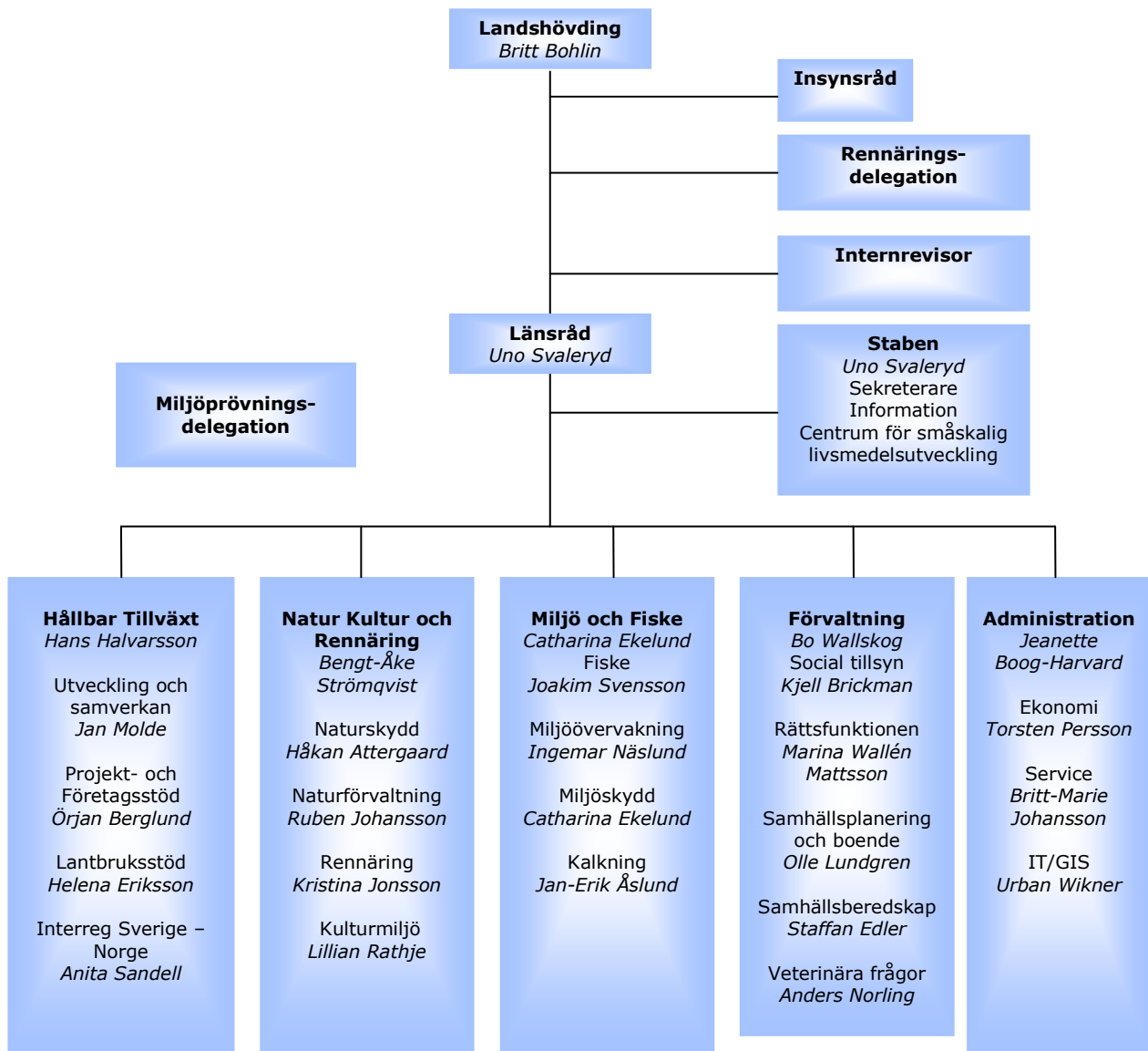
kvartal samt i samband med den årliga redovisningen till Justitiekanslern. Länsstyrelsen har tillsynsplaner för alla områden där länsstyrelsen har tillsynsansvar. Insatserna på tillsyn har ökat med cirka fem miljoner kronor sedan 2006. Trots detta är resurserna och därmed tillsynen otillräcklig inom flera områden. Socialtillsynen har skärpts, men styrs hårt.

Under 2008 har sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen varit 3,6 procent. För kvinnorna är den 4,4 procent och för männen 2,7 procent. Sjukfrånvaron har minskat med 1 procentenhet från 2007 till 2008. Det är både den korta och den långa sjukfrånvaron mer än 60 dagar som minskar. Den långa sjukfrånvaron består av några få, längre sjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade.

Det interna arbetet på Länsstyrelsen har under året präglats starkt av att förbereda och genomföra ett flertal stora reformer inom det internadministrativa området, vilket har tagit stora resurser i anspråk:

- Från och med 2008 omfattas Länsstyrelsen av internrevisionsförordningen, varför en chef för internrevisionen har rekryterats under året.
- Länsstyrelsen omfattas av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll och har under året upprättat rutiner för det arbetet och genomfört en riskinventering.
- Alla länsstyrelser har infört en gemensam kontoplan och ett gemensamt redovisningssystem (Agresso) för ekonomi, tidredovisning, reseräkningar och personalrapportering, som tagits i bruk den 1 januari 2009. Bytet har medfört att Länsstyrelsen tvingats att byta version av redovisningssystemet flera gånger under året.
- Elektronisk fakturahantering har införts under året.
- Under 2008 har länsstyrelserna förberett övergången till en gemensam IT-organisation, med Länsstyrelsen i Västra Götaland som huvudman. Arbetet har inneburit migrering av datorer och överföring av personal och utrustning till den nya huvudmannen.
- Övertagandet av djurskyddsverksamheten från kommunerna den 1 januari 2009 har planerats och förberetts, bland annat genom s.k. verksamhetsövergång för berörd kommunal personal, under året.

Organisation 31 december 2008

Övergripande redovisning av verksamhetskostnader 2008
--

Tabell A - Verksamhetskostnader 2008	Kostnader exkl OH	%	Kostnader inkl OH	%
Verksamhetsområden och verksamhetsgrenar samt myndighetsövergripande verksamhet, tkr				
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	95.841	52	122.666	66
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	27.416	15	35.090	19
VG Regional tillväxt	19.591	11	25.075	14
VG Miljömålsarbete	48.833	26	62.500	34
VO Tillsyn och vägledning	21.316	11	27.282	15
VG Social tillsyn	3.174	2	4.062	2
VG Miljötillsyn	15.134	8	19.370	10
VG Djur- och livsmedelskontroll	984	1	1.259	1
VG Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggväsendet samt övrig tillsyn	2.024	1	2.591	1
VO Ärendehandläggning	27.826	15	35.614	19
VG Omställning av energisystemet	862	0	1.103	1
VG EU-stöd	16.450	9	21.054	11
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	10.514	6	13.457	7
SUMMA PRODUKTION	144.892	78	185.562	100
Myndighetsövergripande verksamhet (10) samt Administration och intern service (11)	40.579	22		
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	185.562	100	185.562	100
Resurssamverkan ¹⁾	639		639	
Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	186.201		186.201	
<i>Myndighetsövergripande verksamhet, uppdelat på: ³⁾</i>				
Nivå 1 (113-115)	19.510	19		
Nivå 2 (110-112, 116-119)	7.873	8		
Nivå 3 (100-109)	13.196	13		
Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	100.399	100		

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen, oavsett finansiering. Objekt-koder som ingår i respektive verksamhetsgren framgår av tabellmallar för de olika verksamhetsgrenarna. Kostnader som definitions-mässigt är myndighetsövergripande skall redovisas som sådana, även om kostnaderna finansieras med externa medel (s.k. OH-pålägg).

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med totalsumman Myndighetsövergripande verksamhet. Den procent-uella fördelningen ska visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Kommentar:

Tabell B.1 - Verksamhetskostnader 2006-2008	2008	2007	2006
Myndighetsövergripande verksamhet särredovisad			
Kostnader exkl. OH per VO och VG (tkr)			
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	95.841	91.788	86.987
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	27.416	30.881	28.042
VG Regional tillväxt	19.591	21.143	18.857
VG Miljömålsarbete	48.833	39.763	40.088
VO Tillsyn och vägledning	21.316	23.032	18.413
VG Social tillsyn	3.174	2.672	2.571
VG Miljötillsyn	15.134	16.354	11.901
VG Djur- och livsmedelskontroll	984	1.286	989
VG Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	2.024	2.719	2.951
VO Ärendehandläggning	27.826	28.155	33.364
VG Omställning av energisystemet	862	1.040	962
VG EU-stöd	16.450	17.944	24.745
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	10.514	9.171	7.656
Resurssamverkan¹	639	1.100	1.146
Myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	40.579	43.242	43.022
Totala kostnader (inkl. OH)²	186.201	187.317	182.932

¹ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen ska fördelas på resp. verksamhetsgren.

² Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2006-2008	2008	2008	2008	2007	2006
Myndighetsövergripande verksamhet särredovisad					
Årsarbetskrafter per VO och VG	Totalt	varav Kvinnor	varav Män	Totalt	Totalt
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	118	49	67	108	106
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	41	20	20	40	41
VG Regional tillväxt	23	14	8	20	21
VG Miljömålsarbete	54	14	39	48	45
VO Tillsyn och vägledning	31	14	17	33	30
VG Social tillsyn	5	4	1	4	5
VG Miljötillsyn	20	7	14	22	19
VG Djur- och livsmedelskontroll	1	1	0	2	2
VG Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	4	3	2	4	5
VO Ärendehandläggning	46	25	21	50	56
VG Omställning av energisystemet	2	1	1	2	2
VG EU-stöd	27	14	13	30	38
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	17	10	7	17	17
Myndighetsövergripande (10 + 11)	34	24	11	38	38
Totala årsarbetskrafter	229	112	116	230	231

Kommentar:

Tillkommer 1,2 årsarbetskraft för resurssamverkan varav kvinnor 0,7 och män 0,5.

Tabell B.3 - Kostnader för representation (tkr)	2008	2007	2006
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	296	375	253
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	701	608	306

Kommentar:

Kostnaden för den externa representationen låg även under 2008 på en högre nivå än vad som varit normalt under de senaste åren. Det beror i första hand på att länsstyrelsen arrangerade många representationsaktiviteter i samband med att världsmästerskapen i skidskytte genomfördes i Östersund i februari 2008. En annan förklaring är att länet fick en ny landshövding under året vilket medförde extra representationsinsatser.

Tabell B.4 - Lokaler och service	2008	2007	2006
Lokalkostnader residens (tkr) 103	940	914	882
Lokalyta residens (m ²)	992	992	992
Lokalkostnad per m ² i residenset	0,95	0,92	0,89
Lokalkostnad exkl. residenset 113	6.330	7.095	7.413
<i>varav</i> lokalkostnader för kontorslokaler inkl. biytor	6.282	6.200	6.000
Lokalyta exkl. residens (m ²)	7.172	7.172	7.172
<i>varav</i> lokalyta för kontorslokaler inkl. biytor	6.100	6.100	6.100
Lokalkostnad per m ² exkl. residens	0,88	0,99	1,03
Lokalkostnad per m ² för kontorslokaler inkl. biytor	1,03	1,02	0,98
Lokalkostnad per årsarbetskraft exkl. residenset (tkr)	28	31	32
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	27	27	26
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²) för kontorslokaler inkl. biytor	26	26	26
Kostnader för lokalvård exkl. residens	700	700	700
Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i länsstyrelsens lokaler.	165	200	160

Kommentar:

- Städningen bedrivs i egen regi och på entreprenad.
- Inga större förändringar eller avvikelser har skett jämfört med tidigare år.
- Inga större lokalförändringar planeras under 2009 jämfört med tidigare år även om det råder viss osäkerhet om framtida behov av kontorslokaler utifrån lagda förslag om länsstyrelsens verksamhet och där beslut väntas under 2009.

Tabell C - Kostnader tkr och årsarbetskrafter 2007-2008							
Tabellen innehåller verksamhetskostnader enligt resultaträkningen.							
VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbet skraft totalt	Årsarbet skraft Kvinnor	Årsarbet skraft Män	Kostnader	Årsarbet skraft totalt
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13.196	13,5	12,1	1,5	15.153	15,1
1009	Kompetensutveckling inom område 10	225	0,4	0,3	0,1	430	0,6
11	Administration och intern service	27.383	20,8	11,6	9,2	28.089	23,4
1109	Kompetensutveckling inom område 11	212	0,4	0,3	0,0	303	0,4
20-21	Övrig förvaltning	3.456	6,6	4,6	2,1	4.204	6,9
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	138	0,3	0,2	0,1	198	0,3
201	Allmänna val	62	0,1	0,0	0,1	43	0,1
202	Medborgarskap	11	0,0	0,0	0,0	31	0,1
203	Överförmyndare	101	0,1	0,1	0,0	55	0,1
204	Begravningsfrågor	38	0,1	0,1	0,0	98	0,2
205	Näringsrättsliga frågor	10	0,0	0,0	0,0	20	0,1
2051	Pantlåneverksamhet	3	0,0	0,0	0,0		
2052	Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	2	0,0	0,0	0,0		
206	Stiftelser	200	0,5	0,5	0,0	333	0,7
2061	Stiftelser - registrering	31	0,1	0,1	0,0	120	0,2
2062	Stiftelser - tillsyn	169	0,4	0,4	0,0	213	0,5
207	Lönegaranti	80	0,1	0,1	0,0	57	0,1
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m	410	0,8	0,6	0,2	377	0,8
2081	Deponerade medel	18	0,1	0,1	0,0		
2082	Allmänna arvsfonden	85	0,1	0,0	0,1		
2083	Bygdeavgifter	306	0,6	0,6	0,0		
2084	Rederistöd	0	0,0	0,0	0,0		
2085	Åborätten och allmänningar	0	0,0	0,0	0,0		
211	Allmän kameraövervakning	153	0,3	0,0	0,3	134	0,3
212	Bevakningsföretag m.m	96	0,2	0,1	0,2	229	0,5
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m överklaganden av polismyndighetens beslut	14	0,0	0,0	0,0	23	0,1
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	65	0,1	0,1	0,0	103	0,1
215	Lotterier, bingo. mm.	63	0,2	0,2	0,0	87	0,2
216	Kampsportmatcher	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
218	Jakt och viltvård	1.172	2,3	1,3	1,0	1.362	1,9
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	48	0,1	0,1	0,0	162	0,2

VÄS-KOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbet skraft totalt	Årsarbet skraft Kvinnor	Årsarbet skraft Män	Kostnader	Årsarbet skraft totalt
24	Yrkesmässig trafik	305	0,7	0,7	0,0	440	1,0
240	Allmänt och övergripande inom yrkesmässig trafik	22	0,0	0,0	0,0	43	0,1
2409	Kompetensutveckling inom område 24	5	0,0	0,0	0,0	22	0,0
241	Tillstånd (utom internationella transporter och taxiförarlegitimationer)	35	0,1	0,1	0,0	77	0,2
242	Internationella transporter	5	0,0	0,0	0,0	13	0,0
243	Tillsyn och kontroll (utom taxiförarlegitimationer)	169	0,4	0,4	0,0	204	0,5
244	Taxiförarlegitimationer	68	0,2	0,2	0,0	30	0,1
249	Övriga ärenden inom yrkesmässig trafik	5	0,0	0,0	0,0	74	0,2
25	Körkort och trafikföreskrifter	3.813	7,4	5,2	2,1	2.790	6,0
250	Allmänt och övergripande inom körkort och trafikföreskrifter	352	0,4	0,4	0,0	195	0,2
2509	Kompetensutveckling inom område 25	32	0,1	0,1	0,0	42	0,1
251	Tillstånd	1.786	3,5	1,9	1,5	610	1,4
252	Villkor	236	0,5	0,5	0,0	260	0,6
253	Körkortsingripanden	1.257	2,7	2,4	0,3	1.502	3,4
258	Trafikföreskrifter m.m	182	0,4	0,1	0,3	223	0,4
259	Övriga ärenden inom körkort och trafikföreskrifter m.m.	1	0,0	0,0	0,0	0	0,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	1.703	2,3	1,2	1,1	1.644	2,5
280	Allmänt och övergripande inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	714	0,8	0,2	0,6	356	0,5
2809	Kompetensutveckling inom område 28	139	0,1	0,0	0,1	94	0,1
281	Livsmedelskontroll	93	0,1	0,0	0,1	187	0,3
282	Djurskydd	679	1,0	0,9	0,1	703	1,1
283	Smittskydd	143	0,2	0,1	0,1	216	0,3
284	Allmänna veterinära frågor m.m	70	0,1	0,0	0,1	180	0,3
289	Övriga ärenden inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5	0,0	0,0	0,0	2	0,0
30	Regional tillväxt	17.224	24,8	10,8	14,0	21.442	28,3
300	Allmänt och övergripande inom regional utveckling	2.704	3,8	1,7	2,2	5.262	4,1
3009	Kompetensutveckling inom område 30	92	0,2	0,1	0,1	186	0,3
301	Tillväxtprogram m.m	1.359	1,2	0,4	0,8	2.334	2,3
302	Företagsstöd	2.417	4,6	2,1	2,5	2.318	4,2
303	Regional projektverksamhet	986	2,0	1,2	0,9	1.198	2,2

VÄSKOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbet skraft totalt	Årsarbet skraft Kvinnor	Årsarbet skraft Män	Kostnader	Årsarbet skraft totalt
304	EG:s strukturfonder (Regionala fonden, Sociala fonden och Jordbruksfonden)	8.305	11,6	5,0	6,6	9.038	14,3
305	Uppföljning och utvärdering av regionala stöd (ej EG:s stukturfonder)	1.434	1,5	0,4	1,1	1.206	1,2
306	Gränsregionalt samarbete (ej Interreg)	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
307	Konkurrensfrågor	3	0,0	0,0	0,0	11	0,1
309	Övriga ärenden inom regional utveckling	15	0,0	0,0	0,1	75	0,1
34	Infrastrukturplanering	759	1,0	0,0	1,0	654	0,7
3409	Kompetensutveckling inom område 34	7	0,0	0,0	0,0	0	0,0
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3.945	6,5	2,0	4,6	3.478	6,7
400	Allmänt och övergripande inom hållbar samhällsplanering och boende	2.061	2,9	0,4	2,4	1.724	2,8
4009	Kompetensutveckling inom områdena 40 och 41	69	0,1	0,0	0,1	92	0,1
401	Översikts- och regionplaner m.m	149	0,3	0,0	0,3	115	0,2
402	Detaljplaner, områdesbestämmelser, fastighetsplaner m.m	793	1,7	0,9	0,8	680	1,9
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	382	0,7	0,5	0,2	444	0,9
404	Tillsyn av plan- och byggnadsfrågor, samråd m.m	61	0,1	0,0	0,1	153	0,3
4041	Tillsyn av planfrågor	6	0,0	0,0	0,0		
4042	Tillsyn av byggnadsfrågor	3	0,0	0,0	0,0		
405	Bostadsförsörjning	288	0,5	0,0	0,5	176	0,3
406	Ekologiskt hållbar samhällsutveckling	2	0,0	0,0	0,0	23	0,1
407	Fastighetsbildning, frågor kring markanvändning m.m	182	0,3	0,1	0,2	152	0,3
409	Övriga ärenden inom hållbar samhällsplanering och boende	26	0,1	0,0	0,1	12	0,0
41	Stöd till boende	769	1,6	0,3	1,2	1.361	2,9
411	Bidrag till nybyggnad	31	0,1	0,0	0,1	31	0,1
412	Bidrag till ombyggnad	9	0,0	0,0	0,0	37	0,1
413	Bidrag till energiåtgärd	566	1,3	0,3	1,0	1.040	2,2
414	Bidrag till åtgärder mot radon	163	0,2	0,0	0,2	235	0,5
419	Övriga ärenden inom stöd till boende	0	0,0	0,0	0,0	19	0,0
42	Omställning av energisystemet	788	1,5	0,9	0,6	849	1,3
420	Allmänt och övergripande inom omställning av energisystemet	393	0,7	0,3	0,4	627	1,0
4209	Kompetensutveckling inom område 42	1	0,0	0,0	0,0	4	0,0
421	Förnybar energi	91	0,2	0,0	0,2	145	0,2

VÄSKOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbet skraft totalt	Årsarbet skraft Kvinnor	Årsarbet skraft Män	Kostnader	Årsarbet skraft totalt
422	Hushållning med energi	8	0,0	0,0	0,0	76	0,1
429	Övriga ärenden inom omställning av energistystemet	296	0,6	0,6	0,1	0	0,0
43	Kulturmiljö	5.539	5,9	2,2	3,7	6.957	6,6
430	Allmänt och övergripande inom kulturmiljö	1.252	2,3	1,2	1,1	1.120	1,9
4309	Kompetensutveckling inom område 43	65	0,1	0,1	0,1	92	0,2
431	Fornminnen	682	0,8	0,1	0,7	564	0,9
432	Byggnadsminnen	175	0,3	0,0	0,3	147	0,3
433	Kyrkliga kulturminnen	184	0,3	0,0	0,3	137	0,3
434	Byggnadsvård	755	0,5	0,0	0,5	1.206	0,6
435	Fonminnes- och kulturlandskapsvård	751	1,0	0,6	0,3	2.933	2,0
436	Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	1.693	0,8	0,3	0,5	765	0,8
439	Övriga ärenden inom kulturmiljö	46	0,0	0,0	0,0	85	0,0
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	3.718	4,9	1,8	3,1	4.030	4,8
450	Allmänt och övergripande inom krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	2.504	3,4	0,9	2,5	2.293	3,2
4509	Kompetensutveckling inom område 45	365	0,5	0,2	0,3	338	0,2
451	Riskhantering och säkerhet	575	0,9	0,8	0,1	719	0,8
452	Skydd mot olyckor inklusive räddningstjänstansvar	243	0,1	0,0	0,0	289	0,1
453	Krisberedskap samt civilt försvar	91	0,1	0,1	0,1	252	0,3
454	Dammsäkerhetsfrågor	43	0,0	0,0	0,0	14	0,0
455	Utbildning, övning information	220	0,3	0,0	0,3	340	0,3
456	Tillsyn och uppföljning	41	0,1	0,0	0,1	118	0,1
459	Övriga ärenden inom, fredstida krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	0	0,0	0,0	0,0	5	0,0
5	Naturvård och miljöskydd	61.145	73,4	23,6	49,8	50.847	68,2
50	Övergripnade och gemensamt för naturvård och miljöskydd	15.381	20,5	7,8	12,7	12.125	20,9
500	Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd	6.201	9,5	4,7	4,8	5.795	9,5
5009	Kompetensutveckling inom områdena 50-58	1.264	1,9	0,9	1,0	1.400	1,9
501	Miljömål	290	0,6	0,3	0,3	1.362	2,4
502	Miljöövervakning och uppföljning av miljömål	8.547	9,8	2,4	7,4	4.536	8,1
503	Tillsynsvägledning	225	0,3	0,3	0,1	221	0,4
504	Överlåtelse av beslut och operativ tillsyn till kommun	10	0,0	0,0	0,0	5	0,0
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	54	0,1	0,1	0,0	192	0,5

VÄSKOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbet skraft totalt	Årsarbet skraft Kvinnor	Årsarbet skraft Män	Kostnader	Årsarbet skraft totalt
509	Övriga ärenden inom övergripande naturvård och miljöskydd	54	0,1	0,0	0,1	14	0,0
51	Skydd av områden och arter , förvaltning och skötsel av skyddade områden	29.058	33,1	7,7	25,4	25.418	27,5
511	Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	12.530	17,2	4,6	12,6	11.045	13,9
512	Förvaltning och skötsel av skyddade områden	16.343	15,6	3,0	12,7	14.168	13,2
513	Vattenskyddsområden (exkl. tillsyn)	86	0,1	0,1	0,0	50	0,1
515	Tillsyn av områdesskydd (exkl. vattenskyddsområden)	70	0,1	0,0	0,1	151	0,4
516	Tillsyn av vattenskyddsområden	29	0,1	0,1	0,0	3	0,0
519	Övriga ärenden inom skydd av områden och arter	0	0,0	0,0	0,0	2	0,0
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1.216	2,3	1,0	1,3	1.437	3,2
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	195	0,4	0,3	0,2	467	1,0
522	Skydd för djur- och växtarter	28	0,1	0,1	0,0	16	0,1
523	Övrig prövning avseende naturskydd	226	0,5	0,5	0,0	289	0,6
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	564	0,8	0,1	0,7	432	0,9
526	Tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd	70	0,1	0,0	0,1	122	0,3
527	Tillsyn av skydd för djur- och växtarter	63	0,2	0,0	0,2	80	0,2
528	Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd	70	0,2	0,0	0,2	30	0,1
529	Övriga ärenden inom prövning och tillsyn för skydd av naturen	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
53	Vattenverksamhet	2.612	3,6	1,0	2,6	2.489	3,7
531	Prövning av vattenverksamhet	172	0,3	0,0	0,3	135	0,3
535	Tillsyn av vattenverksamhet	215	0,5	0,1	0,3	376	0,8
537	Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	2.222	2,7	0,9	1,9	1.978	2,7
539	Övriga ärenden inom vattenverksamhet	3	0,1	0,0	0,1	0	0,0
54	Mineral- och torvfyndigheter	140	0,1	0,0	0,1	156	0,3
543	Prövning enligt minerallagen och lagen om vissa torvfyndigheter	53	0,0	0,0	0,0	67	0,1
546	Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter	59	0,1	0,0	0,1	26	0,1
549	Övriga ärenden inom mineral- och torvfyndigheter	28	0,0	0,0	0,0	62	0,1
55	Miljöfarlig verksamhet	2.384	3,9	2,5	1,4	2.285	3,8
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken (inkl Samråd)	1.679	2,5	1,4	1,1	1.253	1,7
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	703	1,4	1,1	0,3	1.031	2,0
559	Övriga ärenden inom miljöfarlig verksamhet	1	0,0	0,0	0,0	1	0,0

VÄSKOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbet skraft totalt	Årsarbet skraft Kvinnor	Årsarbet skraft Män	Kostnader	Årsarbet skraft totalt
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	276	0,1	0,1	0,0	111	0,2
561	Prövning av kemiska produkter och biotekniska organismer	3	0,0	0,0	0,0	2	0,0
562	Prövning av avfall och producentansvar	19	0,0	0,0	0,0	58	0,1
5620	Transport av avfall och farligt avfall	8	0,0	0,0	0,0	30	0,1
563	Prövning av övrigt miljö- och hälsoskydd	5	0,0	0,0	0,0	2	0,0
565	Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer	247	0,0	0,0	0,0	37	0,1
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	1	0,0	0,0	0,0	5	0,0
567	Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
569	Övriga ärenden inom övrigt miljö- och hälsoskydd	1	0,0	0,0	0,0	7	0,0
57	Förorenade områden, efterbehandling	1.524	3,0	3,0	0,0	1.670	3,4
571	Prövning av förorenade områden	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
575	Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden	195	0,4	0,4	0,0	155	0,3
577	Efterbehandling av förorenade områden	1.324	2,7	2,7	0,0	1.511	3,2
579	Övriga ärenden inom förorenade områden	5	0,0	0,0	0,0	4	0,0
58	Restaurering	8.554	6,8	0,4	6,3	5.154	5,3
60	Lantbruk	24.430	33,9	23,1	10,8	26.229	31,4
600	Allmänt och övergripande inom lantbruk	2.122	3,5	2,6	0,9	2.381	3,6
6009	Kompetensutveckling inom område 60	353	0,5	0,4	0,2	680	0,5
601	Stöd till jordbruket enligt EG:S förordningar	5.392	10,9	7,1	3,8	5.251	10,6
602	Stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder exkl. kompetensutveckling	2.417	4,5	2,0	2,5	2.028	3,9
603	Stöd till kompetensutvecklingsåtgärder inom lantbruket	294	0,1	0,1	0,0	1.571	1,4
604	Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden	13.377	13,5	10,6	2,9	14.001	10,2
605	Tillsyn, kontroll m.m	197	0,1	0,1	0,0	236	0,2
606	Jordbruksfastigheter	521	1,1	0,4	0,7	564	1,2
609	Övriga ärenden inom lantbruk	107	0,2	0,2	0,0	197	0,3
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	7.422	8,6	4,2	4,5	6.270	7,8
610	Allmänt och övergripande inom rennäring m.m.	1.076	1,8	1,2	0,6	789	1,3
6109	Kompetensutveckling inom område 61	90	0,2	0,1	0,1	46	0,1
611	Rennäring	1.150	1,3	0,8	0,6	1.622	1,7
612	Stöd	251	0,1	0,0	0,1	252	0,0
613	Fjällförvaltning	4.941	5,4	2,2	3,2	3.583	4,6
614	Anläggningar där staten har underhållsskyldighet	0	0,0	0,0	0,0	9	0,0

VÄSKOD	Kostnader och årsarbetskrafter ¹	2008	2008	2008	2008	2007	2007
		Kostnader	Årsarbetskraft totalt	Årsarbetskraft Kvinnor	Årsarbetskraft Män	Kostnader	Årsarbetskraft totalt
619	Övriga ärenden inom rennäring	2	0,0	0,0	0,0	15	0,0
62	Fiske	3.484	6,7	1,0	5,8	3.806	6,8
620	Allmänt och övergripande inom fiske	734	1,3	0,2	1,1	564	0,9
6209	Kompetensutveckling inom område 62	24	0,1	0,1	0,0	20	0,1
621	Fiskerinäring	5	0,0	0,0	0,0	269	0,0
622	Stöd till fisket	40	0,1	0,0	0,1	56	0,1
623	Fiskevård, fritidsfiske	2.704	5,3	0,7	4,6	2.915	5,8
629	Övriga ärenden inom fiske	2	0,0	0,0	0,0	2	0,0
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
6409	Kompetensutveckling inom område 64	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
70	Social omvårdnad	4.314	6,9	5,0	1,9	3.709	5,8
700	Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (Tidigare benämnt "Social omvårdnad" under VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete)	1.144	1,7	1,1	0,6	1.037	1,5
7009	Kompetensutveckling inom område 70	78	0,2	0,2	0,0	69	0,2
701	Tillsyn och rådgivning	2.304	3,9	3,7	0,2	2.024	3,4
702	Enskild vårdverksamhet	89	0,2	0,1	0,0	99	0,2
703	Individärenden - yttranden till domstol m.m	30	0,1	0,1	0,0	63	0,1
704	Fördelning av statsbidrag	290	0,6	0,0	0,6	241	0,3
705	Alkohol och tobaksärenden	457	0,5	0,0	0,5	242	0,3
709	Övriga ärenden inom social omvårdnad	3	0,0	0,0	0,0	3	0,0
80	Jämställdhet mellan kvinnor och män	754	1,0	1,0	0,0	3.933	3,3
8009	Kompetensutveckling inom område 80	17	0,0	0,0	0,0	4	0,0
85	Integration	1.411	1,2	1,2	0,0	333	0,4
8509	Kompetensutveckling inom område 85	1	0,0	0,0	0,0	0	0,0
	Resurssamverkan ²	639	1,2	0,7	0,5	1.100	1,9
	Summa på 2-siffernivå	186.201	230	113	117	187.317	232

¹ Uppgifterna avser all anställd personal vid länsstyrelsen, oavsett finansiering och anställningsform.

Se vidare förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 §.

En årsarbetskraft motsvarar 220 arbetsdagar per år.

² Definiera vad som avses i summan resurssamverkan

Redogör för vad som ingår i kompetensutvecklingstiden

Kommentar:

Kostnader och årsarbetskrafter 2007-2008 avseende 80. "Minskning mellan 2007 från 3,3 årsarbetskraft till 2008 med 1,0 beror att flera projekt med externa medel avslutats". Lillemor L

Tabell D – Redovisning av ärenden 2008 (samtliga ärenden oavsett databas)									
Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga verksamhetsområden. I de fall individärenden förekommer under Kommunikationer och Regional utvecklingspolitik skall dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.									
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans²	varav antal ändrade³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	61	154	364	520	59	1	1	1	3
Övrig förvaltning (20-21)	189	1 420	118	1 533	194	29	14	4	2
varav stiftelser (206)	33	280	21	279	55	6	1	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	23	62	9	77	17	2	0	0	0
varav bevakningsföretag m.m (212)	27	113	4	105	39	0	0	0	0
Yrkesmässigtrafik (24)	119	217	108	259	185	1	0	0	0
varav tillsyn och kontroll (utom taxiföralegitimationer) (243)	107	99	101	144	163	0	0	0	0
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k gröna ärenden. (25)	631	8 929	2	8 419	1 143	125	100	5	6
varav tillstånd inkl. s.k. gröna ärenden (251) ⁵	249	6 403	0	6 220	432	17	15	0	0
varav s.k. gröna ärenden ⁵	-	-	-	-	-	-	-	-	-
varav körkortsingripanden (253)	295	1 973	1	1 622	647	89	75	5	6
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	25	207	17	222	27	3	9	0	0
varav Livsmedelskontroll (281)	2	6	0	3	5	0	4	0	0
varav Djurskydd (282)	18	116	7	129	12	3	5	0	0
varav Smittskydd (283)	5	74	5	76	8	0	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	4	2	6	0	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	99	428	32	417	142	0	0	0	7
Infrastrukturplanering (34)	24	40	4	35	33	0	0	0	11
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	69	1 005	13	1 036	51	48	56	4	0
Stöd till boende (41)	116	534	1	592	59	0	0	0	2
Omställning av energisystemet (42)	0	2	2	1	3	0	1	0	0
Kulturmiljö (43)	243	349	72	486	178	1	1	0	39

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	30	55	16	83	18	1	0	0	2
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	3	5	2	10	0	0	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	51	71	21	117	26	5	6	0	6
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	83	102	115	201	99	2	3	0	14
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	106	603	26	640	95	6	13	0	7
Vattenverksamhet (53)	53	163	12	159	69	4	2	0	4
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	37	105	7	99	50	4	2	0	2
Mineral- och torvfyndigheter (54)	20	49	6	53	22	2	1	0	6
Miljöfarlig verksamhet (55)	156	259	289	582	122	3	3	0	25
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	91	176	288	460	95	2	2	0	11
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	9	53	2	54	10	0	0	0	0
Förorenadeområden, efterbehandling (57)	2	17	1	16	4	0	0	0	0
varav tillsyn av förorenadeområden och miljöriskområden (575)	0	11	0	11	0	0	0	0	0
Restaurering (58)	13	14	5	26	0	0	0	0	1
Lantbruk (60)⁴	540	11 292	395	11 856	371	29	11	0	0
varav stöd till jordbruket enligt EGs förordningar (601)	5	54	354	403	10	28	11	0	0
Rennäring mm (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	144	291	137	455	117	14	4	0	6
Fiske (62)	64	621	17	593	109	3	2	0	5
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social omvårdnad (70)	84	770	118	583	389	0	0	0	0

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans²	varav antal ändrade³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
varav tillsyn och rådgivning (701)	76	710	98	508	376	0	0	0	0
Jämställdhet mellan kvinnor och män (80)	1	3	1	3	2	0	0	0	1
Integration (85)	1	5	0	5	1	0	0	0	1
Summa	2 690	27 304	1 822	28 460	3 350	276	226	14	109
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	33	58	0	36	55	1	1	0	9

¹ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans

² Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2008

³ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut

⁴ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

⁵ De länsstyrelser som diarieför samtliga handledarskap redovisar denna grupp i sin helhet under 251

Kommentar:

Länsstyrelsen har fattat beslut i över 28 tusen diareiförda ärenden 2008 vilket är ungefär som under 2007. Antalet ärenden äldre än två år har minskat från 174 till 109 bland annat tack vare intensifierad uppföljning av öppna ärenden. Särskild genomgång av öppna ärenden, ända ner på handläggarnivå, görs varje kvartal samt i samband med den årliga redovisningen till Justitiekanslern.

Problemen med att ingående balans av ärenden ena året inte är densamma som utgående balans året innan är svårt att helt komma till rätta med. De beror dels på att det inte finns ett riktigt bra fungerande gränssnitt mellan Diabas och övriga diariesystem som Platina, NYPS, Ararat och Bofinc, dels på att systemen inte är gjorda för årsredovisning enligt ekonomisk modell. Ärenden kan registreras retroaktivt såväl när det gäller inkomna och utgående handlingar som för åtgärder och beslut. Kunskapen om diarieföring bland handläggare varierar också trots utbildningsinsatser som görs.

Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k gröna ärenden (25)

Uppgiften "varav tillstånd inkl. s.k. gröna ärenden (251)" innehåller från och med 2008 även körkortstillstånd som tidigare år kunnat särredovisas som varav s.k. gröna ärenden. Länsstyrelsen diarieför från och med den 1 januari 2008 samtliga ansökningar om körkortstillstånd. Samtliga ansökningar om handledarskap diarieförs sedan den 1 januari 2007 (tabellnot 5).

Regional tillväxt (30) och Infrastrukturplanering (34)

Balansen av ej avgjorda ärenden har ökat under året. Detta beror dels på att både landsbygdsprogrammet och regionala strukturfondsprogrammet egentligen haft sitt första operativa år under 2008 och att många ärenden kommit in men att det tar en viss tid innan alla rutiner för handläggning och beslut är på plats dels på att förfrågningar inom infrastrukturplaneringen kommit in men kommer att hanteras främst i samband med länstransportplaneringen 2009.

Antalet ärenden som är äldre än två år, 7 respektive 11, beror på fleråriga uppdrag och projekt som ligger öppna så länge länsstyrelsen arbetar med dem. Inom infrastrukturområdet är det

framför allt framställningar kring infrastrukturåtgärder från enskilda som hanteras inom infrastrukturplaneringen och som är inne i en långsiktig hantering för att skapa bra svar. Hanteringen av dessa ärenden skall ses över.

Stöd till boende (41)

Det totala antalet ärenden har minskat jämfört med år 2007 bl.a. som en följd av att räntebidrag till ny- och ombyggnad av bostäder inte kan lämnas till projekt som påbörjats efter år 2006 samt att stödet till konvertering från oljeuppvärmning avvecklades under år 2007.

Efter en ökning av antalet ansökningar om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem under åren 2006 och 2007 minskade antalet ansökningar under år 2008.

Lantbruk (60)

Ingående balansen av ärenden 2008 är lägre än utgående balans i ÅR 2007 beroende på att det felaktigt blev en dubbelräkning av 197 initiativärenden i Diabas när de skulle sammanställas med ärenden från diariesystemet Ararat.

Social omvårdnad (70)

Antalet ärenden har ökat kraftigt jämfört med 2007. Den 1 juli 2008 tillkom genom en ny lag rapportering av ej verkställda beslut enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Vid första rapporteringstillfället, tredje kvartalet 2008, kom ca 250 nya ärenden in relaterade till lagändringen.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

A	B			C			D		
Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2008			Antal beslutade ärenden under 2008			Antal överklagade ärenden under 2008		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	2 564	6 263	155	2 458	5 894	222	20	102	13
Regional tillväxt (30)	8	15	445	4	14	445	0	0	0

Kommentar:

Det går inte att i Platina få fram den fördelning på kvinnor och män som ska redovisas i tabell D.1. Platina är idag inte utvecklat för det. Att manuellt gå igenom samtliga ärenden inom 24 och 25 i Platina är knappast realistiskt. Redovisningen avser därför endast ärenden som registrerats i Diabas.

För kommunikationer överensstämmer bilden med tidigare år och med övriga landet. Det är övervägande män som är yrkeschaufförer och innehavare av trafik tillstånd. Det är generellt också fler män som är föremål för ingripande mot körkort, till stor del beroende av att det är fler män som innehar körkort och som framför fordon.

VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete

Mål 1: Länsstyrelserna ska stärka det sektorsövergripande arbetet och samordningen av de olika sakområdena för att uppnå effektiva lösningar och bidra till en hållbar utveckling i länen.

De största hindren för ett framgångsrikt sektorsövergripande arbete är:

- Brister i kunskap och kompetens om lagar, regler och förhållanden inom andra verksamhetsområden än det egna.
- Konkurrens om tiden mellan de "egna" sakärendena och de tvärsektoriella uppdragen.
- Interna arbetsformer som går att ytterligare utveckla för att få en bättre samordning.

Länsstyrelsen har sedan tidigare ett övergripande ansvar att stärka det sektorsövergripande arbetet och samordningen av de olika sakområdena för att uppnå effektiva lösningar och bidra till en hållbar utveckling i länen. Under 2008 har länsstyrelserna fått utökade uppdrag inom områden som täcker alla eller flera av de normala verksamhetsområdena - tvärsektoriella uppdrag - för att uppnå Hållbar utveckling.

Under 2008 har länsstyrelsen avsatt särskilda resurser för att kartlägga uppdragen och metoder för arbetet, initierat utbildningar, tagit fram förslag till hur de tvärsektoriella uppdragen ska organiseras i framtiden samt i vilka forum samverkan ska ske. Trots att länsstyrelsen har en stor kunskapsbas inom organisationen har en del brister och hinder i det tvärsektoriella arbetet identifierats inom myndigheten.

Förvirring av begreppen

Det råder fortfarande en del förvirring om begreppet Hållbar utveckling och sektorsövergripande/tvärsektoriellt arbete särskilt när det gäller sambanden mellan olika områden.

- Det kan olyckligtvis inträffa att samordningen mellan olika sakområden inte sker vid beslut i alla ärenden utan sökanden kan till exempel få ekonomiska medel i ett första skede och i ett senare skede inte få tillstånd till verksamheten.

Behov av kunskapsstöd

Det föreligger ett behov av kunskapsstöd om de nya uppdragen i regleringsbrevet och utvidgningen av länsstyrelseinstruktionen §5. Dessa förändringar var relativt okända för en del av personalen inom sakområdena. Länsstyrelsen har inventerat vilka metoder och fora vi har för tvärsektoriellt arbete och vilka önskemål som finns för hur länsstyrelsen på ett bättre sätt ska uppnå effektiva lösningar för att bidra till en hållbar utveckling. En översyn över hur andra länsstyrelser arbetar med tvärsektoriella frågor har genomförts.

- För att vidareutveckla det sektorsövergripande arbetet i länsstyrelsens verksamhet behöver personalen en ökad insikt i andras sakområden, intresseområden och arbetssätt. Länsstyrelsen har en stor kunskapsbas inom organisationen där det finns stor potential att på ett strukturerat sätt utveckla utbytet mellan avdelningar och sakområden i högre grad än vad som görs idag.

I miljömålen ingår aspekter på människors hälsa som berör folkhälsa i synnerhet, men även andra politikområden. Livsstil och livskvalitet finns med som påverkande faktorer i miljömålen. Här finns en tydlig koppling till riksdagens folkhälsomål med sina elva målområden och särskilt det femte målområdet – Sunda och säkra miljöer och produkter – som är utpekade med direkt

koppling till miljömålssystemet. Men det finns även kopplingar mellan de andra tio målområdena och miljö kvalitetsmålen. Här finns möjligheter att göra vinster genom att tydligare samordna arbetet med folkhälsomålen och miljömålen eftersom de så intimt hänger samman med varandra. Detta gäller framförallt länsstyrelsens och landstingets regionala arbete för att understödja kommunerna. Men även på central nivå och på kommunal nivå kan man göra vinster genom att utveckla samordningen.

Länsstyrelsen har på uppdrag och i samverkan med Folkhälsoinstitutet utvecklat metoder för Hälsokonsekvensbeskrivningar (HKB) enligt uppdrag 41 i regleringsbrevet 2006. I samband med detta arbete bildades en formell grupp för Hållbar UTveckling (HUT-gruppen). I HKB:n tas både miljömålen och folkhälsomålen i beaktan. I strategin för genomförande av uppdraget föreslås att länsstyrelsen;

1. Initierar ärendegrupper där folkhälsofrågorna ofta behöver vägas in
2. Informerar om metoden externt och därmed stimulerar andra aktörer att använda HKB
3. Själv genomför HKB inför beslut som myndigheten ska fatta, till exempel, vid antagande av nya program för regional utveckling eller beviljande av projekt- och företagsstöd

Åtgärder för att främja ett tvärssektoriellt arbetssätt

- Länsstyrelsen har inrättat ett särskilt forum – Tvärsamrådet – för att med systematik integrera det tvärssektoriella perspektivet i ärendehandläggningen. I Tvärsamrådet tas frågor upp som är principiellt intressanta för flera sakområden inom Länsstyrelsen. Tvärsamrådet är inte beslutande utan ett forum för att belysa en fråga ur olika sakområdens perspektiv, diskutera och bredda beslutsunderlaget. Avsikten med samrådet är att bidra till en kvalitetshöjning av länsstyrelsens arbete och att effektivisera ärendehandläggningen. Tvärsamrådet äger rum en gång var 14:e dag och det leds av chefsjuristen.
- Länsstyrelsen har under året bildat en tvärssektoriell grupp bestående av jämställdhetsexpert, integrationshandläggare, miljömålshandläggare, personalstrateg, socialdirektör, länsarkitekt och planeringsdirektör som ska arbeta med de tvärssektoriella uppdragen utifrån 5§ länsstyrelseinstruktionen. Gruppens uppdrag kan sammanfattas i tre punkter
 - Bedöma och genomföra för uppdragen relevant kompetensuppbyggnad
 - Identifiera sakområden där särskild hänsyn ska tas till de sektorövergripande uppdragen i den egna verksamheten
 - Föreslå checklistor och uppföljningssystem som underlättar för samtliga funktioner att integrera de tvärssektoriella uppdragen i sitt ordinarie arbete.
- För vissa större ärenden eller teman som behöver belysas från olika infallsvinklar bildas ibland temporära arbetsgrupper/projektgrupper med företrädare från olika sakområden. Exempel på en sådan arbetsgrupp som har verkat under året är en vindkraftgrupp, där representanter för miljö, plan, kulturmiljö, naturskydd och rennäring har deltagit. Gruppen gjorde bl a en studieresa till Skottland. Andra exempel på tvärssektoriella grupper är en samordningsgrupp inom energiomställning och klimatanpassning och grupper som bildas för att utforma remissvar.

Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete

Tabell 1.1 - För sakområdet jämställdhet

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2008	2007	2006
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	965	3.933	4.129
varav ramanslag 32:1, netto (tkr)	960	730	889
varav övrig finansiering (tkr)	5	3.203	3.239
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,5	2	2
Verksamhetsintäkter	0	0	11

¹ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Kommentar:

En förskjutning har skett från externt finansierade projektverksamhet riktad till externa aktörer till att under 2008 utveckla jämställdhetsintegreringen vid Länsstyrelsen internt.

Mål 1: Verksamheten ska bedrivas så att det finns god beredskap och kapacitet för mottagande av skyddsbehövande m.fl. som beviljats uppehållstillstånd samt utvecklad samverkan mellan kommuner och myndigheter i länet avseende boende, introduktion och snabb arbetsmarknadsetablering.

Länets åtta kommuner hade överenskommelser om mottagning av skyddsbehövande under 2007 och 2008 och har treårsöverenskommelse med Migrationsverket. Tre kommuner har ökat sitt faktiska mottagande medan en har oförändrat och fyra har minskat sitt faktiska mottagande. Sammanlagt är det en marginell minskning i mottagandet jämfört med föregående år. Totalt för länet rör det sig endast om cirka 20 personer. Underlaget bygger på mottagningsstatistik till och med oktober 2008 tillsammans med uppskattningar från kommunerna om mottagandet under november och december.

Skälen för en minskad eller oförändrad mottagningskapacitet är bl.a. bostadsbrist och färre anvisade platser än beräknat. I Krokoms och Åre kommun råder brist på bostäder i centralorten. I Östersunds kommun råder bostadsbrist i hela kommunen. I vissa fall kan det röra sig om brist på stora lägenheter för familjer med många barn. Detta har en stor inverkan på möjligheterna till flexibilitet i mottagningen. I flera kommuner har man fått färre skyddsbehövande anvisade än beräknat. I flera fall har man också fått personer anvisade men dessa har valt att bosätta sig på andra orter längre söderut i landet.

Andra orsaker är försenade delegationsuttagningar och fördröjningar i kvotmottagningen som har inneburit att kommunerna fått vänta länge på aviserade personer vilket inneburit osäkerhet i organisationen. Enstaka person med udda språk gör det svårt att möta personens behov i kommunen, brist på resurser för att ta emot svårt traumatiserade personer (kommer att åtgärdas under 2009) samt att personalsituationen har påverkat mottagningskapaciteten i en kommun under året.

De mest väsentliga insatserna från Länsstyrelsen för att främja beredskapen att ta emot skyddsbehövande som fått uppehållstillstånd är

Utveckling av nätverk

Länsstyrelsen har under året utvecklat arbetet i det integrationsnätverk som bildades i länet under föregående år. Under första halvåret träffades nätverket vid två tillfällen och från och med hösten träffas man, på initiativ av deltagande organisationer, en gång i månaden. Vid dessa möten identifieras utvecklingsområden och man fastställer även hur och vem som skall ansvara för att

genomföra insatser för att förbättra delar av introduktionen. Nätverket arbetar nu för att få till stånd en likvärdig introduktion i hela länet.

Dialog med kommunerna

Länsstyrelsen har vid olika tillfällen deltagit i diskussioner med kommunerna i frågor som gäller introduktionsarbete. Länsstyrelsen har bland annat i samband med den genomförda regionala analysen av bostadsmarknaden besökt samtliga kommuner och då tagit upp frågan om tillgången på bostäder för nyanlända.

Regionala utvecklingsrådet

Under året har länsstyrelsen tillsammans med kommunförbundet lyft frågan om en regional integrationsstrategi i anslutning till den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Rådet beslutade att ge länsstyrelsen i uppdrag att revidera den befintliga RUS:en för att bland annat lyfta frågan om integration i samband med framtida kompetensförsörjning. Länsstyrelsen har tagit fram ett förslag till revidering som ännu inte är antagen. Rådet beslutade även att det skall tas fram en särskild integrationsstrategi för länet. Denna kommer att utarbetas under nästkommande år.

Stöd till genomförandet av projekt

Länsstyrelsen har gått in som medfinansierare i två projekt med syfte att utveckla introduktionsarbete i länet. Projekten redovisas nedan under rubriken samverkan.

Regional integrationskonferens

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i de övriga norrlandslänen genomfört en länsgemensam konferens om integrationsfrågor. Deltagare var personer från kommuner, myndigheter, och frivilligorganisationer som på något sätt arbetar med introduktion av nyanlända.

Samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer

Samverkan sker, förutom i det nätverk som leds av länsstyrelsen, framför allt i projektform. För närvarande pågår tre olika projekt i länet med syfte att underlätta och förbättra introduktionsarbetet

Kris- och traumacenter

Länets kommuner, förutom Östersund, tar i princip enbart emot kvotflyktingar och deras anhöriga. Det innebär att hälsoperspektivet har en mycket viktig roll i mottagningsarbetet. Man upplever idag att det finns ett glapp mellan kommunernas mottagningsenheter och tillgången till landstingets resurser för psykiatrivård. Personer riskerar att hamna mellan systemen vilket innebär stora konsekvenser för den drabbade och dess familj. Detta påverkar i hög grad i vilken mån de nyanlända kan tillgodogöra sig introduktionsperioden. Kommunerna tillsammans med landstinget och länsstyrelsen genomför därför ett treårigt projekt med stöd från Europeiska flyktingfonden för att starta upp ett kris- och traumacenter. Centret skall fungera som en länk mellan kommunernas mottagningsenheter och landstingets vård. Projektet har under hösten haft en förberedelsefas och startar sin operativa verksamhet efter årsskiftet.

Integrationsarbete i Jämtland – en framtidsmodell

Arbetsförmedlingen har tillsammans med kommunerna, länsstyrelsen och ALMI genomfört en förstudie för att kartlägga vilka insatser man bör vidta för att förkorta tiden till egenförsörjning för nyanlända. Förstudien kommer att avslutas i början av nästkommande år. Hittills har två seminarier genomförts. Det första för handläggare på kommun och arbetsförmedling, det andra med ytterligare inbjudna representanter från SFI, ALMI och näringslivet. Resultatet förväntas bli en handlingsplan för hur man på bästa sätt utvecklar samarbetet och vilka metoder som skall användas.

Gångbar i Sverige

Strömsunds kommun genomför en förstudie som går ut på att flyktingar och andra invandrare ska få möjlighet till yrkesutbildning inom gymnasieskolan. Kopplat till detta får varje person individuell coachning och arbetsplatsförlagd utbildning på företag med utbildade handledare. Förstudien avslutas under våren 2009. Det finns ett beslut på att gå vidare från förstudien till en ansökan om ett mera omfattande genomförandeprojekt.

Deltagande i organiserad vidareflyttning

Samtliga kommuner i länet, förutom Härjedalen, har gemensamt skrivit under en anmälan om att delta i arbetet kring organiserad vidareflyttning. Arbetet kommer att ske i samverkan mellan kommunerna.

Nya angreppssätt eller metoder för ökat engagemanget att ta emot nyanlända invandrare

Det finns redan idag ett intresse från länet att ta emot fler nyanlända. Vårt problem är snarare det motsatta, vi måste bli bättre på att marknadsföra oss som ett alternativ för nyanlända att bosätta sig. Vi har i två års tid haft fler platser tillgängliga i överenskommelserna än vad som anvisats. De projekt och förstudier som genomförs i länet syftar alla till att höja kvalitén på introduktionsprocessen. Effekten av en bättre fungerande introduktion kommer förhoppningsvis att bli ett ökat intresse både för nyanlända att bosätta sig i länet och för kommunerna att ta emot dem. De metoder och angreppssätt som används, förutom "Gångbar i Sverige" är med största sannolikhet inte nya för landet men de är nya i vårt läns sätt att gemensamt arbeta med frågan.

Samverkan mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen

Den gemensamma Samverkansdelegation¹ som inrättades under 2007 har varit en betydelsefull plattform i samarbetet mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen, samt Sveriges kommuner och Landsting. Samordnare för länsstyrelserna har varit länsrådet vid Länsstyrelsen i Jämtlands län. Delegationen har under 2008 haft fyra möten. Därutöver har parterna mötts i olika tematiska grupper. Fokus i delegationens arbete har legat på avstämning och erfarenhetsutbyte, med fördjupningar inom angelägna utvecklingsområden som information, prognosarbete, mottagningsstrategier, organiserad vidareflyttning och uppföljning.

Vidare har under 2008 etablerats regionala fora för samverkan mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. I fyra geografiska områden har möten genomförts, ett under våren och ett under hösten. Syftet har varit att vidga samverkan och att identifiera och undanröja hinder för bosättningen.

Därutöver har länsstyrelserna och Migrationsverkets olika enheter haft ett större antal löpande kontakter under året rörande bosättning, verksamhetsstatistik, verksamhetsinformation, erfarenhetsutbyte etc.

Ett fortsatt tydligt mål för integrationspolitiken är att korta vägen in i den svenska arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens uppdrag i denna fråga har av regeringen successivt förtydligats. Arbetsförmedlingen har också tagit egna initiativ – bl. a. genom den s.k. Etableringsgruppen – för att förbättra måluppfyllelsen.

¹ Samverkansdelegationen är ett nationellt samrådsorgan under Migrationsverkets ordförandeskap. Det inrättades under år 2007 på initiativ av länsstyrelserna och Migrationsverket. I delegationen ingår även Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Delegationen tillkom för samordning och strukturering av arbetsuppgifter som rör flyktingmottagning och nyanländas introduktion. Länsstyrelsernas representation i delegationen bygger på en indelning av landet i fyra regioner vilka sammanfaller med Arbetsförmedlingens marknadsområden.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att intentionerna rörande etableringskedjan i högre grad än hittills omsätts i praktisk handling och att berörda organs samverkan kring arbetslinjen vidareutvecklas på såväl nationell, regional som lokal nivå.

Rapportering till Migrationsverket

Åtterrapporing av underlag om överenskommelser med och om bosättningen i kommunerna samt hinder för bosättning har gjorts i samband med deltagande i de regionkonferenser Migrationsverket ordnat.

Mål 2: Länsstyrelsernas kulturmiljöarbete ska bedrivas i samverkan med övriga sakområden, särskilt sakområdena naturvård, miljöskydd, samhällsplanering, integration och lantbruk. Kunskapsuppbyggnad för samverkan ska ske bl.a. genom utveckling av tvärsektoriella kunskapsunderlag.

Samverkan mellan olika sakområden

För tvärsektoriella frågor har Länsstyrelsen inrättat ett s.k. Tvärsamråd. Där frågor som är principiellt intressanta för hela Länsstyrelsen. Tvärsamrådet är inte beslutande. Avsikten med samrådet är att skapa förutsättningar för en kvalitetshöjning av länsstyrelsens arbete och att bidra till en tids- och resurseffektiv handläggning av ärenden.

Länsstyrelsen har en stor kunskapsbas inom organisationen, men ett strukturerat utbyte mellan avdelningar och sakområden kan förbättras. För att vidareutveckla det sektorsövergripande arbetet i Länsstyrelsens verksamhet behöver medarbetarna ökad insikt i andra sektorer och sakområdens intresseområden och arbetssätt. I samband med en PBL-utbildning utfördes en work-shop med deltagande från de flesta sakområdena inom Länsstyrelsen, där bl.a. frågor kring hur vi skall förbättra samverkan diskuterades.

Framgångsfaktorer

En mera informell samverkan mellan länsstyrelsens olika sakområden finns redan idag. Samarbetet mellan olika funktioner utvecklas också allt mera. Bland annat ser man tillsammans över frågor kring restaureringar där fler än en funktion berörs och letar samförståndslösningar. En positiv inställning till samverkan kan också noteras hos många av Länsstyrelsens medarbetare. Diskussioner om fortsatt och utökad samverkan, även med regionalt utvecklingsarbete, andra sakområden och utomstående intressenter i olika projekt har varit livlig.

Länsstyrelsens natur- och kulturmiljövård har, tillsammans med Läns museet, påbörjat ett projekt för att ta fram ett kunskapsunderlag för förvaltning/bevarande av natur- och kulturvärden inom Vålådalens naturreservat. Detta innebär ett utökat samarbete mellan sakområden vilket bör kunna bidra till en hållbar utveckling i detta och liknande områden. Ett syfte med projektet är att ta fram underlag som är värdefullt i framtida förvaltningsarbete och kan även utgöra underlag vid en eventuell nationalparksbildning i området.

Vid revidering av skötselplaner för befintliga naturreservat har kulturmiljö bidragit med kunskapsunderlag och i samband med vissa ÅGP har kulturmiljö bidragit med kulturhistoriskt underlag.

Den 2007 antagna strategin för utveckling av hållbar natur- och kulturturism i Jämtlands län, vilken tagits fram i en bred samverkan, ligger till grund för insatser inom såväl natur- och kulturmiljövård som i berörda delar av det regionala utvecklingsarbetet. Under året har bl.a. skyltar med kulturhistoriskt innehåll tillkommit längs järnåldersturen i Hamrafjällets naturreservat. Insatser har också utförts i Linsellborrens naturreservat och Flottningsmuseum. I Länsstyrelsens kulturmiljöarbete ingår också ett nära samarbete mellan fiske-, natur- och kultur när det gäller restaureringar av vattendrag där det finns kulturlämningar. Ett nära och tidigt samarbete mellan berörda sakområden har där bidragit till en ökad förståelse av olika

sakområdets ställningstaganden och möjligheter till samsyn. Inriktningen mot ökad samverkan med andra har medfört en rad synergieffekter med såväl ett bättre utnyttjande av ekonomiska resurser som ett ökat kunskapsunderlag och en bättre förmedlingsverksamhet. De långsiktiga effekterna av Länsstyrelsens satsningar ökar därmed. Att samarbeta i vidare projekt skapar också nätverk och nya samarbetskonstellationer, vilka kommer att bli betydelsefulla på såväl kort sikt som mera långsiktigt.

Samordning mellan insatser inom ramen för Rikare odlingslandskap (inom Lantbruk) och insatser från kulturmiljö, främst vad gäller kompetensutveckling, har skett under året. Genom att samordna insatserna ökar möjligheten att satsningarna förblir hållbara. I arbetet med planfrågor deltar många av Länsstyrelsens sakområden. Bl.a. så deltar kulturmiljö alltid i beredningen av alla former av planärenden och tillståndsbeslut. Samtidigt medverkar ansvariga för samhällsplanering i kulturmiljös arbete med att ta fram relevant kunskapsunderlag etc.

Samarbetet mellan miljöskydd och kulturmiljö gäller i dagsläget främst frågor kring vindkraftsetableringar. Länsstyrelsen har inrättat en informell grupp där berörda sakområden kan uppnå en samsyn i de enskilda ärendena. Arbetet med att koppla integrationsfrågor till kulturmiljö är i sin linda. Under kommande år skall dock, förhoppningsvis, landets samtliga Länsstyrelser arbeta med ett samordnat projekt kring integration och kulturmiljö.

Svårigheter och behov av stöd för förbättrad kunskapsuppbyggnad

Mera övergripande tvärsektoriella frågor har i konkurrens med ärendehantering inte kunnat prioriteras. För att arbeta effektivt med sektorsövergripande arbeten och samordning av olika sakområden behöver Länsstyrelsen tillföras resurser. Inom många sakområden innebär handläggandet av såväl egna ärenden som yttranden i andra sakområdets ärenden att det blir svårt att på ett effektivt sätt delta i och påverka utvecklingen.

Ett av hindren för att arbeta sektorsövergripande på Länsstyrelsen sammanhänger med länsstyrelsernas roll som regionala företrädare för de centrala sektorsmyndigheterna. Motsättningen mellan den samordnade och den sektoriserade statsförvaltningen är till viss del historiskt betingad men ger sig till känna i dagens system för fördelning av anslag och uppdrag. Länsstyrelserna tilldelas ett förvaltningsanslag samtidigt som både uppdrag och sakanslag fördelas direkt genom departement och centrala verk. Detta motsatsförhållande påverkar styrningen av Länsstyrelsen och skapar en osäkerhet i prioriteringarna mellan att arbeta sektorsövergripande och lösa arbetsuppgifterna inom respektive sakområde.

Ett annat problem med tvärsektoriell arbete är det bristande kunskapsunderlag som föreligger angående kulturmiljö. I dagsläget finns t.ex. mycket få eller inga resurser att ta fram nytt behövligt kunskapsunderlag, varken ekonomiskt eller personellt.

Mål 3: Ett aktuellt och samordnat underlag om hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt ska finnas tillgängligt och på ett samlat sätt användas i länsstyrelsernas verksamhet inom olika sakområden. Länsstyrelserna ska genom tidiga kontakter och samråd verka för att de nationella och regionala perspektiven får genomslag i kommunernas fysiska planering enligt plan- och bygglagen (1987:10) (PBL) och att planeringen samordnas så att den främjar en hållbar utveckling i länet.

Redovisas separat till Boverket med kopia till regeringen (Miljödepartementet). **2008-11-30**
Rapport: "Rapport: Återrapportering enligt länsstyrelsernas regleringsbrev 2008."
Dnr: 404-5333-08

Mål 5: Länsstyrelsen ska bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen i länet. Samverkan ska sökas med strategiska statliga myndigheter och andra viktiga aktörer i länet.

Länsstyrelsens har genomfört ett seminarium i syfte att öka kvinnors möjligheter att vara aktiva samhällsmedborgare. Temat var kvinnors syn på risker och sårbarhet i samhället. Inbjudan gick ut brett till kvinnor verksamma både vid traditionella som otraditionella sektorer inom området. Ett nätverk för kvinnor från de olika organisationerna har bildats. Länsstyrelsen avser att använda denna som en referensgrupp i sitt arbete. Satsningen har förutom att den förstärkt vår egen personals kompetens medfört bättre förutsättningar till dialog om jämställdhetsaspekter med kommuner och Räddningsverk. En översyn av den vägledning som används vid tillsyn av kommunerna har påbörjats.

Länsstyrelsen har genomfört ett seminarium i syfte att öka kvinnors möjligheter till ekonomisk självständighet i länet. Dagen genomfördes i samverkan med Glesbygdsverket på temat kvinnors företagande och microföretagande. Representanter från Landstingets länsutveckling och ALMI var inbjudna och deltog i diskussion om hur man synliggör kvinnor som företagare och på vilket sätt detta bör göra avtryck i det Regionala tillväxtprogrammet. Resultatet är, än så länge, en ökad medvetenhet om frågan hos deltagande aktörer, både internt som externt.

Länsstyrelsen har ekonomiskt bidragit till samt verkat för en förändrad föräldrautbildning i länet med tydligare genusinriktning i syfte att uppnå en jämn fördelning av det av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Länsstyrelsens insatser har bestått av information till politiker och tjänstemän vid tre tillfällen om aktuell statistik samt vad jämställdhetsintegrering innebär. Resultatet är ett aktivt jämställdhetsintegreringsarbete som berör all personal i länet verksamma inom föräldra- och barnhälsovård, med tidigare namn mödra- och barnhälsovård. Metodutveckling har skett i samverkan har skett med Mittuniversitetet, som i sin del tar del av arbetet för att användas i sin forskning.

Länsstyrelsen har vid en utbildningsdag samt därefter löpande, bistått Nutek, Regional fondens programkontor, med kunskap om jämställdhetspolitiken i syfte att handläggare av projekt vid förvaltningsmyndighet ska få en ökad medvetenhet som avspeglas i ärendehantering. Arbetet har resulterat i checklistor avseende jämställdhet och information om jämställdhetspolitiken på NUTEKS hemsida.

Länsstyrelsen har under 2008 varit sammankallande i länets jämställdhetsråd. Syftet med rådet är att verka för kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte inom deltagande organisationer vilka är samtliga kommuner i Jämtlands län samt Länstrafiken, Landstinget, Polismyndighet och Arbetsförmedling. Några nationella myndigheter medverkar som Glesbygdsverket, Mittuniversitetet samt ITPS. Tre halvdagsmöten har genomfört under året på temat; Jämställdhet och Integration; Jämställdhet, handikapp och trygga miljöer; Statistik under 10 år med jämställdhetsrådet – vad har hänt i länet. Resultat av insatserna är svåra att mäta eftersom de är indirekta.

Verksamhetsgren Regional tillväxt

Tabell 1.2 - Fördelning av beslut per ändamål (tkr)	2008	2007	2006
1. Regionalt investeringsstöd	49.637	44.100	63.558
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling	25.645	20.499	9.012
3. Stöd till kommersiell service	2.518	4.232	5.202
4. Sysselsättningsbidrag	0	0	0
5. Såddfinansiering	2.400	1.800	1.595
6. Regional projektverksamhet (totalt)	51.037	61.112	26.357
<i>varav regionala tillväxtprogram</i>	39.681	*	*
<i>varav EG:s strukturfondsprogram</i>	38.857	*	*
<i>varav kommersiell service</i>		*	*
<i>varav övrigt</i>	3.484	*	*
7. Uppföljning och utvärdering	2.261	1.837	1.770
Totalt	131.237	131.743	107.494
Ändamål 1-5 (företagsstöd). Beslut som avser medfinansiering EG:s strukturfondsprogram	0	2.560	0

Med beslut avses beslut som fattas under året och som betalas ut under året eller något av de påföljande åren

Uppgifter fylls endast i avseende ändamål för vilka respektive länsstyrelse disponerar medel

Under regional projektverksamhet anges den totala summan beslut samt andel av den totala summan som avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och regionala tillväxtprogram samt projektmedel till kommersiell service (ej ändamål 3) och eventuella övriga områden (exklusive ändamål 7)

Kommentar:

Investeringsvolymerna inom företagsstödet var under huvuddelen av året på en hög nivå. Under årets sista månader märktes dock en avmattning i antalet inkomna ärenden och i investeringsvolym per ärende. Totalt under året har företagsstöden medfinansierat investeringar på 278.549 tkr. Den genomsnittliga stödnivån för de två dominerande stödformerna, det regionala investeringsstödet och regionalt bidrag till företagsutveckling, har varit 28 % under året. Efterfrågan på projektmedel har under året varit i huvudsak till medfinansiering av EU:s strukturfonder. Totalt har beviljats 51 037 tkr i projektstöd. Omslutningen på de projekt som medfinansierats uppgår till drygt 400 miljoner kronor. Under senare delen av året har efterfrågan på medfinansiering mattats av.

*) I tidigare redovisningar fanns inte samma uppdelning.

Tabell 1.3 - Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2008	2007	2006
Företagsstöd	1.517	700	1.611
Regional projektverksamhet	280	16.275	1.309
Totalt	1.797	16.975	2.920

Redovisade belopp ska inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram

Kommentar:

Länsstyrelsen har under det gångna året bidragit med stöd till kommersiell service i fem ärenden på totalt 652 tkr. Resterande 865 tkr som avser företagsstöd har beviljats som regionalt bidrag till företagsutveckling i ett ärende. Inom ramen för de regionala projektmedlen har stöd lämnats till tre ekonomiska föreningar. (Den likvida situationen för många ekonomiska föreningar är ansträngd vilket innebär att flera föreningar drar sig för att söka projektmedel då de har svårt att klara projektets genomförande med den likviditetsansträngning som projekten innebär.)

Tabell 1.4 - Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2008	2007	2006
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0	0	400

Kommentar:

Under det gångna året har inga projektmedel, från 33:1, utbetalats direkt till lokala och regionala resurscentra för kvinnor. Länsstyrelsen har dock under året stött en grupp företagande kvinnor att starta ett nätverkskontor med 590 tkr. Ett lokalt resurscentrum har fått projektmedel från landsbygdsprogrammet (Jordbruksverket) med 700 tkr som medfinansiering till ett annat företagprogram, total projektomsättning 3500 tkr.

Länsstyrelsen har försökt och försöker stödja andra konstellationer än resurscentra då antalet resurscentra i länet endast uppgår till 4 (lokala). Att endast stödja ett fåtal centra kan upplevas som odemokratisk. Vi ser även att det riskerar att bidra till en fortsatt sidoordning av jämställdheten.

Mål 1a: (län utan regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan)

Länsstyrelsernas samordning av det regionala tillväxtarbetet ska bidra till en hållbar regional tillväxt och utveckling genom effektiv samverkan samt lokal och regional förankring.

Strategier och program för regional tillväxt

Länsstyrelsen antog våren 2006 ett regionalt utvecklingsprogram under benämningen Regional utvecklingsstrategi för Jämtlands län. Strategin arbetades fram gemensamt med Rådet för regional utveckling som är ett samverkansorgan mellan kommunerna, landstinget och Länsstyrelsen. På så vis uppnåddes en bred politisk förankring av strategin. Strategin följs regelbundet upp och ligger till grund för olika program och åtgärdsplaner. Strategin har bland annat legat till grund för det regionala strukturfondsprogram för konkurrenskraft och sysselsättning i Mellersta Norrland som togs fram under år 2007 och som under 2008 har legat till grund för Nuteks prövningar och strukturfondspartnerskapets prioriteringar av inkomna ansökningar. Strategin ligger också till grund för den revidering av det regionala tillväxtprogrammet som inlemts under år 2008. Ett förslag till nytt regionalt tillväxtprogram finns nu framme som kommer att remissbehandlas under vintern för att kunna antas under våren 2009. Revideringen av det regionala tillväxtprogrammet sker i nära samverkan med Rådet för regional utveckling och med det så kallade Länspartnerskapet där företrädare för såväl politiken, näringslivet som universitetet ingår. Programförslaget har också diskuterats vid en gemensam träff med länsstyrelsen i Västernorrland och representanter för nationella statliga myndigheter.

När det gäller strukturfondsprogrammet för konkurrenskraft och sysselsättning kan konstateras att målen när det gäller antal nya jobb ser ut att överträffas. Det regionala utvecklingsanslaget har, med stöd av det regionala tillväxtprogrammet i länet, utgjort medfinansiering av en stor del av de projekt som beviljats strukturfondsmedel.

Hur det regionala tillväxtarbetet bedrivits

Den tidigare separata organisationen för genomförande av det regionala tillväxtarbetet i länet har under året ersatts av ett genomförande inom ramen för Länsstyrelsens ordinarie organisation. Samråd sker dock löpande med andra aktörer, bland annat genom träffar med det ovan nämnda länspartnerskapet.

Statlig finansiering av det regionala tillväxtarbetet

Förutom stöd till olika projekt och företag inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet har länsstyrelsen drivit några olika projekt inom ramen för tillväxtprogrammet.

- Ett projekt för att hitta former för lärande och hållbar tillväxt inom näringslivet har bedrivits tillsammans med Gotlands kommun. Projektet slutredovisades under sommaren 2008.
- Ett projekt för gemensamt utvecklingsarbete kring upplevelsenäringarna har slutförts under sommaren 2008. Inom ramen för projektet genomfördes bland annat en stor nationell konferens i Åre under början av år 2008.
- Inom ramen för tillväxtprogrammet har även olika kunskapsmaterial tagits fram inom infrastrukturområdet. Infrastrukturfrågorna är av mycket stor betydelse för tillväxten i Jämtlands län. När det gäller frågor om transportinfrastruktur har länsstyrelsen under året haft ett nära samarbete med både Banverket och Vägverket.
- Olika informationsinsatser avseende de olika programmen och stöden för regional utveckling och tillväxt har också genomförts under året.

Regionalt tillväxt- och miljöarbete i samverkan

Utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik liksom utveckling av teknik, produkter, tjänster och marknader inom området förnyelsebar energi har hög prioritet i både det regionala strukturfondsprogrammet för regionalfonden och i förslaget till nytt regionalt tillväxtprogram för Jämtlands län. Även frågor om ökad jämställdhet har hög prioritet i dessa program.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har under 2008, tillsammans med de övriga fyra norrlandslänen, låtit ta fram två rapporter kring klimat- och energifrågorna ur ett tillväxtperspektiv. Den ena rapporten "Norrländ – klimatet förändras och förändrar" belyser hur det förändrade klimatet påverkar olika delar av Norrland i ett brett perspektiv. Den andra rapporten "Affärsmöjligheter inom klimat- och energiområdet i norra Sverige" diskuterar vilka affärsmöjligheter som kan finnas utifrån det förändrade klimatet. Bägge dessa rapporter presenterades vid en stor konferens i Umeå för de fem nordliga länen i november 2008.

Kvinnor och män i det regionala tillväxtarbetet

Den demografiska utvecklingen med allt för få kvinnor i familjebildande åldrar gör att insatser för att locka fler kvinnor att bosätta sig i länets olika delar är mycket angelägna. Inom detta område är det långt till uppsatta mål.

När det gäller frågan om kvinnors respektive mäns inflytande i processen med det regionala tillväxtprogrammet kan konstateras att Rådet för regional utveckling under år 2008 bestått av 11 kvinnor och 10 män och att det så kallade Länspartnerskapet under samma år bestått av 10 kvinnor och 12 män.

Det har inte funnits något regionalt resurscentrum i Jämtlands län under år 2008. Länsstyrelsen har därför under året verkat för att få till stånd ett sådant genom att stödja en grupp företagande kvinnor att starta ett nätverkskontor. Ett lokalt resurscentrum har dock haft ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen för att arbeta med ett företagarsprogram för kvinnor. Effekterna av dessa insatser är ännu inte utvärderade. Länsstyrelsen har som ambition att stödja också andra konstellationer då ett ensidigt stödande av en organisation kan uppfattas som odemokratiskt. Det riskerar också, enligt länsstyrelsens uppfattning, att bidra till en fortsatt sidoordning av jämställdhetsfrågorna.

Mål 2: Hållbar tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional tillväxt. (Målet gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län).

De fokusområden som ingår i länets tillväxtprogram, innan det nya programmet för nästa period fastställs, är - distansoberoende tjänster, upplevelsenäringarna, skogen som resurs och entreprenörskap, passar väl in på den struktur av ansökningar som dominerar stödhanteringen. I beslutsprocessen involveras styrdokumentet och policyn för företagsstöd. Båda dessa är kopplade till länets Regionala Tillväxtprogram (RTP). Länets Regionala Tillväxtprogram genomsyrar därmed arbetet med företagsstöd. Representanter från funktionen Projekt- och Företagsstöd har aktivt deltagit i arbetet med framtagande av det nya programmet.

Mål 3: En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet. (Målet gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län).

Stöd av utvecklingen av kommersiell service, vilka aktörer som haft inflytande och i vilken utsträckning kvinnor respektive män varit representanter för dessa,

Under året har det varit en pensionsavgång och den tjänsteman som tidigare arbetat med handläggningen av kommersiell service på länsstyrelsen i Jämtland har slutat. Detta har inneburit att det under året inte har arbetats med stora övergripande insatser när det gäller utveckling av kommersiell service. Det som har hänt under året är att det genomförts två offentliga informationsmöten i länet kring drivmedelsfrågan. Länsstyrelsen har varit delaktig i framtagandet av ett av dessa tillsammans med Hela Sverige ska leva - Jämtland, FLF och två lokala riksdagsledamöter som är engagerade i frågan. Det har även tillsatts en arbetsgrupp för att arbeta vidare med frågorna kring drivmedel och service i Jämtlands län. Arbetsgruppen är sammansatt av representanter för FLF, Hela Sverige skall Leva - Jämtland, LRF, Företagarna, och två representanter för näringen, två kommunrepresentanter tillsammans med en representant för länsstyrelsen. På de allmänna informationsmötena har det övervägande varit män som har deltagit. Arbetsgruppen består av sex män och fyra kvinnor.

Under året har det också gjorts besök och uppföljningsbesök hos servicegivare i länet tillsammans med kommunrepresentanter samt besök hos kommunernas näringslivskontor. I dagsläget går det inte att bedöma om det har blivit några effekter för utvecklingen av tillgången av kommersiell service för kvinnor respektive män eftersom detta arbete nyligen har påbörjats.

Finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel, uppdelat på kvinnor respektive män som företagare, som har beviljats för utveckling av kommersiell service

Under året beviljade finansiella stöd

Inom ramen för det statliga kommersiella stödet har under kalenderåret 2008 totalt 2 407 mnkr utbetalats, fördelat på stödformerna:

- 1 388 tkr i statliga investeringsbidrag/lån som medfinansiering i samband med investeringsåtgärder i nio landsbygdsbutiker (varav ett landsbygdslån) och tre drivmedelsföretag
- 214 tkr i statliga servicebidrag/driftstöd till två landsbygdsbutiker, samt
- 805 tkr i statliga hemsändningsbidrag till åtta av länets åtta kommuner.

Mottagare av under året beviljade statliga stöd med fördelning av kvinnligt respektive manligt företagansvar

- 214 tkr har beviljats till två kvinnliga företagare som under året varit beroende av statligt stöd i form av servicebidrag,

- 948 tkr har beviljats till fyra företag vilkas företagsledning bestått av kvinnliga företagare,
- 107 tkr har beviljats till två företag i länet vilkas företagsledning bestått av både kvinnor och män,
- 333 tkr har beviljats till sex företag i länet vilkas företagsledning bestått av enbart manlig ledning.

-på vilket sätt arbetet med kommersiell service samverkar med arbetet för en god tillgång till offentlig service

Under året har arbetet med kommersiell service samverkat med arbetet för en god tillgång till offentlig service parallellt genom utredningen Utveckling av lokal service i samverkan där Backe i Strömsunds kommun i länet är med i utredningen. I detta arbete har det varit möten i Strömsund med kommunledning, representanter för företagare i Backe och den aktiva utvecklingsgruppen där. Det finns också långtgående planer på att samordna Nystarstkotret i Strömsund, ett Nutek projekt, med det lokala servicekontoret i Backe.

Mål 4: Länsstyrelsernas arbete med fiske- samt jordbruks- och landsbygdsåtgärder ska bidra till fastställda mål och strategier för fiskeåtgärder i de EU-finansierade programmen för fiskerinäringen samt Landsbygdsprogrammet för Sverige år 2007–2013. Vidare ska länsstyrelsernas arbete bidra till målet för den regionala tillväxtpolitiken. Länsstyrelserna ska även aktivt medverka till en positiv utveckling av fisketurismnäringen.

Väsentliga insatser inom området fiske- samt jordbruks- och landsbygdsåtgärder

Fiskeåtgärder

Det samlade fisket i länet har, sett över en längre tidsperiod, ökat stadigt. En tydlig avmattning har dock noterats de senaste åren. Problem med höga vattenflöden och sen isläggning, konkurrensen från övriga län med turistfiskesatsningar, och ett dyrare resande (bensinpriser mm) har medfört att andelen fisketurister med långa reseavstånd minskat. En högst preliminär prognos för 2008 visar på en viss återhämtning.

Fiskekortsstatistik

På fiskeområdet utgör fiskekortsstatistiken som insamlas årligen – sedan 1960 – ett värdefullt uppföljningsinstrument som är styrande för prioriteringarna i arbetet med utveckling av turistfisket (se nedan). Återföring av resultat och analyser har under 2008 skett löpande vid fisketing i kommunerna och vid årsstämmor i fiskevårdsområden.

Fiskefonden

För fiskerinäringen har möjligheten till stöd för investeringar i vattenbruk och förädling varit en positiv utvecklingsfaktor även under 2008. Stödgivning via fiskefonden har möjliggjort vidareutveckling och rationaliseringar inom befintliga företag. Länsstyrelsens utvecklingsarbete på vattenbruksområdet är främst inriktat på att ta tillvara länets förutsättningar för odling av röding. Rödingproduktionen nådde 2008 till 335 ton, en marginell ökning jämfört med 2007. En stor potential för expansion av fiskodlingsverksamheten finns i länets stora regleringsmagasin.

Nytt vattenbruksföretag

Ett nybildat vattenbruksföretag, Vattudalens Fisk AB, håller på att etablera verksamhet på två platser i Ströms Vattudal (Strömsunds kommun). Totala produktionen beräknas uppgå till 3 200 ton på årsbasis och blir då den största vattenbruksanläggningen i Sverige.

Fortsatt avelsprogram

En viktig faktor för vidareutveckling av vattenbruket i Norrlands inland är att avelsprogrammet för röding vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne kan drivas vidare. Fiskeriverket kommer att avveckla sin del i verksamheten och ett förslag till ny ägarkonstellation har tagits fram via konsult där en nybildad ekonomisk förening bestående av ett flertal rödingodlare, SLU i Umeå, Bräcke kommun och Landstinget i Jämtland planeras ingå.

Utvecklingsmöjligheter för vattenbruket är även kopplade till behovet av utsättningsfisk av lokala stammar i samband med satsningen på turistfiske.

Produktutveckling av fisketurism 2008-2010

Arbetet med utveckling av turistfisket har fortsatt via det nya ramprogrammet "Produktutveckling av fisketurism 2008-2010". Länsstyrelsens roll i projektet är inriktat på produktutveckling i 63 medverkande fiskevårdsorganisationerna samt nätverksbyggande gentemot turistorganisationer och turistfiskeföretag. Samtliga länets kommuner medverkar i projektet. Beslut har fattats om totalt 1 812 tusen kronor som utgått i stöd till turistfiskefrämjande åtgärder. Det totala antalet projekt uppgår till 72. Biotopvård, båtuthyrning, fiskutsättningar samt serviceåtgärder är exempel på åtgärder. I det nätverksbyggande arbetet har Länsstyrelsen bidragit med rådgivning, möten i kommunala fiskegrupper samt i debatter rörande det turistiska fisket i länet. Arbetet samordnas i en referensgrupp, där Länsstyrelsen, Jämtland-Härjedalen Turism, kommuner, fiskeföretag och fiskevårdsområden är representerade. Under året har två referensgruppsmöten hållits samt ett upptaktsmöte där samtliga medverkande fiskevårdsorganisationer deltog.

Fiskarter för fisketurism

Uppdraget angående redovisning av resurssituationen för de fiskarter som kan ligga till grund för utvecklingen av fisketurism och landsbygdsutveckling (livsmedelspolitik, uppdrag 30) har avrapporterats till Jordbruksdepartementet 2008-12-01.

Småskalig fisketurism

Länsstyrelsen har medverkat i en regional styrgrupp för ett projekt som drivs av Hushållningssällskapet i Västernorrland. Syftet är att utveckla den småskaliga fisketurismen i Västernorrland och Jämtlands län genom att möjliggöra etablering av fler fisketurismentreprenörer eller utöka befintlig verksamhet för skogsbruks- och landsbygdsföretag med intresse för fisketurism. Ett 30-tal deltagare medverkar under projektperioden som pågår 2007-2010.

Jordbruks- och landsbygdsåtgärder

Jordbruket i länet har under året ställts inför svåra förhållanden med kraftigt fluktuerande priser på såväl produktionskostnader som produktionsintäkter. Framförallt mjölkproduktionen har påverkats såväl i invägd mjölk som i antalet mjölkproducenter som minskat under året. Detta till trots visar näringen framtidstro. Inte minst i investeringar på länets lantbruk syns detta.

Areal- och djurbaserade stöd

Under 2008 hade Länsstyrelsen 2 253 SAM-ansökningar. Från en hög nivå gårdsstödstagare 2005 har antalet minskat för varje år. Under 2008 var minskningen 6 % mot föregående år. 2008 fick 2 125 företag gårdsstöd beviljat i länet. Av landsbygdsprogrammets miljöersättningar och kompensationsstöd går den största ersättningen till stöden Kompensationsstöd (åtgärd 211 och 212), Vallodling och Betesmarker och slätterängar (del av åtgärd 214). Det är också dessa stöd som har flest ansökningar. Ekologisk produktion har haft stor omfattning i länet tack vare gynnsamma produktionsförutsättningar och fördelaktig produktionsinriktning. Anslutning till ersättning för Ekologisk produktion var under tidigare stödperiod mycket hög i länet. Sedan nya stödregler infördes 2005 har såväl mark som ingår i stödet som antal stödsökande kraftigt minskat. En minskning på nära 20 % av beviljade stöd skedde sista året. Jämfört med 2005 var

det 2008 endast 1/3 av lantbruksföretagen som sökte stöd för ekologisk produktion. De stödsökande som finns kvar har större enheter och 2008 års utbetalningar i ersättningen för ekologisk produktion är 2/3 av utbetalningarna 2005. Trots höjda kontrollfrekvenser kunde handläggningen av SAM-stöden genomföras effektivt så att 99,9 % av besluten utbetalades redan i första utbetalningsomgången.

Möjlighetsstöd

Av Landsbygdsprogrammets åtgärder bland möjlighetsstöden är det Modernisering av jordbruksföretag (åtgärd 121) som både varit den absolut största och den mest efterfrågade åtgärden under året. Av beslutade medel i den har närmare 80 % beviljats till mjölkföretag och 12 % till köttföretag, d.v.s. de kategorier företag som prioriterats i länets genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet. 59 företag har beviljats medel ur åtgärden. Åtgärden har stimulerat till investeringar på totalt 56 miljoner kronor i länet under 2008 varav stöd har utgått i genomsnitt med 43 %. De största investeringarna sker inom mjölkföretagen.

Av övriga åtgärder i Landsbygdsprogrammet finns stor efterfrågan inom åtgärden Kompetensutveckling (åtgärd 111 och 331). Denna har till större delen beslutats som projektstöd, men även företagare börjar uppmärksamma möjligheterna även för företagsstöd i denna åtgärd. Andra efterfrågade åtgärder är Startstöd för unga jordbrukare (åtgärd 112), Högre värde i jord- och skogsbruksprodukter (åtgärd 123) och Främjande av turismnäringen (åtgärd 313)

Leader

Leaderarbetet (axel 4) har under året varit intensivt och resulterat i att fyra leaderområden som berör länet, har blivit verksamhetsklara. Ytterligare ett område är godkänt och ett annat område kommer troligen att godkännas under första månaderna 2009. Detta innebär att länet täcks helt av Leaderområden, förutom i tätortsområdet kring Östersund. Tre av Leaderområdena är länsöverskridande. Tre av områdena hade påbörjat verksamheten med projektansökningar under senare delen av året.

Nationella stöd

Det nationella stödet, framförallt mjölkstödet har stor betydelse för länet. Länsstyrelsen har aktivt deltagit i diskussionerna kring hur det nationella stödet framöver ska utformas för att få bättre träffsäkerhet och högre nyttjandegrad. Ett fortsatt starkt stöd till mjölkproduktionen är viktigt för utvecklingen av länets lantbruk och landsbygd.

Projekt Rikare odlingslandskap

Länsstyrelsen driver ett kompetensutvecklingsprojekt "Rikare odlingslandskap" med syfte att uppmärksamma möjligheterna att bevara våra jordbruksarealer och dess karaktäristiska kulturmiljöer i hävd och att stimulera resurshushållande jordbruk. Genom enskild- och massrådgivning arbetar projektet att höja kompetensen bland länets brukare av jordbruksmark i syfte att öka förståelsen och få ett hållbart sätt att nyttja våra resurser. Projektet styrs av länets miljömål inom miljömålet Ett rikt odlingslandskap. Projektet arbetar också för att förstärka stödsystemet genom kompetenshöjning bland lantbrukare kring orsaken till miljöersättnings villkor och hur man i praktiken kan leva upp till dem.

Hur länsstyrelsen verkar för att uppnå synergieffekter mellan olika åtgärder och program.

Länsstyrelsen har i huvudsak valt två åtgärder; organisation och partnerskap, för att skapa möjligheter till synergieffekter i olika EU-finansierade program och övriga regionalpolitiska insatser som Länsstyrelsen ansvarar för. Länsstyrelsen bedömer att dessa åtgärder möjliggör att olika kompetenser mellan och inom program kan tas tillvara och att synergier och samverkan uppstår och att övergripande strategier och planer får verkan i stödhanteringen. Dessutom ges en

möjlighet till effektivisering av handläggningen och samordningen mellan olika program och stödinsatser.

Organisation

För att uppnå synergieffekter och tydliggöra gränsdragningar mellan åtgärder i landsbygdsprogrammet, strukturfondsprogrammen, det regionala tillväxtprogrammen och övriga åtgärder för utveckling av landsbygden, har Länsstyrelsen organiserat all stödhandläggning och program- och strategiarbete i en avdelning. Detta innebär också att Länsstyrelsen har som målsättning "en dörr in" för företagare och projektägare som ansöker om stöd.

Under samma avdelning hanteras:

- alla projektstöd och företagsstöd i Landsbygdsprogrammet.
- länsanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder
- regionalt bidrag till företagsutveckling (2000:283)
- stöd enligt förordningen om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken (2003:596)
- stöd till kommersiell service (2000:284)
- sådd- finansiering (1995:1254)
- kompensationsbidrag och miljöersättning i Landsbygdsprogrammet liksom gårdsstöd
- kontrollverksamhet
- förvaltning av Interregprogrammet Sverige-Norge.
- initiering och medfinansiering av ansökningar i det regionala strukturfondsprogrammet för Mellersta Norrland (Mål 2)
- länets regionala utvecklingsstrategi
- länets genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet
- länets tillväxtprogram
- fastighetsfrågor
- kompetensutvecklingsprojekt "Rikare odlingslandskap"

Fiskefonden handläggs däremot tillsammans med andra fiskefrågor, men i nära samverkan med övrig stödhantering på Länsstyrelsen.

Partnerskap

Länsstyrelsen har dessutom inrättat ett länspartnerskap för arbete med strategi- och tillväxtprogram samt strukturfondsprogram. Det består av 23 ledamöter med bred förankring i myndigheter, företag och organisationer i länet. Detta partnerskap ska:

- Samordna utvecklingsinsatser finansierade med strukturfondsmedel och andra offentliga medel
- Delta i Länsstyrelsens prioritering och bedömning av strukturfondsprojekt till strukturfondspartnerskapet
- Initiera utvecklingsinsatser inom de områden som omfattas av tillväxtprogram, strukturfondsprogram med delar av Landsbygdsprogrammet

Länets ledamöter i strukturfondspartnerskapet är också representanter i Länspartnerskapet och är därför väl insatta i kopplingen mellan olika program.

Utöver länspartnerskap finns partnerskap/referensgrupper som aktivt deltar i framtagande och revidering av genomförandestrategin för Landsbygdsprogrammet.

Partnerskapen bidrar till att sprida kunskaper om de olika program och strategier som Länsstyrelsen ansvarar för. Detta bidrar också till att möjliggöra synergieffekter.

Verksamhetsgren Miljömålsarbete

Tabell 1.5 - Länsfakta inom fiskeområdet	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Antal fiskevårdsområden	163	163	163
Antal yrkesfiskelicenser	1	1	1
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	4	4	7

Kommentar:

Tabell 1.6 - Länsfakta kulturmiljö	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	22 710 ⁽¹⁾	22 582	22 544
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	91	86	85
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	61	61	61
<i>yta (ha)</i>	390 000 ⁽²⁾	390 000 ⁽²⁾	390 000 ⁽²⁾
Kulturresevat <i>antal</i>	1	1	1
<i>yta (ha)</i>	2 698	2 698	2 698
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	1 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾

Kommentar:

(1) Antalet är ett närmevärde och består av antalet beräknade fornlämningar år 2004, därefter har 210 nyregistreringar skett. I FMIS går det inte att i dag ta fram antalet registrerade fornlämningar, då t.ex. boplatser (som är fornlämningar) har registrerats som övrig kulturhistorisk lämning i samband med digitaliseringen.

(2) Ytan för riksintressen har avrundats till närmaste tiotusental.

(3) Ingen av länets kommuner har ett aktuellt och kommunomfattande kulturmiljöprogram.

Tabell 1.7 - Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2008	2007	2006
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8715	8231	7487

Kommentar:

Utbetalningar görs vanligtvis genom Riksantikvarieämbetet. Ibland sker utbetalning via konton på Länsstyrelsen.

Mål 1: Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen med tillhörande delmål och de sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länen utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för arbetet inom denna och andra verksamhetsgrenar.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala tillväxtarbetet och med arbetet för energiomställning,
- verka för att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas, samt
- bidra till Naturvårdsverkets arbete med en vägledning för arbete med regionala landskapsstrategier enligt vad som aviserades i Strategin för hushållning med mark och vatten i proposition 2004/05:105 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag.

Viktigare insatser för att nå miljömålen

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen fastställde regionala miljömål för Jämtlands län år 2006. Därefter har arbetet löpt på för att förankra målen, stimulera till åtgärdsarbete, och följa upp miljömålsarbetet i länet. De regionala miljömålen har numera etablerat sig relativt bra inom verksamheten på länsstyrelsen, medan de ännu inte nått tillfredsställande förankring hos länets övriga aktörer.

För att effektivt och tillfullo kunna genomföra uppdraget att förankra, samordna, stimulera och följa upp miljömålsarbetet i länet så är strategisk kommunikation ett viktigt verktyg. En kommunikationsplan för miljömålsarbetet är under utveckling, och uppbyggnaden av en regional webbaserad plattform för miljökommunikation har fortsatt under året. Det mest primära syftet med plattformen är att skapa kontaktytor, samverkan, kunskapsutbyte och erfarenhetsutbyte mellan miljöaktörer i länet. Förhoppningen är att kunna skapa en naturlig mötesplats där de olika miljöaktörerna i länet håller innehållet ajour med information om sina planer, utförda aktiviteter och kontaktuppgifter. Ett läns-gemensamt kalendarium ska hållas uppdaterat med miljöaktiviteter såsom seminarier, utbildningar, workshops och möten. Kalendariet underlättar marknadsföring och planering av aktiviteter; datumkrockar kan lättare undvikas mellan arrangemang med samma målgrupp, alternativt kan man kraftsamla och förlägga liknande arrangemang nära varandra i tiden för att skapa högintensiv kommunikation i en viss fråga. Självklart kommer de regionala miljömålen, miljömålsuppföljningen och miljömålsrelaterade aktiviteter i länet att presenteras, men detta kan även bli en naturlig plattform för relaterade uppdrag som länsstyrelsen har, inte minst samordningsuppdragen inom energiomställning och klimatanpassning. Webbsidan beräknas kunna lanseras brett i länet under våren 2009.

Andra viktiga kommunikationsinsatser som gjorts under året är bland annat att arrangera det årligt återkommande klimatseminariet i Östersund. Seminariet hölls i september och hade ca 300 deltagare från samtliga målgrupper. Miljömålshandläggarna höll också ett pass om miljömålen i den interna utbildningen nyanställda, och har deltagit i Miljömålsdagarna i Visby samt RUS årliga möte i Uppsala. Miljömålshandläggarna deltar också i länsstyrelsens interna grupp för Hållbar utveckling, Upphandlingsgruppen, referensgrupp för projektet Rikare Odlingslandskap, samt arbetsgruppen Energi- och klimatstrategi för Jämtlands län.

En viktig aktivitet för förankring och stimulering av miljömålsarbetet i länet är de projektmedel som årligen fördelas för miljömålsåtgärder i Jämtlands län. Det tredje ramprogrammet,

Miljömålsmiljonen 2007, har slutförts under år 2008. Elva miljöprojekt har sammanlagt förbrukat drygt en miljon kronor ur ramprogrammet och projektens sammanlagda projektkostnader uppgick till närmare 3,5 miljoner kronor. Under hösten 2008 beviljades ytterligare 12 projekt medel ur det fjärde ramprogrammet, *Miljömålsmiljonen 2008*, där projekten ska vara slutförda innan slutet av 2009. Intresset för medlen är stort, ansökningar kommer in från myndigheter, företag, kommuner och ideella föreningar. Hela 30 projekt ansökte om sammanlagt 2,8 miljoner kronor från Miljömålsmiljonen 2008, och samtliga beviljade projekt håller mycket god kvalitet. Ramprogrammen för miljömålsåtgärder uppfyller två viktiga syften. Dels genomförs bra miljöinsatser i alla projekt, vilka samtliga leder mot uppfyllelse av regionala miljömålsåtgärder. Många av dessa insatser skulle sannolikt inte ha genomförts utan stöd av dessa medel. Dels har förankringen och intresset för de regionala miljömålen ökat bland länets aktörer, vilket starkt underlättar länsstyrelsens uppdrag att samordna och stimulera miljömålsarbete i länet.

Miljömålsarbetet i Jämtlands län följs upp genom indikatoruppföljning och åtgärdsuppföljning. Tre aktiviteter är etablerade och återkommer från år till år. Den första aktiviteten är uppdateringen av de regionalt och kommunalt nedbrutna indikatorer som administreras av länsstyrelsernas samverkansorgan för miljömålsuppföljning, RUS. Uppdateringen av RUS-indikatorerna sker varje vår och höst och engagerar ett stort antal personer och ämnesområden inom länsstyrelsen.

Den andra återkommande aktiviteten för uppföljning är den årliga rapporteringen till Miljömålsrådet, som består av bedömningar av måluppfyllelsen för samtliga regionala miljömål samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Miljömålsbedömningarna 2008 utfördes med samma djupa förankring som tidigare år. I november samordnade miljömålshandläggarna möten med åtta tvärssektoriellt sammansatta grupper med handläggare och chefer från Länsstyrelsens olika funktioner för att göra 2008 års bedömningar av miljömålen. I år var Skogsstyrelsen aktivt deltagande i bedömningsarbetet, genom att delta i gruppen som följde upp och bedömde Levande skogar. Varje regionalt delmål analyserades med hjälp av tillgänglig data och regionalt nedbrutna indikatorer, samt med stöd av medverkande sakområdeskompetens. Bedömningarna publicerades på Miljömålsportalen i december 2008 och har också sammanställts i rapportform. Förutom att ange en bedömning med de etablerade "gubbarna/smilisarna" har grupperna också angett trendpilar för respektive mål, vilket anger förväntad utveckling för tillståndet i miljön. Arbetet med bedömningar av miljömål är en intensiv och ganska resurskrävande aktivitet under hösten, men arbetet är kunskaphöjande för alla delaktiga personer, inte minst miljömålshandläggarna. Det ger inte bara en nyttig uppföljning av miljömålsarbetet utan dessutom identifieras utvecklingsbehov och det främjar tvärssektoriellt arbete och dialog mellan olika funktioner.

Den tredje återkommande aktiviteten för uppföljning är åtgärdsuppföljning av länsstyrelsens interna åtgärdsprogram. Samtidigt som regionala miljömål reviderades år 2006 så utarbetades ett övergripande åtgärdsprogram för länet. Åtgärdsprogrammet innehåller s.k. läns gemensamma åtgärder, vilka berör flera olika slags aktörer i länet och som flera aktörer med fördel samverkar kring. Detta övergripande åtgärdsprogram är inte komplett utan utgör endast exempel på åtgärder som kan leda till måluppfyllelse för de regionala miljömålen. De läns gemensamma åtgärderna kan inte ersätta de åtgärdsprogram som varje enskild aktör bör upprätta, vilket föranledde att länsstyrelsen inför verksamhetsåret 2008 upprättade ett åtgärdsprogram för den egna verksamhetens miljömålsinriktade åtgärder. Åtgärdsprogrammet utformades som en bilaga till ordinarie verksamhetsplanering och kallas därför för "miljömåls-VP:n". Uppföljningen av åtgärdsprogrammet visar att av sammanlagt 95 stycken åtgärder så är 48 åtgärder (51 %) utförda som planerat, 28 åtgärder (30 %) är delvis utförda och 19 åtgärder (20 %) är inte utförda. Ett nytt åtgärdsprogram har med samma upplägg upprättats för år 2009.

Utöver dessa tre återkommande aktiviteter inom uppföljning så har ett projekt drivits under hösten 2008, med syfte att utveckla indikatorer för de s.k. länsegna regionala miljömålen. De länsegna målen har ingen direkt motsvarighet i de nationella delmålen och kan i många fall inte följas upp genom det indikatorsystem som administreras på nationell nivå. Projektet har pågått i tre månader och fortsätter också en bit in på 2009. Projektet engagerar många personer inom länsstyrelsen, men även samverkan med och inspel från andra aktörer i länet.

Dessutom har en av länets miljömålshandläggare sedan flera år det nationella uppdraget som informatör i länsstyrelsernas samverkansorgan för miljömålsuppföljning, RUS. Detta uppdrag ger löpande och fördjupade kunskaper om indikatorutveckling och regionalt miljömålsarbete, men är också en värdefull informationskälla till aktuellt miljöarbete på nationell och internationell nivå. Utöver samordning av RUS regelbundna informationsaktiviteter ingår också deltagande i arrangörsgruppen för de nationella Miljömålsdagarna, vilka år 2008 hölls i Visby, samt att arrangera det årliga RUS-mötet för länsstyrelsernas miljömålshandläggare.

Insatser och resultat av samordning av miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala tillväxtarbetet och arbetet för energiomställning,

Länsstyrelsens har i uppdrag att samordna framtagandet av en Energi- och klimatstrategi för Jämtlands län. Ett intensivt förankringsarbete hos länets aktörer har pågått under år 2008, och miljömålshandläggarna har ingått i den interna arbetsgrupp som under ledning av energisamordnaren har format strategiarbetet. De regionala miljömålen utgör en god grund för strategiarbetet, särskilt eftersom de regionala miljömålen i Jämtlands län har en mer omfattande målstruktur än vad som finns på nationell nivå. Regionala miljömål finns dels för energieffektivisering och dels för ökad tillförsel av förnybar energi, men dessutom för klimatanpassning.

Samarbetet mellan naturvård, fiskevård och kulturmiljö utvecklas allt mera. Bland annat ser man tillsammans över frågor kring restaureringar där fler än en funktion berörs och letar samförståndslösningar.

Fiskefunktionen har haft löpande kontakter med skogsstyrelsen och skogsnäringen om hänsyn till vatten/vattendrag inom skogsbruket.

Jämtland har varit värdlän för en av Naturvårdsverket anordnad riksomfattande kurs i restaurering av vattendrag. Utbildningen behandlade frågor som aktuell lagstiftning, finansieringsmöjligheter, det aktuella kunskapsläget, hantering av den nationella åtgärdsdatabasen, praktiska exempel från olika delar av landet och vilka intressen som kan beröras vid restaurering av vattendrag.

Arbetet med omprövning av vattendomar i länet går trögt. Problemet för myndigheterna att driva omprövningsmål i domstol är bristen på ekonomiska och juridiska resurser. Det mångåriga arbetet med omprövning av Ljusnan har resulterat i ett avtal mellan Långå fiskevårdsområde (fvo), Härjedalens kommun, Länsstyrelsen och Fortum AB som syftar till att förbättra förutsättningarna för den hårt pressade rödingstammen i Grundsjön (Ljusnan). Projektet är 5-årigt och kommer att pågå 2009-2013 med projektledningen placerad på Länsstyrelsen.

Initiativ till omprövning vattendomen för Saxälven i Ångermanälvens vattensystem har tagits av Länsstyrelsen och ett första möte med företrädare för Länsstyrelsen i Västerbotten, Fiskeriverket och berörda fiskevårdsorganisationer har genomförts under hösten.

Länsstyrelsens insatser inom natur- och kulturturism samordnas i stor utsträckning med miljömålsarbetet, friluftsliv och fiskevård. Den 2007 antagna strategin för utveckling av hållbar

natur- och kulturturism i Jämtlands län ligger till grund för insatser inom såväl natur- och kulturmiljövård som det regionala utvecklingsarbetet. Under året har bl.a. skyltar med kulturhistoriskt innehåll tillkommit längs järnålders-turen i Hamrafjällets naturreservat. I kommande arbeten bör dessa områden kunna dra ömsesidig nytta av varandra. Diskussioner om fortsatt samverkan, även med regionalt utvecklingsarbete och utomstående intressenter har varit livlig. Samarbetet mellan olika funktioner utvecklas allt mera. Bland annat ser man tillsammans över frågor kring restaureringar där fler än en funktion berörs och letar samförståndslösningar.

För att förbättra kunskapsunderlaget för miljömålsarbetet har Länsstyrelsen under året medverkat till projekt som inventerar kulturlämningar i främst fjäll- och skogsområden. Projekten har utförts av och i samverkan med bl.a. Skogsstyrelsen och Gaaltije.

Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion och miljöskydd anordnade en konferens i Sundsvall för norrlandslänens kulturmiljöfunktioner angående vindkraftshandläggning. Deltog gjorde även representanter för berörda centrala myndigheter.

Insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning

Under hösten 2008 har miljöövervakningen och miljöskydd medverkat vid bedömningen av miljömålsuppfyllelse för regionala miljömål (rapportering till Miljömålsrådet 30 november) samt levererat data till och deltagit i utvecklingen av miljömålsindikatorer. Miljöövervakningen har, i samband med utvecklingen av det nya miljöövervakningsprogrammet för 2009-2014, så långt möjligt utgått från uppföljningsbehov för nationella och regionala miljömål. En inledande mötesplanering har upprättats för våren 2009, där miljöövervakningen och miljömål ska se över rutiner för arbetsformer samt bättre rutiner för utbyte av miljödata med miljömålsuppföljning.

Under året har miljöövervakning och miljöskydd samverkat inom ramen för karaktärisering och statusklassning i vattendirektivsarbetet. Det har främst gällt förorenade områden, miljöfarlig verksamhet längs vattendrag samt vattenskyddsområden. Miljöskydd har också i samråds- och prövningsprocesser där det är relevant och möjligt i beslut och villkor gjort kopplingar till miljömål och behövlig regional miljöövervakning.

Väsentliga insatser för minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, minskade växtnäring förluster, bevarande av biologiskt mångfald och för utveckling av ekologisk produktion.

Länsstyrelsen driver projektet "Rikare odlingslandskap" som har som målsättning att genom kompetensutveckling verka för att bevara åker-, ängs- och betesmarken och dess karaktäristiska kulturmiljöer i odlingslandskapet och stimulera till ett resurshushållande och producerande jordbruk. Projektet har ett fokus kring betande djur i odlingslandskapet och den biologiska och kulturella mångfalden men innehåller även moment för att utveckla ekologisk produktion och minska växtnäring förluster. Användningen av bekämpningsmedel är begränsad i länet, och insatser har därför inte prioriterats.

Mål 2: Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla områden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att naturvårdsarbetet bedrivs så att friluftslivet främjas och att arbetet bedrivs med stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden,
- verka för att genomföra den nationella strategin för formellt skydd av skog i samverkan med berörda organisationer och aktörer, samt
- öka användningen av avtalslösningar i naturvårdsarbetet för att på så sätt säkerställa bevarandet av de skyddsvärda produktiva skogar av reservatsklass som identifierats i den nationella strategin för formellt skydd och som hotas av avverkning.

Viktigare insatser sötvatten

Länsstyrelsen genomförde under hösten 2008 för första gången en återintroduktion av flodpärlmussla i ett vattendrag. Totalt återintroducerades 900 individmärkta musslor. Det utvalda vattendraget, ett tillflöde till sjön Näkten (N2000), bedöms ha de förutsättningar som krävs för att säkerställa ett lyckat slutresultat. Under nästkommande budgetår fortsätter återintroduktionen av flodpärlmussla i ett alternativt två vattendrag som tidigare hyst dokumenterat fungerande bestånd av flodpärlmussla.

Ett nationellt åtgärdsprogram för bevarande av flodkräfta har utarbetats av Fiskeriverkets Sötvattenslaboratorium. Ett regionalt åtgärdsprogram kommer att tas fram i samverkan med Västernorrlands län och inledande provfisket har genomförts i Fjällsjöälven, där resultaten indikerar att beståndet av flodkräfta är gott, samt på den kräftpestsmittade delen av Indalsälven. Vid provfisket i Indalsälven fångades inga kräftor varför fortsatta uppföljningar i och utanför kräftpestområdet kommer att krävas framöver.

Efter rapport om nätfångad signalkräfta i Storsjön provfiskades det på aktuell plats utan resultat. Några dagar senare inlämnades en nätfångad signalkräfta från en plats i närheten. Den visade vid analys hos SVA inga entydiga spår av kräftpest men analysmetoden utesluter inte kräftpest helt och hållet. Nästa år bör ett mer omfattande provfiske enligt fiskeriverkets standard utföras på aktuella platser i Storsjön.

En enkätundersökning har skickats ut till samtliga fiskevårdsorganisationer där förekomsten av flodkräfta/signalkräfta historiskt och i nutid kartlagts översiktligt. Svaren kommer att följas upp via standardiserade provfisket under 2009.

Viktigare insatser åtgärdsprogram (ÅGP)

Länet berörs av 3 ÅGP för naturtyper och ca 50 ÅGP för arter. Vissa av de program som berör arter berör fler än en art vilket innebär att totalt 67 av länets hotade arter är direkt involverade i olika ÅGP.

Länet har ansvaret för framtagandet av 8 ÅGP, varav ett är klart (dubbelbeckasin). Brunkulla, vityxne, gentianor och hårig skrovellav finns alla som utkast och planeras bli klara under 2009. Jämtlandsmaskros är under skrivande och kommer också att färdigställas 2009. Arterna Gulbukig jättevapenfluga och Violettt guldvinge är också aktuella för ÅGP men saknar formellt beslut från Naturvårdsverket.

Viktigare insatser friluftsliv

Ett tvåårigt projekt med extra satsning på information vid så kallade ledterminaler som utgör utgångspunkt för sommar- och vinterleder i fjällen har påbörjats under 2008. Projektet innebär en satsning på rastskydd och informationstorg med samlad information om fjällens natur- och

kulturmiljövärden för att förbättra tillgänglighet och bevarande och berör samtliga fjällnära naturreservat i länet.

En friluftslivs- och tillgänglighetsklassning har gjorts under året för att bättre tillgodose friluftslivets intressen i länets naturskyddade områden. Utöver de mest välbesökta områdena har hänsyn tagits till spridningen kommunvis och naturtypsvis. Ett arbete med att ta fram information om naturskyddade områden som har tillgänglighetsanpassning för funktionshindrade har gjorts och ska läggas ut på Länsstyrelsens webbsida.

Satsningar på informationsskyltar, webbinformation, stigar, leder, rastplatser och andra friluftsanordningar görs löpande. Naturum Vålådalen har utvecklat sin verksamhet och också medverkat på plats vid världscupen i skidskytte med information om naturvård, naturskydd och friluftsliv i naturskyddade områden i fjällen.

Viktigare insatser skötselplaner

Under 2008 har ett nytt beslut till ny skötselplan tagits och ytterligare två förslag till beslut (både reservatsbeslut och skötselplan) har varit på remiss. Under året har också revidering av sju ytterligare reservat (fem fjällreservat och två skogsreservat) påbörjats. Förslag till beslut för dessa skötselplaner är under författande. Elva sedan tidigare påbörjade revideringar för nya skötselplaner ”vilar” i avvaktan på beslut tills Naturvårdsverkets skötselstrategi är klar.

Stärkt dialog och ökad delaktighet

För att tidigt informera om bevarandefrågor har Länsstyrelsen markägarmöten när flera markägare berörs av reservatsbildning eller av revidering av skötselplaner inom befintliga reservat. Representanter för kommuner, föreningar m.fl. har också bjudits in då reservaten berört betydande allmänna intressen. Ett flertal av naturvårdens medarbetare har deltagit i naturvårdsverkets utbildning ”dialog med naturvården”.

Strategi för formellt skydd av skog

Inför 2007 fanns brister i länets inventeringsunderlag vilket innebar att ca 8 000 ha av de 24 400 ha som utgör länets miljömål för bildande av naturreservat ännu inte var utpekade. Länsstyrelsen har därför, med extramedel från Naturvårdsverket, genomfört en omfattande inventering av skyddsvärd skog under fältsäsongerna 2007 och 2008. Totalt har en yta på 160860 ha inventerats, varav 41194 bedömts som värdekärna. Dessa värdekärnor skall efter utpekande av inventerare kvalitetssäkras av länsstyrelsens ordinarie reservatshandläggare. De värdekärnor som utpekades 2007 har kvalitetssäkrats under 2008 vilket inneburit att drygt 4000 ha bedömts som intressanta för reservatsbildning, 2008 års bruttoareal av värdekärnor kommer att kvalitetssäkras under 2009. De nya inventeringsresultaten kan komma att påverka de trakter som är utpekade i den regionala strategin med vissa justeringar som följd.

Följande överenskommelser för skydd av skog har genomförts under 2008	
Områden	Summa tkr
Öjsjömyrarna utvidgning	2 109
Källberget-Storberget	1 575
Meån	755
Skattmyrberget	3 820
Västansjö	640
Märatjärnberget	1 200
Ygeltjärn Österåsen	400
Revaberget	3 570
Lill-Stensjön	5 900
Stormyrhögen	4 700
Tunsved	325
Summa	24 994

Totalt har köp/intrång under året genomförts för hela eller delar av 11 reservatsområden, av dessa 11 områden är alla utom Tunsved, Ygeltjärn Österåsen och Märatjärnberget klara för reservatsbildning

För ytterligare 13 planerade reservat, där köp/intrång ägt rum före 2008, är allt klart och formellt bildande planeras för ett flertal under 2009. Dessa är Gubbsjöbäcken, Habernet, Haugröningen, Siljeåsberget, Storskogen, Strangellsbodarna, Villflon, Snedmyran, Söner-Flakamyren, Hällan, Höjden-Botelnäset, Laholmsnäset och Önet (utvidgning).

Avtalslösningar

Inga avtalslösningar har använts för att säkerställa bevarandet av skyddsvärda skogar bl.a. mot bakgrund av osäkerheten kring om sådana avtal skall räknas in i miljömålet för levande skogar.

Mål 3: Länsstyrelsernas arbete med vattenmiljön ska ske på ett samordnat sätt.

Länsstyrelserna ska särskilt verka för att

- arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,
- delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010,
- delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd nås till 2010,
- delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010, samt
- delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara nås till 2010.

De länsstyrelser som ingår i Västerhavets, Södra Östersjöns och Norra Östersjöns vattendistrikt ska genom att vidareutveckla sitt arbete med samordning och stödjande insatser förbättra förutsättningarna för kommuner och fastighetsägare att minska utsläppen från enskilda avlopp.

Länsstyrelsen har arbetat intensivt med verifiering av status för de utpekade vattenförekomsterna. Under året har också ett omfattande arbete med att ta fram underlag för åtgärdsprogram genomförts. I detta arbete har såväl Länsstyrelsens olika verksamhetsgrenar som kommuner och andra aktörer deltagit.

Arbetet med formellt skydd på vattensidan befinner sig fortfarande i en inventerings- och planeringsfas. För att nå en ”realistisk” måluppfyllelse behövs reservatsbildning eller motsvarande avtalslösningar, som säkerställer tillräckligt breda och optimalt utformade kantzoner, opåverkade av skogsbruk, längs vissa prioriterade vattendrag och vattendragsträckor. I länet har detta arbete inriktats dels mot mindre åar med reproducerande bestånd av flodpärlmussla, dels mot värdekärnor i större vattendrag av särskild funktionell betydelse för vattenlevande djur och växter.

En delplan för arbetet med naturskydd av vattendrag enligt delmål 1 under ”Levande sjöar och vattendrag” har utarbetats som underlag för ansökan om medel för arbete med reservatsbildning mm.

Fortsatt arbete har under året skett med basininventering och med detaljinventeringar som underlag för skydd av särskilt värdefulla vattenmiljöer. Viss revidering av bevarandeplaner för vattendrag, skyddade i nätverket Natura 2000 (19 separata dokument) har skett under året. Provfiske som ett led i uppföljningen av bevarandestatusen i Natura 2000-områden har skett i biflöden till Näkten, Locknesjön, Åreälven och i Långsån.

Vattendragsrestaurering

Fiskefunktionens arbete med vattendragsrestaurering inom miljömålet levande sjöar och vattendrag har under året haft gynnsamma yttre förutsättningar (vattenföringssituation mm.). Fortsatt biotopvårdsarbete har finansierats via anslaget för biologisk återställning, statsbidraget till fiskevård och restaureringsmedel från Naturvårdsverket. Totalt har 12 biotopvårdsprojekt genomförts under året med inriktning på återställning efter flottledsrensningar. Ett visst åtgärdsbehov kvarstår i form av kompletteringar, utläggning av lekgrus och mindre justeringar i de större och medelstora vattendragens huvudfåror och mer omfattande insatser i mindre åar och bivattendrag.

Vandringshinder

Arbete med att identifiera och åtgärda vandringshinder har pågått i projektet ”Vägtrummor och vandringshinder”, ett samarbete med Vägverket och Länsstyrelsen som huvudaktörer och medverkan av Skogsstyrelsen, skogsnäringen och berörda kommuner. Projektet har på ett värdefullt sätt bidragit till gemensamt ansvarstagande och ökad privat finansiering av genomförandeåtgärder. Under året har 400 objekt inventerats i Åreälven och 20 objekt i Ammerån.

Biologisk återställning

Inom ramen för biologisk återställning i kalkade vatten har byte/omläggning av vägtrummor genomförts i ett större objekt (Botvasslan) och utrivning av vandringshinder i två Åsån (Indalsälven) och Jämnen (Ljusnan). Inventering av vägtrummor har genomförts i 12 biflöden till Härjeån (Ljusnan). Åtgärdsunderlag för kommande åtgärder vad avser vägtrummor och biotopvård har arbetats fram för 6 vattendrag med biflöden.

Arbetet med att ta fram förslag på 15 fiskefria områden per vattendistrikt har avstannat i väntan på svar på den skrivelse om krav på förtydligande av uppdraget som skickats från länsrådet i

Jönköpings län till miljödepartementet. Det saknas även riktlinjer från den nationella samverkansgruppen med uppdrag att samordna arbetet med fiskefria områden.

Insatser och resultat av samordning och integration av vattenmiljöarbetets olika delar

Samordningen av vattenmiljöarbetet har fortgått med oförminskad intensitet. Detta har inneburit långtgående samordningsinsatser såväl inom Länsstyrelsen som mellan Länsstyrelser. Arbetet med att informera och samverka med övriga aktörer har fortgått, och ett vattenråd för Indalsälven är under bildande. Totalt sett har ett oräkneligt antal möten och andra sammankomster genomförts.

En sammanställning av vattenmyndigheternas insatser i vattendistriktet redovisas av Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Mål 4: Länsstyrelserna ska bidra till att delmålen om efterbehandling av förorenade områden nås.

Länsstyrelserna ska särskilt verka för att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar.

Det sker en mycket aktiv kommunikation mellan centrala myndigheter, Länsstyrelsen och kommunerna när det gäller praxis, vägledningmaterial och tolkningsföreträden för att öka tillsynsarbetet av förorenade områden.

Länsstyrelsen har intensifierat tillsynsarbetet genom att engagera fler medarbetare, kompetensutveckling samt utökad inventering av tillsynsobjekt. Verksamhetsutövare har förelagts att utföra undersökningar och åtgärder. Ett ökat internt och externt samarbete har medfört en bättre samordning av undersökningar, effektivisering av resurserna och större kunskap om förorenade områden.

Länsstyrelsen fortsätter arbetet med MIFO-inventering av nedlagda verksamheter. Information om registrerade verksamheter och förorenade områden skickas till ett stort antal fastighetsägare och verksamhetsutövare i samband med slutförd inventering. Allmän information finns publicerad på Länsstyrelsens webbplats och arbete med en större informationskampanj har påbörjats.

Kommunerna har tillsyn över en mycket stor andel av länets förorenade områden. Kommunernas miljökontor får löpande information om identifierade och inventerade områden. Länsstyrelsen lämnar dessutom GIS-material som planeringsunderlag till bl.a. kommunernas planarbete och granskar ärenden angående exploatering, undersökningar och efterbehandling av förorenade områden.

Länsstyrelsen satsar på en aktiv och direkt tillsynsvägledning efter kommunernas önskemål. Under året har Länsstyrelsen anordnat tre utbildningsdagar och två regionala möten. Vid enskilda möten med kommunerna diskuteras konkret tillsynsarbete med kommunens förorenade områden.

Länsstyrelsen har dessutom haft särskilda träffar för att engagera kommunerna att MIFO-inventera pågående verksamheter. Under året har tre av länets åtta kommuner påbörjat en sådan inventering. Inom projektet samordnas informationsmaterial, blanketter och riskbedömning. Nästa år ska ytterligare kommuner involveras.

VO Tillsyn och vägledning

Mål 1: Genom att bedriva tillsyn ska länsstyrelsen säkerställa efterlevnaden av de föreskrifter som riksdag och regering beslutat.

Tillsynsplaner finns för alla Länsstyrelsens tillsynsområden.

Bristerna i tillsyn har bl.a. åtgärdats genom att alla sakområden med tillsynsansvar numera har upprättade tillsynsplaner. Tillsynsmetodiken inom social tillsyn utvecklas hela tiden och under senaste 1.5 året har Länsstyrelser i samverkan arbetat mycket med kvalitet och enhetlighet i tillsynen genom projektet Social samverkan Sverige.

Sammanfattningsvis kan nämnas att den egna planerade tillsynen sett i ett regionalt perspektiv utifrån tilldelade personalresurser oftast underordnas löpande ärendehandläggning och nationella inspel till Länsstyrelsen.

Beträffande Länsstyrelsens eget tillsynsansvar inom miljöbalkens område råder resursbrist speciellt för tillsynsverksamheterna miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och dammsäkerhetstillsyn. Av den reviderade behovsutredningen framgår att resursbrist om 3,7 årsarbetskrafter råder för operativ tillsyn enligt miljöbalken. Det kan särskilt noteras att Länsstyrelsen i Jämtland har flest antal dammenheter i landet totalt 90 anläggningar varav 30 anläggningar i konsekvensklass 1. Vidare har Länsstyrelsen i Jämtland jämfört med Sveriges andra länsstyrelser näst flest *egna* tillsynsobjekt för miljöfarlig verksamhet. Orsaken till det stora antalet egna tillsynsobjekt ligger i att kommunerna i länet endast i ringa omfattning övertagit tillsyn vilket härrör från resursbrist hos kommunerna som därmed valt att avstå från att ansöka om övertagande tillståndspliktig miljötillsyn. Länsstyrelsen har under många år i årsredovisningen påtalat behovet att ytterligare resurser för att kunna fullgöra tillsynsuppgifter enligt miljöbalken.

För att åtgärda svårigheten med att föra ut budskapet om Länsstyrelsens synpunkter och krav på kommunernas tillsyn arbetar Länsstyrelsen med en ny form av "samordnad tillsyn" och tillsynsvägledning. Inom ramen för "samordnad tillsyn" har under 2008 Länsstyrelsetillsynen fokuserats till två av länets kommuner, Berg och Härjedalen. Syftet med detta arbetssätt har varit att få en mer samlad uppfattning om hur tillsyn i kommunen bedrivs. Länsstyrelsen har även ansett att det varit värdefullt för kommunledningen att i en samlad återrapportering, muntligt och skriftligt, få del av hur Länsstyrelsen bedömer att kommunen sköter sitt tillsynsuppdrag. Ett annat viktigt syfte med en samordnad tillsyn har varit att i dialog med verksamhetsansvariga och politiskt ansvariga utveckla, effektivisera och förbättra tillsynen. De verksamhetsområden som varit föremål för tillsyn är individ- och familjeomsorg, äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, alkoholtillsyn, tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels- och djurskyddskontroll, tillsyn av överförmyndarverksamheten, tillsyn enligt plan- och bygglagen, och kulturminneslagen samt tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor. Det samlade resultatet av tillsynen och tillsynsvägledningen visar att kommunerna har brister i institutionella förhållanden som regelverk, personella och ekonomiska resurser, kompetens och organisation för att leva upp till det formella tillsynsansvaret.

Verksamhetsgren Social tillsyn

Tabell 2.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2008 för verksamhetsgren Social tillsyn	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Social tillsyn (exkl. OH)	4.314	6,9
<i>varav</i> Tillsyn och rådgivning m.m. (701, 709)	2.304	3,9
<i>varav</i> Enskild vårdverksamhet (702)	89	0,2
<i>varav</i> Individärenden (703)	30	0,1
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	290	0,6
<i>varav</i> Alkoholärenden (705)	457	0,5
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	1.209	
Totala kostnader VG Social tillsyn (inkl. OH)	5.523	

Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen ska redovisas för 2008.

Kommentar:

Tabell 2.2 - Social tillsyn - fördelning av tillsynsinsatser (%)			
Tillsynsinsats	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade	Individ- och familjeomsorg⁴
Granskning ¹	70	60	40
Rådgivning, information ²	20	30	50
Kartläggningar m.m. ³	10	10	10
Summa	100	100	100

Definition till tabell 2.2

¹ Med granskning avses inspektioner, kontroller och liknande som genomförs i syfte att se till att verksamheter bedrivs målinriktat, lagenligt, med god kvalitet och framförhållning i planeringen där granskningen resulterar i ett beslut eller en rapport där verksamheten bedöms. Återföringen av resultatet är en del av denna tillsyn liksom uppföljningar av brister.

² Med rådgivning och information avses insatser som genomförs i syfte att främja socialtjänstens arbete och som inte är en del av någon granskning, t.ex. nätverksarbete, informationsinsatser, seminarier, konferenser där inte granskningsresultat redovisas etc.

³ Kartläggningar och liknande som inte är en del av en granskning samt annan tillsynsverksamhet som inte är granskning eller rådgivning och information.

⁴ Med IFO avses barn- och familj, missbruk, ekonomiskt bistånd samt familjerätt

Kommentar:

Redovisningen skall ses som en uppskattning

Rådgivning och information i samband med återföring av granskningsresultat har bedömts tillhöra granskning. Medverkan i regionala utvecklingsgrupper, träffar med verksamhetsansvariga inom de tre sakområdena, träffar med enskilda kommuners socialtjänst eller delar av den samt rådgivning till socialtjänsten och enskilda har bedömts som rådgivning. Kartläggningar görs numera endast i mindre utsträckning. Inom individ- och familjeomsorgen har med anledning av vakanser och nyrekryterad personal endast genomfört ett mindre antal verksamhetstillsyner under året

Tabell 2.3 - Social tillsyn - antal tillsynsobjekt	Antal tillsynsobjekt i länet ¹	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där det lämnat kritik i verksamhetstillsynen	Antal ggr när det beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Sakområde och del av sakområde				
Äldreomsorg	162	13	4	4
Handikappomsorg	200	11	8	6
Individ och familjeomsorg	90	0	0	0
<i>varav – barn och familj</i>	55	4	0	1
– missbruk	21	0	0	0
– ekonomiskt bistånd	8	0	0	0
– familjerätt	3	1	1	1
– familjerådgivning	0	0	0	0
Summa:	439	29	13	12

Definition till tabell 2.3

¹ Med ett tillsynsobjekt avses t.ex. en institution (HVB), en särskild boendeform, en daglig verksamhet eller en öppenvårdsverksamhet i offentlig eller privat regi som länsstyrelsen har tillsyn över, oavsett om verksamheten står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs. Med ett tillsynsobjekt avses även myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd, missbruk, familjer och barn samt familjerätt inom området individ- och familjeomsorg inom en kommun, en kommundel eller en stadsdel. Dessutom avses myndighetsutövningen inom handikappomsorg eller äldreomsorg i en kommun, en kommundel eller en stadsdel som ett objekt. Men inom de olika omsorgsgrenarna räknas verksamheter som egna objekt. Varje äldreboende är ett objekt, varje gruppboende ett objekt, hemtjänsten i en kommun eller en kommundel ett objekt, ekonomiskt bistånd i en kommun ett objekt o.s.v. Med tillsynsobjekt avses däremot inte ett individärende.

Kommentar:

Inom individ- och familjeomsorgen har med anledning av vakanser och nyrekryterad personal endast genomfört verksamhetstillsyn i mindre omfattning under året.

Tabell 2.4 - Social tillsyn – antal inspektioner/kontroller		Med inriktning barn o unga	Med inriktning missbruk	Med inriktning psykosociala problem
Genomförda granskningar				
Antal granskade hem för vård eller boende (HVB)	Privata	3	0	0
	Offentliga	0	0	0
	Oanmälda besök ¹	0	0	0
Genomförda granskningar		Äldre	Funktionshindrade	<i>varav</i> psykiskt funktionshindrade
Antal granskade särskilda boendeformer	Privata	0	3	0
	Offentliga	10	1	0
	Oanmälda besök ¹	1	0	0
Antal granskningar	Hemtjänstenheter	2	0	0
	Boendeserviceenheter	0	0	0
	Missbruk	Barn o unga	Äldreomsorg	Stöd o service till funktionshindrade
Antal granskade kommuner	0	1	8	3
Antal granskade kommundelar	0	0	0	0

¹ Under oanmälda besök anges antal oanmälda besök, **inte** antal HVB eller särskilda boendeformer där man gjort oanmälda besök
 Tabell 2.4 svarar mot de krav på återrapportering avseende verksamhetsgren Social tillsyn. Observera att det är antal **inspektioner** som skall anges - inte antalet tillsynsobjekt. Kommuner avser kommuner där länsstyrelsen mer ingående granskat ett eller flera områden

Kommentar:

Granskningar av HVB under året avser uppföljning av brister konstaterade under den stora HVB-tillsynen som genomfördes i hela länet under 2007. I Jämtlands län finns inga hem med inriktning sykosociala problem avseende vuxna och inte heller med behandlingsinslag avseende inriktning missbruk. Inom äldreområdet finns inga privata boendeformer.

Tabell 2.5 - Ärenden enligt 16 kapitlet 1 § SoL			
Antal ärenden 2008	varav barn upp till 18 år	Antal ansökningar som beviljas	Antal ansökningar som avslås
0	0	0	0

Kommentar:

Tabell 2.6 - Personal som arbetar med tillsyn, rådgivning, information och tillstånd inom de olika områdena						
	Ekonomiskt bistånd	Missbruk	Barn och unga	Familjerätt	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal personal	0,25	0,25	1,0	0,25	2,0	1,25
varav antal på heltid	0	0	1	0	2	1
varav antal mer än 50 procent	0	0	1	0	2	1

Kommentar:

Inom individ- och familjeomsorgen finns 1.75 tjänster som arbetar med alla delområdena. Redovisningen är en uppskattning av fördelning av arbetsuppgifterna.

Mål 1: Länsstyrelserna ska tillse att socialtjänstens arbete bedrivs målinriktat, lagenligt samt med god kvalitet och framförhållning i planeringen. De brister och missförhållanden som påtalas i huvudmännens verksamhet ska åtgärdas enligt en tidsplan som beslutas och följs upp av länsstyrelsen.

Äldreområdet

Länsstyrelsen har genomfört en verksamhetstillsyn tillsammans med socialstyrelsen av ett särskilt boende där omfattande brister avseende den fysiska miljön, underhåll av boendet, säkerheten för de äldre och den enskildes integritet framkom. Länsstyrelsen riktade allvarlig kritik och övervägde att meddela föreläggande om nämnden inte vidtog åtgärder för att komma till rätta med bristerna. Länsstyrelsen kontaktade även Arbetsmiljöverket avseende arbetsmiljön. Boendet utgjorde inte ett fullvärdigt boende där självbestämmande, integritet och respekt för den enskilde kan tillgodoses enligt socialtjänstlagens mening. Trots tidigare kritik från länsstyrelsen åren 2001 och 2003 hade bristerna ännu ej åtgärdats. Många tvingas att dela rum med andra utan möjlighet att låsa om sig eller att omge sig med egna tillhörigheter. Möjlighet att avskärma del av rum saknas vilket gör det nästintill omöjligt att inte kränka den enskildes integritet vid personlig omvårdnad. Länsstyrelsen krävde att de akuta bristerna omgående åtgärdades samt att nämnden i en tidsplan redovisade hur man planerade att avlägsna de påtalade bristerna. I yttrandet som inkom från nämnden kunde Länsstyrelsen konstatera att erforderliga åtgärder var vidtagna för att komma tillrätta med de akuta bristerna. Nämnden planerar att bygga om det särskilda boendet till ett fullvärdigt boende. En ombyggnad kan tidigast komma igång i september 2009 med planerad återflytt vid halvårsskiftet 2010. Länsstyrelsen kommer att följa utvecklingen och har begärt att nämnden ska inkomma med en ny handlingsplan/tidsplan senast februari 2009.

Länsstyrelsen har genomfört en uppföljning av en tidigare verksamhetstillsyn av ett särskilt boende. Utgångspunkten för tillsynen var den handlingsplan/tidsplan som nämnden upprättat utifrån kritik avseende kompetensutvecklingsplan, ledningssystem och den sociala dokumentationen. Länsstyrelsen har vid uppföljningen funnit att nämnden har vidtagit de åtgärder som krävdes för att komma till rätta med tidigare brister.

Område funktionshinder

Vid Länsstyrelsens tillsyn av bostad med särskild service, enligt LSS, enskild verksamhet på entreprenad, riktades allvarlig kritik mot att verksamheten ifråga inte överensstämde med det beviljade tillståndet. Detta medgav fem platser, fyra i gruppboende och en i serviceboende. Vid tillsynstillfället fanns nio boende varav två i gruppboende. Kritik riktades även mot brister i dokumentation och förvaring av enskildas handlingar. Tillsyn inleddes därefter av ansvarig kommuns agerande då för många brukare hänvisats till LSS-boenden. Kritik riktades. Oklarheter i kommunens boendepolicy samt i utformningen av de kommunala LSS-boendena framkom varför länsstyrelsen inledde en tillsyn i dessa avseenden. Åtgärdsplan från den enskilda verksamheten begärdes och inkom. Länsstyrelsen hade uppföljningsträffar med verksamhet och kommun. Den enskilda verksamheten omvandlas nu till en renodlad bostad med särskild service enligt LSS. Övriga brister åtgärdas i samverkan med kommunen. Dessutom ser kommunen över hela sin boendepolicy och utformningen av bostäderna enligt LSS.

Personalens kompetens

Tillsynen inom äldreområdet visar att baspersonalen (undersköterskor) har hög formell kompetens. Många har även vidareutbildning i bland annat demensvård. Det förekommer ingen större personalomsättning och personalkontinuiteten beaktas i stor grad när man planerar arbetet. I de kommuner där tillsyn genomförts inom funktionshinderområdet finns krav på adekvat kompetens vid anställning. Ibland får man dock sänka kraven på grund av bristande rekryteringsunderlag. Personalkontinuiteten är vanligen god och personalpooler för vikarierekrytering finns. I en kommun har kompetenshöjande åtgärder inom hela vård- och omsorgsområdets verkställighet enligt SoL och LSS genomförts med hjälp av EU-medel. Det har handlat om både generell och individuell kompetenshöjning som påbörjades efter en tidigare tillsyn där länsstyrelsen fann stora brister inom daglig verksamhet enligt LSS. Vid en uppföljande tillsyn i år var bristerna i allt väsentligt åtgärdade. I en annan kommun har kompetenshöjande insatser påbörjats för personal i bostad med särskild service. Detta efter länsstyrelsens tillsyn där brister avseende dokumentationen i boendena påvisades.

Vid tillsyn av enskilda verksamheter kan konstateras att dessa ofta är små enheter där personalen handplockas för att svara upp mot behoven hos resp. verksamhets målgrupp.

Personalkontinuiteten är vanligen mycket hög.

Med hänsyn till att i stort sett ingen verksamhetstillsyn gjorts under året har länsstyrelsen ingen aktuell uppfattning om kompetensnivån. Allmänt uppskattas den tidigare konstaterade förekomsten av hög rörlighet och många oerfarna socialsekreterare kvarstå.

Mål 2: Samverkan mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen samt mellan länsstyrelserna ska leda till ökad samordning av tillsynen över socialtjänsten och hälso- och sjukvården samt till att tillsynen bedrivs på ett mer likvärdigt sätt över hela landet.

Inom äldreområdet har länsstyrelserna i norra regionen tillsammans med socialstyrelsen planerat och genomfört tillsyn inom korttidsboende. I Jämtlands län har två korttidsverksamheter tillsynats. Materialet som användes vid tillsynen har gemensamt tagits fram av länsstyrelserna i norra regionen och socialstyrelsens RT-enhet i Umeå.

Sedan hösten 2007 driver länsstyrelserna projektet Social Samverkan Sverige. Syftet är att skapa förutsättningar för en enhetligare tillsyn bl.a. innefattande tillsynsprocesser, bedömningsgrunder och beslutsformuleringar. Länsstyrelserna och Socialstyrelsen samverkar inom nationell samverkan vid framtagande av bedömningskriterier. Länsstyrelserna har själva i bl.a. barnuppdraget och missbruksuppdraget tagit fram gemensamma frågeområden. Länsstyrelserna har tagit fram gemensamma rutiner, riktlinjer och bedömningsgrunder för arbetet med icke verkställda beslut och särskilda avgifter.

Mål 3: Den operativa tillsynen inom missbruksområdet ska öka jämfört med 2007.

Länsstyrelserna har tillsammans med Socialstyrelsen skapat en gemensam organisation och struktur för uppdraget. I varje region har därefter en planering skett där dels gemensam tillsyn med Socialstyrelsens regionala tillsynsenheter och dels tillsyn av respektive myndighet planerats. Tillsynen skall genomföras under 2009 och 2010 och därefter rapporteras gemensamt. I Jämtlands län beräknat tillsynsinsatserna starta under februari 2009.

Mål 4: Länsstyrelserna ska se till att den kommunala tillsynen enligt såväl alkohollagen (1994:1738) som tobakslagen (1993:581) skärps och därigenom bidrar till en ökad samordning i tillsynen enligt dessa två lagar. Länsstyrelsernas samarbete med Statens folkhälsoinstitut (FHI) ska utvecklas.

Länsstyrelserna skall redovisa hur de har arbetat med att utveckla metoder för samordning av tillsynen enligt alkohollagen (1994:1738) och tobakslagen (1993:581).

Länsstyrelsen genomför regelbundna träffar med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare. Vid dessa träffar har vid varje tillfälle tagits upp områden som prioriteras i regleringsbrevet. Ett av syftena med träffarna är att få en enhetligare syn i tillämpningsfrågor vilket i sig leder till en mer samordnad tillsyn. Länsstyrelsen har enskilt träffat nyanställda kommunala alkohol- och tobakshandläggare för introduktion i metoden Ansvarsfull Alkoholsservering.

- hur tillsynen avseende tobakslagens bestämmelser om handel m.m. och särskilt dess regler om 18 års åldersgräns för inköp av tobaksvaror har genomförts,

Frågan har lyfts vid de två kommuntillsyner som genomförts under året och vid träffar med kommunernas alkohol- tobakshandläggare. Frågan har funnits med i en enkät som skickats ut till kommunerna under hösten. Länsamordnaren har deltagit i genomförandet av konferens kring tobaksfrågan riktad till kommuner och landsting.

- hur länsstyrelserna har utövat tillsyn avseende tobakslagens bestämmelser i övrigt, hur länsstyrelserna följt kommunernas verksamhet och biträtt med information och stöd, Frågan har lyfts vid de två kommuntillsyner som genomförts under året och vid träffar med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare. Frågan har funnits med i en enkät som skickats ut till kommunerna under hösten. Länsamordnaren har deltagit i genomförandet av konferens kring tobaksfrågan riktad till kommuner och landsting.
- hur länsstyrelserna har utövat tillsyn avseende alkohollagens bestämmelser,

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i två av länets kommuner under året. Vid tillsynen har politiker, chefer och handläggare intervjuats samt akter granskats. Vid träffar med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare tas olika frågor om tillsyn upp kontinuerligt..

- hur länsstyrelserna bistått kommunerna med råd om hur de kan höja medvetenheten om och uppmärksamma tillståndshavare på att överträdelser av gällande lagar mot diskriminering kan leda till indragning av serveringstillståndet,

Frågan har lyfts vid de två kommuntillsyner som genomförts under året och vid träffar med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare. Frågan har funnits med i en enkät som skickats ut till kommunerna under hösten.

- om och i vilken utsträckning kommunerna beaktar lagar mot diskriminering vid såväl lämplighetsprovning som tillsyn av serveringstillstånd, samt

Frågan har lyfts vid de två kommuntillsyner som genomförts under året och vid träffar med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare. Frågan har funnits med i en enkät som skickats ut till kommunerna under hösten.

- vilka åtgärder som har vidtagits för att införa riktlinjer för egentillsynsprogram för detaljhandel med, eller servering av, öl.

Frågan har lyfts vid de två kommuntillsyner som genomförts under året och vid träffar med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare. Frågan har funnits med i en enkät som skickats ut till kommunerna under hösten.

Mål 5: Länsstyrelserna ska verka för att metoden Ansvarsfull Alkoholservering eller annan likvärdig evidensbaserad metod sprids i kommunerna i respektive län så att arbetet ska kunna ingå i kommunernas ordinarie arbete.

Länsstyrelsen har fått projektmedel för ändamålet. En projektanställd har arbetat 50 % under året. Berusningsstudier har genomförts under 2008 i Härjedalens och Åre kommuner. Länsstyrelsen har under året aktivt medverkat till att utveckla samverkan så att det i nuläget finns referensgrupper i sju av åtta kommuner. Bräcke och Ragunda bedriver arbetet i samverkan med Ånge kommun i Västernorrlands län. Utbildning för serveringspersonal har genomförts med deltagare från länets samtliga kommuner. Totalt har ca 300 personer utbildats under året. Flera av utbildningarna har skett i samverkan mellan olika kommuner. Under året har utbildningen i Östersunds kommun genom Länsstyrelsens medverkan utökats med konflikthantering varvid alla utbildningar har ett enhetligt innehåll i överensstämmelse med metoden. Länsstyrelsen har enskilt träffat nyanställda kommunala alkohol- och tobakshandläggare för introduktion i metoden. Arbetet har diskuterats och planerats bl.a. på de kontinuerliga träffar Länsstyrelsen har med samtliga alkohol- och tobakshandläggare i länets kommuner. En regional styrgrupp med representanter från krognäringen, kommunerna, polisen, landstinget och länsstyrelsen har träffats fyra gånger under året för att planera och följa upp arbetet. Samtliga kommuner i länet arbetar med metoden. Arbetet är helt integrerat i ordinarie struktur i Östersunds och Åre kommuner.

Verksamhetsgren Miljötillsyn

Tabell 2.7 - Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet¹	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats²
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
<i>varav</i> tillsyn av områdesskydd (515)	305	62	0
<i>varav</i> tillsyn av vattenskyddsområden (516)	66	13	0
<i>varav</i> tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	281	210	0
<i>varav</i> tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	230	180	1
<i>varav</i> tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	15	8	1
<i>varav</i> tillsyn av vattenverksamhet (535)	662	94	
<i>varav</i> tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	342	277	0
<i>varav</i> tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	0	0	0
<i>varav</i> tillsyn av avfall och producentansvar (566)	0	0	0
<i>varav</i> tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	0	0	0
<i>varav</i> tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	6	3	1
Summa	1.097	847	3

Definitioner till tabell 2.7

¹ med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall skall tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommunal, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

² brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

Kommentar:

Resurserna för naturvårdstillsyn är mycket små, vilket även framgår av tillsynsplanen. I princip all tillsyn samordnas därför med skötselarbete, vilket till största delen utförs i fjällen och de avsatta tillsynsresurserna är därmed till övervägande del skötselresurser.

Objekt för tillsyn av vattenskyddsområden (516) omfattar 65 vattenskyddsområden och ett objekt som är skyddat enligt 8 § Miljöskyddslagen. 13 objekt har varit föremål för tillsyn.

Tillsyn av områdesskydd (515) och tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526): Utöver det som redovisas sker löpande tillsyn utanför skyddade områden av barmarkskörning i fjällområdet och inom några våtmarker samt snöskoterkörning i sex stora skoterregleringsområden fjällen, se (528) nedan. Detta sker i samband med övrigt arbete inom naturförvaltningen.

Tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527): Riktad tillsyn av faunakriminalitet med efterföljande åtalsanmälan har skett (ett fall av jakt på järv, ett på varg och sex fall av jakt på björn). Tillsyn av skydds jakt på lodjur och björn sker regelmässigt. Det saknas bra information

som kan fungera som förebyggande tillsyn gentemot allmänheten om de regler och hänsynskrav som gäller enligt jaktlagen och miljöbalken gällande störning av vilt.

Tillsyn av övrig provning avseende naturskydd (528): Tillsyn av terrängkörning har skett löpande i skoterregleringsområden i fjällen och på barmark både i fjällen och på våtmarker, men p.g.a. små tillsynsresurser har detta skett inom ramen för underhållsarbete på fjälleder. I de sex skoterregleringsområdena har alltför små tillsynsresurser inneburit att tillsynen av snöskotertrafiken ej varit tillräcklig. Detta bedöms även bero på att problemen med snöskotertrafik i regleringsområden har ökat, delvis beroende på en utveckling mot allt motorstarkare snöskotrar som ofta är utrustade med s.k. högkammattor samt brist på hänsynstagande och regelefterlevnad hos snöskoterförare. Förebyggande tillsyn av vattenskoterkörning har skett genom uppsättning av skyltar med gällande regler i anslutning till områden där körning sker.

535: Här ingår inte diken eller markavvattningsföretag! Om dessa räknas med är antalet objekt > 1 000. I redovisningen ingår inte övriga tillsynsinsatser. Inte heller ingår antal inkomna anmälningsärenden enligt 11:9a MB. Antalet dammenheter i konsekvensklass 1 och 2 är 90 anläggningar. För dessa konsekvensklassade objekt granskas inkomna årsrapporter. Härutöver har tillsyn genomförts på 4 objekt.

535: Av totala antalet objekt för vattenverksamhet utgör 151 anläggningar damm och vattenkraftanläggningar. > 500 Flottledslämningar, gamla raserade dammar, vandringshinder mm, 9 objekt är övriga tillståndsgivna vattenverksamheter exempelvis bergrumsanläggningar och vattenuttagsanläggningar för t.ex. snötillverkning samt 2 dammanläggningar icke tillståndsgivna anläggningar.

555: 77 B-anläggningar, 5 A-anläggningar, 195 täkter och 65 täkter med utgångna tillstånd. 28 tillsynsbesök utförts av planerade 91 besök. Personalomsättning är orsaken till att endast 31 % av tillsynsbesöken genomförts. Samtliga objektens tillsynsrapporter har dock granskats.

575: Länsstyrelsen har 6 EBH-tillsynsobjekt varav 2 objekt med gemensam tillsyn av Länsstyrelsen och kommunen. Tre av Länsstyrelsens objekt har tillsynats. Ett objekt har allvarliga brister.

Tabell 2.8 - Länsfakta inom miljötillsyn - rennäring	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	95	91	95
Antal slaktade renar/år	15 341	15 146	22 131
Produktion av renkött/år (ton)	389	392	610
Antal renskötsel företag	105	106	107
Antal samebyar	11 (12)	11 (12)	11 (12)

Kommentar:

Slaktuttaget under året är näst intill identiskt med förra årets slaktuttag och kan till del förklaras av att prisbilden varit mera stabil jämfört med tidigare års stora prisvariationer. Senaste årens stora satsningar på marknadsföring av renkött och renköttprodukter har bidragit till att man kan se en mera stabil marknad för dessa produkter än tidigare vilket till del kan förklara att slaktuttaget ligger på en stabil nivå.

Mål 1: Länsstyrelsernas tillsynsarbete ska bidra till att nå miljökvalitetsmålen och till att miljöskador inte uppkommer. Genom en effektiv tillsynsvägledning ska länsstyrelserna förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Länsstyrelserna ska i samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan (Naturvårdsverket, dnr 190-1891-06 Rt). Senast den 31 december 2008 ska det finnas en plan för länsstyrelsens tillsynsvägledning för år 2009–2012 för att förbättra miljöbalkens tillämpning hos kommuner och länsstyrelser. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

Genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan,

Länsstyrelsen har beslutat om en tillsynsvägledningsplan 2009-2012 som involverar Naturvårdsverkets och även Socialstyrelsens vägledningsplaner. Planen omfattar även samordnade aktiviteter av andra statliga verk/myndigheter exempelvis Bergsstaten, Arbetsmiljöverket, Svenska Kraftnät, Energimyndigheten, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten samt även försök att samordna insatser med grannlandet Västernorrland och dess kommuner. Den beslutade vägledningen har föregåtts av dialog och förankring hos länets kommuner.

Brister i den operativa tillsynen och vägledningsbehov som vidtagits

Genom uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn har noterats brister i institutionella förhållanden som regelverk, personella och ekonomiska resurser och kompetens för att leva upp till det formella åläggandet för myndigheten. Vägledningsbehoven har identifierats (önskemålen om vägledning finns listade som en bilaga till beslutad tillsynsvägledningsplan) och här kan konstateras att behoven är mer än mångfacetterade. Den kommunala organisationsstrukturen (miljö, livsmedel, bygg, planering och räddning) avspeglar ett mycket brett vägledningsbehov som också ofta berör flera lagstiftningar exempelvis PBL, Lagen om skydd mot olyckor, Arbetsmiljölagen, Livsmedelslagen, Djurskyddslagen, Förvaltningslagen med flera lagstiftningar.

Länsstyrelsen har noterat att kommunerna, (både handläggare och politiker), med hänvisning till höga kursavgifter, rese- och logikostnader i ökad utsträckning aktivt avstår från utbildningar och aktiviteter arrangerade av exempelvis Svenska Kommuner och Landsting och lägger därmed ett ökat ansvar hos Länsstyrelsen att vi ska ansvara för kommunernas försörjning av kompetens, information och utbildning. Detta klart ökade tillsynsväglednings- och samordningsbehov ställer krav på och kommer att i ytterligare ökad utsträckning kräva samordning inom och mellan Länsstyrelser. För att möta de ökande kraven och för att Länsstyrelsen ska kunna genomföra efterfrågade vägledningsinsatser är det nödvändigt att Länsstyrelsen ges erforderliga resurser för uppgiften i fråga.

Hur åtgärda brister och behov

Ändring i lagstiftningen är nödvändig för att åtgärda brister. Länsstyrelsen saknar i miljöbalken den formella möjligheten till att förelägga kommuner om att åtgärda briser. Här kan visserligen överlåten miljöbalkstillsyn återkallas men i detta län har tillsyn endast i ringa omfattning överlåtit så den åtgärden ger inget genomslag i förbättrande syfte.

Tillsynsvägledningsplaner för år 2009–2012,

Tillsynsvägledningsplan enligt miljöbalken 2009-2012 (dnr 503-16892-08) är beslutad den 12 december 2008.

Regional miljösamverkan och tillsynsverksamheten utifrån (tabell 2.7) och i relation till tillsynsplanen.

Jämtlands län har ingen formaliserad regional miljösamverkan. Samverkan förekommer i form av samverkanskonferenser, utbildningar, seminarier, handläggartäffar, projektsamverkan mm.

Miljömålets inverkan på tillsyn och tillsynsvägledning

Miljömålen har inte i någon större utsträckning påverkat Länsstyrelsens egen operativa tillsyn. I den beslutade tillsynsvägledningsplanen har miljömålsstyrd tillsyn lyfts till en aktivitet, handläggartäff, under våren 2009.

För att stärka åtgärdsarbetet i syfte att nå miljömålen har Länsstyrelsen beslutat att erbjuda ett ramprogram, Miljömålsmiljonen 4, för projekt som syftar till att genomföra miljömålsåtgärder. Medel om 40 tkr har under året beviljats från ramprogrammet till projektet ”Jämtlandsmodellen”, ett samverkansprojekt mellan Länsstyrelsen och länets kommuner, med syftet för att finna en tillämpbar metodik som kan styra tillsynen och bidra till att de regionala miljömålen kan nås. Metodiken ska kunna leda till gemensam tillsynsplanering.

Tillsynsvägledningsinsatser utifrån bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Länsstyrelsens tillsynsvägledningsinsatser när det gäller FMH-bilagan gjordes till största del under 2007 med seminarier och information. Under året har Länsstyrelsen mest väglett kommunerna i specifika ärenden när de har önskat diskutera passande FMH-kod för olika verksamheter.

Insatser för minskade kväveutsläpp, samt resultaten av dessa insatser.

Detta är ännu inte aktuellt för Jämtlands län enligt undantag från kvävekravet i föreskrifterna SNFS 1994:7. Dock informeras verksamhetsutövarna om händelseutvecklingen i kvävefrågan och det tas även upp för diskussion vid t ex samråd. Sverige har under maj månad lämnat sitt svar till EU-kommissionen angående den stämning som skett gällande avsaknad av kväverening i vissa avloppsreningsverk. Från Naturvårdsverket har det under året inte skett någon direkt information, tillsynsvägledning, om hur kvävefrågan skall hanteras för län som är undantagna från kravet på kväverening.

Mål 2: Länsstyrelserna ska inom sitt verksamhetsområde ta initiativ till omprövning av tillstånd för att se till att villkoren för miljöfarliga verksamheter är anpassade till miljöbalkens krav. Alla tillstånd som meddelats med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) ska, om de är av särskild betydelse ur miljösynpunkt, vara anpassade till miljöbalkens krav senast 2009 och i övrigt senast 2015.

Länsstyrelsen har under året arbetat för att verksamheter med tillstånd enligt miljöskyddslagen ska ompröva sin verksamhet. Fyra verksamheter med gamla miljöskyddslagstillstånd har under året kommit in med ansökningar för omprövning (Lundstams Åkeri & Återvinning AB - mellanlagring av farligt avfall, Härjedalens kommun - Vemdalskalets ARV, Bergs kommun - Galhammars avfallsanläggning och Nederhögens slambehandlingsanläggning). Länsstyrelsen har detta år uppfyllt omprövningsuppdraget om två omprövningar per år.

Mål 3: Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljö kvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet samt förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet.

Inom naturskydd (521, 527) har tillsyn har gjorts av ett fyrtiotal olika tillståndshavare för kontroll av om verksamhet fortfarande bedrivs utifrån tillstånd och dispenser.

Inom skydd för djur- och växtarter (522, 527) har Länsstyrelsen gjort viss tillsyn av sju objekt avseende offentlig förevisning, tillsyn genom kontroll av inlämnade förteckningar avseende preparering av vilt samt ett ärende om handel med hotade arter.

Länsstyrelsen har inte delegerat tillsynen av skyddade områden eller strandskyddet till kommun eller annan myndighet. Tillsynsvägledning har därför inte skett. Det finns ej heller några kommunalt beslutade naturreservat.

Inom ett program för samordnad tillsyn kommer samtliga kommuner att besökas under 2007-2010. Under 2008 har Bergs och Härjedalens kommuner besökts och vid dessa besök framförde Länsstyrelsen behovet av ökad tillsyn över strandskyddet.

Länsstyrelsen har en tillsynsplan för naturvård. Av denna framgår bland annat att resurser saknas för att utföra tillfredsställande tillsyn. Den tillsyn som utförs sker till stor del med hjälp av resurser avsatta för skötsel av skyddade områden och statliga leder i fjällen. Även om skötsel och tillsyn samordnas, med stora effektivitetsvinster som följd, så innebär detta att det föreligger ett stort behov av myndighetsresurser för naturvårdstillsyn.

I fjällområdet har naturvårdsvakternas tillsynsarbete främst resulterat i att förebygga illegal jakt på rovdjur och annat vilt samt troligtvis även minskat antalet överträdelser mot föreskrifter i skyddade områden. Olovlig snöskoterkörning inom regleringsområden är fortfarande ett stort och ökande problem i fjällområdena, liksom olovlig barmarkskörning i länet. Då skoteråkare är svåra att ta på bar gärning blir den förebyggande tillsynen extra viktig, dels genom att naturvårdsvakter visar sig i fält och dels genom spridning av information. Tillsynsarbetet inom detta område bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö där några av de regionala målen är att minska buller och terrängkörning i fjällområdet. Arbetet bidrar även till att bevara biologisk mångfald vilket ingår i flera miljömål.

Både i arbetet med tillsyn av föreskrifter inom naturskyddade områden/skoterregleringsområden i fjällen och i arbetet med att förebygga jaktbrott har Länsstyrelsen haft ett bra samarbete med Polisen. Särskilt värdefullt i detta samarbete har varit Länsstyrelsens möjlighet att tillsammans med polispersonal kunna nyttja polishelikoptern i Östersund. Tillsyn i fjällområdet med hjälp av helikopter bedöms ha stor förebyggande effekt samtidigt som den är ett mycket effektivt hjälpmedel vid själva tillsynen. En effekt av Länsstyrelsens tillsynsarbete i fjällen är även att det resulterat i att ett flertal misstänkta brott mot såväl miljöbalken, terrängkörningslagen som jaktlagen har rapporterats.

Tillsyn inom naturreservat utanför fjällområdet har bedrivits i ett tjugotal områden av Länsstyrelsens handläggare i samband med genomförande av skötselåtgärder. Utöver det har uppdragstagare med skötseluppdrag i reservaten ombetts rapportera iakttagna överträdelser. I ett fåtal områden har tillsyn bedrivits i samband med dispensansökningar. Överträdelser har förekommit och följts upp i ett par fall i samband med dispenser och dessutom har spår av florakriminalitet upptäckts och följts upp i ett tätortsnära naturreservat. Förebyggande tillsyn har genomförts i form av information om gällande föreskrifter via trycksaker, informationsskyltning, annonsering i tidningar och webbinformation om skyddade områden. Effekten av denna verksamhet är svårbedömd men då få överträdelser rapporterats in bedöms läget som relativt tillfredsställande i dessa områden.

Förebyggande tillsyn i ett tiotal Natura 2000-områden har skett i samband med samrådsärenden i dessa områden.

De viktigaste insatserna i vägledande syfte inom kulturmiljöområdet under 2008 har skett i samband med fornlämningar i skogen. Under året har ett samarbetsprojekt mellan Länsstyrelsen,

Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet inletts som dels syftar till att minska skadorna på forn- och kulturlämningar i skogen och dels syftar till att förenkla handläggningen av ärenden i samband med skogsbruket. Arbetet med att få kommunerna att åter uppmärksamma kulturminneslagen och dess konsekvenser för bl.a. bygglov i samband med strandskyddsdispenser fortsätter. Länsstyrelsen bedriver också, i enlighet med upprättad plan, tillsyn enligt KML i den omfattning som kan ske med nuvarande resurser.

Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelskontroll

Tabell 2.9 - Länsfakta inom Djur och livsmedelskontroll	2008-12-31		2007-12-31		2006-12-31	
Antal statligt anställda veterinärer	19		19		16	
varav män/kvinnor	3	16	4	15	2	14
Antal inspektörer inom djurskyddstillsynen, st/åa	11	6	11	6,5	12	5,7
varav män/kvinnor	2/9	0,2/5,8	2/9	0,6/5,9	4/8	1,2/4,5

Kommentar:

Mål 1: Djurskyddskontrollen ska bedrivas effektivt och likvärdigt i hela landet. En god djurhälsosituation, en fungerande veterinärsamverkan och ett gott djur- och smittskydd ska uppnås.

Länsstyrelserna ska särskilt verka för att

- den veterinära verksamheten är ändamålsenlig med bl.a. en väl fungerande samverkan mellan olika veterinära kategorier,
- djurhälsosituationen och djurskyddet bevakas och hålls på en hög nivå genom uppföljning av ställda smitt- och djurskyddskrav,
- djursjukdata rapporteras fullständigt och korrekt, samt
- insamling och transport av animaliska biprodukter sker på ett säkert sätt.

Redovisas separat till Jordbruksverket 1 februari 2009

Rapport: "Återrapporering enligt länsstyrelsernas regleringsbrev av de uppdrag inom djurpolitiken, som ryms bland allmänna veterinära frågor"

Dnr: 280-127-09.

Mål.2: Länsstyrelserna ska bidra till en effektiv och likvärdig livsmedelskontroll i hela landet genom att

- utföra revisioner av kommunernas livsmedelskontroll,
- verka för att kontrollen bedrivs på effektivast möjliga sätt, samt
- tillhandahålla utbildning för berörda yrkesgrupper inom livsmedelskontrollen.

Redovisas separat till Livsmedelsverket 1 februari 2009

Rapport: "Livsmedelskontrollen i Jämtlands län Återrapporering för 2008"

Dnr: 280-128-09.

Verksamhetsgren Samhällets krisberedskap, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn

Tabell 2.10 - Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ¹
Sakområde och del av sakområde			
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	8	8	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	8	8	0
Summa	16	16	0

Definitioner till tabell 2.10

¹ brister som återrapporteras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

Kommentar:

Tillsynen över plan- och byggnadsväsendet har genomförts dels i form av en enkätundersökning i samtliga kommuner och dels genom kompletterande tillsynsbesök i två kommuner

Mål 1: Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen, de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att kommunerna inte till fullo uppfyller de krav som lagen om skydd mot olyckor ställer. Av enkäter, tillsynsbesök m.m. som Länsstyrelsen genomfört hos kommunerna framgår att det finns brister både inom brandförebyggande verksamhet och inom operativ räddningstjänst. Endast två av länets fem räddningstjänstkommuner (räddningstjänstförbund eller räddningstjänst organiserad i primärkommunens regi) hade vid utgången av 2008 antagit handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor för gällande mandatperiod trots att halva den politiska mandattiden gått.

Brandförebyggande verksamhet

Flera av kommunerna uppfyller inte de krav som lagen ställer beträffande brandförebyggande verksamhet. Enligt Länsstyrelsen uppföljning råder eftersläpning bl.a. beträffande brandskyddskontroller.

Operativ räddningstjänst

Kommuner har i enkätundersökningarna rapporterat att de, på grund av problem att rekrytera personal, vissa tider haft svårigheter att upprätthålla full beredskap. Detta är en tendens som med tiden blivit alltmer tydlig. I ett fall har kommunen av detta skäl tvingats att tillfälligt omvandla en deltidstation till ett brandvärn utan beredskap. Den operativa verksamheten bedöms, trots bristerna, fungera i stort sett bra i länets kommuner.

Övrigt

Länsstyrelsen konstaterar att kommunernas svaga ekonomier inger oro för framtiden. Risken för en negativ ekonomisk utveckling har dessutom ökat på grund av den pågående finanskrisen. Det finns tydliga tecken på att kommunerna av ekonomiska skäl kommer att tvingas minska sina

organisationer och att de därmed på sikt inte kommer att kunna leva upp till de krav på skydd och säkerhet som ställs i lagstiftningen.

Kommunerna har inlett samarbete inom räddningstjänsten för att trots dålig ekonomi klara kraven på skydd och säkerhet. Samarbetet omfattar för närvarande fem av länets kommuner. Länsstyrelsen bedömer att samarbetet på sikt kommer att ge förutsättningar både för kompetenshöjning och för effektivisering av verksamheten.

Mål 2: Länsstyrelsernas tillsyn över planväsendet enligt plan- och bygglagen (1987:10) (PBL) ska bidra till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av lagen i syfte att medverka till en god kvalitet i planeringsprocessen och planläggningen.

Redovisas separat till Boverket 2008-11-30

Rapport: "Återrapportering enligt länsstyrelsernas regleringsbrev 2008"

Dnr: 404-5333-08.

Mål 3: Länsstyrelsernas tillsyn över byggnadsväsendet ska medverka till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen (1987:10) (PBL), lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. samt Boverkets föreskrifter i syfte att uppnå en god kvalitet i byggande och förvaltning.

Redovisas separat till Boverket 2008-11-30

Rapport: "Återrapportering enligt länsstyrelsernas regleringsbrev 2008"

Dnr: 404-5333-08.

VO Ärendehandläggning

Mål 1: Länsstyrelsernas verksamhet ska kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

Åtterrapporing 1

Viktiga insatser för utveckling av service, information och handläggning av ärenden

- För jaktupplåtelser på renbetesfjällen har utvecklingen av en Internetapplikation färdigställts. Applikationen ger mycket hög service och ständigt aktuell information till återförsäljare och jägare. Applikationen har uppmärksammats nationellt genom att gå till final i Kvalitetsmässans tävling Götapriset.
- Under 2008 har även en till jakten parallell applikation utvecklats för fisket på renbetesfjäll. På så sätt får även fiskare och återförsäljare av fisketillstånd aktuell information och god service liknande det jägare numer vant sig vid.

Tidigare manuella arbeten vid redovisning kommer tack vare de båda applikationerna att övergå till fakturering med de fördelar det innebär för återförsäljarna. Slutligen har applikationerna kvalitetssäkrats genom att drift, förvaltning och produktion nu ligger hos ett privat företag för att minska beroendet av en enskild persons kompetens.

- Uppföljning av ärenden görs kvartalsvis vilket minskat antalet felaktigt öppna ärenden och för sent registrerade åtgärder och beslut. Ärendehandläggning har enligt verksamhetsplanen högsta prioritet i Länsstyrelsens verksamhet.

Verksamhetsgren Omställning av energisystemet

Mål 1: Länsstyrelserna ska verka för god hushållning med energi i bebyggelsen och en ökad andel förnybar energi samt för att uppnå det nationella planeringsmålet för vindkraft. Länsstyrelserna ska även verka för en minskad användning av el och olja för uppvärmning av bostäder och lokaler.

Handläggningen av de statliga stöden för konvertering från direktverkande elvärme, installation av solvärme samt energieffektivisering i byggnader har prioriterats. Under året har Länsstyrelsen bl.a. lämnat 238 beslut om stöd till konvertering från elvärme. Konvertering har huvudsakligen skett till värmesystem med bibränslebaserad fjärrvärme som värmekälla. Länsstyrelsen har medverkat i en kommuntäckande kampanj anordnad av Jämtlands läns energikontor och bl a informerat om de statliga energistöden. Länsstyrelsen har arbetat med en regional energi- och klimatstrategi för länet. Strategin är dels ett länsstyrelseuppdrag för år 2008 och dels en åtgärd i det regionala miljömålet "Begränsad klimatpåverkan." Inom länet pågår översiktsplanearbete i samtliga kommuner som syftar till att klarlägga förutsättningarna för vindkraft. Länsstyrelsen deltar aktivt i detta arbete främst genom planeringsunderlag (t.ex en landskapsstudie) och förmedla ett regionalt perspektiv i arbetet.

Verksamhetsgren EU-stöd

Tabell 3.1 - Kostnader för Strukturfondsadministration (tkr)	Ramanslag (32:1)	Övrig finansiering	Årsarbets- krafter
- beredningssekretariat	310	2 083	4,4
- förvaltningsmyndighet	672	4 519	6,2
- utbetalande myndighet	62	417	0,7
- urvalskontroll	1	6	0
- övrigt	31	206	0

Kommentar:

Tabell 3.2 - länsfakta inom EU-stöd Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2008	2007	2006
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut		376.502	487.751
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)		21.384	25.038
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut		11.027	9.775
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	269.466	253.674	264.028
<i>varav</i> Mål 1	13.146	31.079	30.232
<i>varav</i> Leader +	0	-	-
<i>varav</i> miljöersättningar	81.127	84.181	88.770
<i>varav</i> kompensationsbidrag	55.928	57.365	53.576
<i>varav</i> startstöd	36.440	4.800	2.700
<i>varav</i> investeringsstöd (Ingår 2008 i ovanstående belopp)	0	20.255	27.532
<i>varav</i> gårdsstöd	82.825	81.049	76.253

Kommentar:

Mål 1: Länsstyrelserna ska i egenskap av förvaltningsmyndighet, beslutsmyndighet, utbetalande myndighet, beredningssekretariat och inom övrig handläggning säkerställa en effektiv handläggning av EU-stöden samt ett smidigt och korrekt avslutsarbete för programperioden 2000–2006.

Arbetet med att avsluta programperioden 2000-2006

FM har under 2008 fortsatt planeringen av strukturfondsprogrammets avslutning och även påbörjat det operativa avslutsarbetet. En tidsplan för Mål 1-programmet och en tidsplan för Interreg Sverige-Norge upprättades redan under 2005 och dessa planer har löpande uppdaterats och förfinats. Länsstyrelsen har, i egenskap av programmets förvaltningsmyndigheter, bedömt det som viktigt att alla som är involverade i projektverksamhet och i genomförandeorganisationerna på ett tidigt stadium blir klara över vilka tidpunkter som gäller, så att de kan planera sin verksamhet och leverera underlag efter detta. Tidsplaneringen har varit ett stort stöd och efterlevnaden har genomgående varit bra. Under januari 2007 gjordes också en genomgång och sammanställning avseende Mål 1 av förordningar och *riktlinjer om avslutande av stödformer 2000-2006 från strukturfonderna* som en del i förberedelserna inför avslutet. Sammanställningen kan ses som en handbok över krav på - och ansvarsområden för de olika myndigheterna med ansvar för olika delar i programmet. Den används nu som grund för avslutsarbetet som startat på allvar under årets sista månader.

Arbetet med avslutet har under årets sista kvartal börjat med informationsinsamling, individuell planering av arbetet samt planering av uppgiftsinhämtning från andra myndigheter t.ex. Jordbruksverket (mål 1) och Fiskeriverket (mål 1) samt övriga sekretariat (svenska och norska) i Interreg Sverige Norge.

Organisationen Interact arrangerade i april 2008 ett seminarium i Bryssel ”Closure of Interreg III programmes”. Vid seminariet deltog en person från förvaltningsmyndigheten för Interreg III och en från Mål 1 Södra Skogslänsregionen. Information blandades med konkreta frågeställningar i workshops. Den 15 september genomförde Kommission en winding-up konferens i Bryssel där en person representerande FM för Mål 1 södra och Interreg IIIA Sverige – Norge deltog. Den 20 oktober hölls ett seminarium på näringsdepartementet om avslutet av programmen. Där deltog också kommissionen som programvis bl.a. redovisade modellerna för hur kommissionens stöd till programmet beräknas. Vidare redovisades programmets ULAF rapportering. I de exempel som visades avseende Mål 1 Södra och Interreg Sv-No hade FM gjort rätt i sitt genomförande av programmen avseende åtaganden och redovisningar etc.

Vidare har ESV besökt FM för att diskutera tidtabellen för att lämna in avslutshandlingarna till kommissionen och då framförallt jordbruksfondens slutrapport där det funnits osäkerhet kring tidsramarna. I Mål 1 hade Strukturfondsdelegationen sista mötet den 29 mars 2007 och beslutade då att delegera till ordföranden att fatta alla beslut som normalt ankommer på strukturfondsdelegationen, från den 30 mars 2007 till dess att programmet är avslutat och godkänt. I mål 1 har alla projekt, i de åtgärderna som beslutas av strukturfondsdelegationen och sametinget, avslutats senast 2007-12-31, förutom två riskkapitalprojekt.

Riskkapitalprojekten fick pågå ända fram till september 2008 då slutredovisningen skulle lämnas in. Denna långa projekttid och sena projektavslut, jämfört med andra projekt, beror dels på projektens unika verksamhet och dels på att de är pilotprojekt som i praktiken pågår ända fram till 2015. Då det nationella regelverket gjorde att starten för fonderna kom att fördröjas var det viktigt att projekten fick tid att invänta bra placeringar och inte behöva hasta med dessa.

För att nyttja så stor del som möjligt av programmets budget har FM under året föreslagit till ÖK att fatta beslut om omfördelning av medel enligt nedanstående tabell. ÖK beslutade på försommaren att bifalla förslaget. Medlen som frigjordes placerades i riskkapitalprojektet enligt tidigare fattat beslut i strukturfondsdelegationen.

Inlandsbudget (belopp i tusental)	9,0	Budget EU (EURO)	Ändring EU (EURO)	Resultat EU (EURO)	Ändring EU (kronor)	Ny EU budget (kronor)
Åtgärder						
1 Utveckling av näringsliv, livsmiljö och infrastruktur		113 249	0	113 249	0	1 019 239
1.1 Utveckling av företag och företagande	R	39 504	302	39 805	2 714	358 248
1.2 Områden med särskilda förutsättningar	R	40 089	-133	39 955	-1 200	359 598
1.3 Stärkt infrastruktur för kompetensutveckling samt FoU	R	21 832	-92	21 740	-828	195 657
1.4 Attraktiva regioner och skydd för miljön	R	7 292	56	7 348	500	66 129
1.5 Informationsteknisk infrastruktur	R	4 532	-132	4 401	-1 186	39 606

Urvalskontrollen enligt art 10 4 i EU:s förordning 438/2001 har under 2008 genomfört en kontroll av ett projekt inom Interreg III A. Internrevisionen för EG:s strukturfonder vid Länsstyrelsen i Gävleborgs län beslutade under 2007 att programperiodens genomförda kontroller uppfyller de krav som ställs i art 10 438/2001. Urvalskontrollens arbete avslutades därför inom Mål 1 Södra skogslänsregionen redan under 2007.

Den operativa verksamheten i strukturfondsprogrammen är nu i huvudsak avslutad. De sista utbetalningarna, som avser tekniskt stöd, kommer att göras i början av 2009.

Av nedanstående tabell framgår nyttjandet per 2008-12-31 av programmens budgeterade medel. Sammantaget har 96,88%, nyttjats. Detta är ett avsevärt bättre utfall än för programperioden 1995-1999, vilket kan tillskrivas bättre rutiner inom genomförandeorganisationen, större efterfrågan och effektivare genomförande ute i projekten.

Det bör påpekas att fluktuationer i valutakursen sek-euro medför svårigheter att med större exakthet beräkna utfallet i euro, vilket är den valuta som Kommissionen utgår från i sina beräkningar.

Fond	belopp i tusental			
	Budget (euro)	budg sek kurs 9 kr**	Utb sek per 081217	Utnyttjandegrad %
<i>Mål 1</i>				
Regionala fonden	229 676	2 067 087	2 045 078	98,94%
Sociala fonden	73 223	659 011	611 619	92,80%
Jordbruksfonden*	20 459	184 132	178 306	96,84%
<i>Interreg IIIA Sv - No</i>				
Regionala fonden	32 100	288 900	266 263	92,16%
Summa:	355 459	3 199 129	3 101 266	96,94%

* Avser den del av fonden där Lst Z är utbetalande myndighet

** Den omräkningskurs till svenska kronor som regeringen bestämt ska gälla vid stödgivningen

Fall där finansiella korrigeringar/skadestånd enligt artikel 39 i EG:s förordning 1260/99 förekommer.

Länsstyrelsen definierar redovisningskravet till att omfatta finansiella korrigeringar enligt Kommissionens förordning (EG) nr 448/2001. Detta medför att de korrigeringar som ska redovisas är sådana som är av systematisk natur, eller som medför krav på återbetalning från enskilda stödmottagare. Felaktigheter av systematisk art har inte påvisats.

Dnr	Datum	Återkrav belopp		Ränta	
		Återkravsbeslut	EG finans		Svensk offentlig finansiering
Z3049-374-06	2008-04-30		7 687	7 687	0

Mål 2: Länsstyrelserna ska i egenskap av programansvarig för de territoriella programmen verka för att programmets genomförande sker i ökad samverkan med länens övriga regionala tillväxtarbete.

Förvaltande myndighet (FM) för Interreg Sverige-Norge programmet är Länsstyrelsen Jämtlands län. Programmet har tre sekretariat och handläggning av ansökningar om EU-stöd sker vid Länsstyrelsen Jämtlands län och Länsstyrelsen Värmlands län samt vid självstyrelseorganet i Västra Götalandsregionen.

Aktiviteter

Interreg-programmet bygger bl.a på regionala strategier och utvecklingsplaner samt norska fylkesplaner. För ökad samverkan med länens övriga regionala tillväxtarbete i genomförandet av Interreg-programmet har ett antal åtgärder införts. Vid de informationsträffar som ges, vid varje utlysning av ny ansökningsomgång, uppmärksammas de presumtiva projektsökarna att projektet

ska ha en koppling till regionala utvecklingsstrategier/regionala tillväxtprogram. Varje ansökan om EU-stöd prövas om projektets inriktning och mål är kopplat till regionala strategier.

Samtliga sekretariat har ett nära samarbete med länens aktörer i det regionala tillväxtarbetet. Detta sker via etablerade partnerskap, kontakter med medfinansiärer samt dialog internt inom länsstyrelsen/regionala självstyrelseorganet.

Måluppfyllelse

Med ovan angivna aktiviteter anser länsstyrelsen att målet, med en ökad samverkan med länens övriga regionala tillväxtarbete, har uppnåtts. Inga hinder har registrerats.

Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning

	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	142 600	138 849	136 071
Antal körkortsinnehavare	86 162	85 740	85 097
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1 744	1 719	1 648
Antal taxitillstånd	103	102	110
Antal busstillstånd	65	66	63
Antal godstillstånd	449	449	437

Kommentar:

Antalet fordon i trafik har såsom tidigare även under år 2008 ökat något. Antalet körkortsinnehavare har inte ökat i motsvarande grad.

Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via Vägverket)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende Kr	
					inkl. OH	exkl. OH
Taxiförarlegitimation, 244	54	39	93	-54	1.720	1.150
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	2.660	586	485	101	182	127
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	136	305	142	163	1.042	727
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	571	198	54	144	95	63
Utbyte av utländska körkort, 2512	49	35	34	-1	695	464
Summa	1.470	1.164	808	356		

Kommentar:

Antalet godkända taxiförarlegitimation har minskat vilket beror på minskat antal ansökningar. Att antalet ansökningar om taxiförarlegitimation minskat beror till viss del troligen på att det under år 2008 infördes krav på förarprov. Antalet godkända förlängningar enligt 3 kap. 12 § kkl fortsätter att öka beroende till viss del på att det åter är dags för förnyelse för de första personerna som förnyade sin högre behörighet.

Kostnaden per ärende för taxiförarlegitimation har markant ökat till viss del beroende av införande av ansökningsavgift. Även kostnaden per ärende för körkortstillstånd i annat fall har ökat i jämförelse med år 2007 beroende av införandet av ansökningsavgift. Avseende kostnaden per ärende för körkortstillstånd efter återkallelse och förlängning enligt 3 kap. 12 § kkl, har dessa minskat i jämförelse med år 2007, trots införande av ansökningsavgift. Även kostnaden per ärende för utbyte av utländska körkort har minskat i jämförelse med år 2007. Det finns även vissa osäkerhetsmoment avseende handläggarnas tidsredovisning som påverkar kostnaderna per ärende.

Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnade r tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende Kr	
					inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	14	14	18	-4	1.286	886
Deltagande (25312)	28	70	43	27	1.536	1.086
Summa		84	61	23		

Kommentar:

Sedan projektet startades har totalt 59 personer deltagit i projektet. Under året har en del av det totala antalet deltagande sedan projektet startades genomgått försöksverksamheten och därefter avslutat sitt deltagande under året. Vid årsskiftet 2006-2007 var det 15 personer som deltog i försöksverksamheten. Vid årsskiftet 2007-2008 deltog 17 personer i försöksverksamheten. Vid årsskiftet 2008-2009 deltog 23 personer i försöksverksamheten.

Kostnaden per ärende har minskat både avseende sökande som deltagande. Det finns även vissa osäkerhetsmoment vid handläggarnas redovisning av tid som påverkar kostnaderna per ärende.

Prövning av ansökan om handledarskap	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende Kr	
					inkl. OH	exkl. OH
Prövning av ansökan om handledarskap, 2511	2537	426	312	114	123	92
varav bifall	2456					
varav avslag, avvisningar m.m.	81					

Kommentar:

Antalet avvisningar, avslag m.m. har minskat i jämförelse med år 2007. Kostnaden per ärende har ökat i jämförelse med år 2007. Ökningen beror till viss del på omsättning av personal och omorganisation av arbetsuppgifter. Det finns även vissa osäkerhetsmoment avseende handläggarnas tidsredovisning som påverkar kostnaderna per ärende.

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2008	2007	2006
Boverket: Engångsbidrag	19.192	19.382	5.995
Boverket: Periodiska bidrag totalt	3.255	4.853	8.179
Totalt	22.447	24.235	14.174
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	<i>282</i>	<i>73</i>	<i>495</i>

Kommentar:

De periodiska bidragen är under avveckling och de årliga belopp som betalas ut kommer successivt att minska fram tills det att bidragen upphör vid utgången av år 2011.

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2008	2007	2006
Komplett	-	107	-
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	-	100	-
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	-	-	-
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	-	-	-
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	-	-	-
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	-	-	-
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	-	107	-

Kommentar:

En förutsättning för de stöd som redovisas i tabellen är att projektet påbörjats senast den 31 december 2006 och att ansökan om stöd kommit in till länsstyrelsen senast den 30 juni 2007. Länsstyrelsen har inte fattat något första beslut om stöd under år 2008.

Beslut om stöd (antal första beslut)	2008	2007	2006
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	3	2
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	3	2
Radonbidrag egnahem	47	136	104
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	238	385	391
Konvertering från oljevärme	0	80	137
Bidrag till solvärme	61	49	38
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	0	3
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	2	3
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	14	37	58
Investeringsstöd äldreboende	2	0	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	171	142	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	11	24	18
Beslut om avslag/avskrivning	57	177	59
Beslut om återkallande	5	21	3
Beslut om utbetalning	551	752	403
Beslut om omprövning efter utbetalning	2	6	3

Kommentar:

Jämfört med år 2007 har antalet stöd till boende minskat. Bakom denna minskning ligger bl.a. avvecklingen av räntebidragen och stöden till konvertering från oljeuppvärmning samt minskat antal ansökningar av radonbidrag. Boverkets radonkampanj som genomfördes i samarbete med länsstyrelserna under hösten 2005 och våren 2006 medförde en ökning av antalet ansökningar åren 2006 och 2007 men under år 2008 har antalet ansökningar återgått till 2005 års nivå.

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen, 206	33	37				
- tillsyn			227	86	216	-130
- registrering			70	94	40	54
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag, 212	27	39	105	11	123	-112
Kameraövervakning, 211	23	17	77	90	192	-102
Pantbanksärenden, 2051	0	2	5	8	3	1
Lönegarantiärenden, 207	38	33	45	63	102	-39

Kommentar:

Kostnaderna för ärenden enligt stiftelselagen, 206, har minskat i jämförelse med tidigare år.

Antalet beslutade ärenden har minskat avseende tillsyn men ökat avseende registrering. Ingående balans stämmer inte överens med utgående balans för år 2007, redovisat i årsredovisning för år 2007. Det framgår ingen klar anledning till skillnaden utan uppgifterna i årsredovisningen för år 2007 synes vara felaktiga.

Kostnaderna för ärenden enligt förordningen om bevakningsföretag, 212, har minskat i jämförelse med tidigare år och även antalet beslutade ärenden har minskat.

Kostnaderna för kameraövervakning har ökat och antalet beslutade ärenden har dubblats.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 08-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2008	Antal beslutade ärenden under 2008	varav upphävida beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 08-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2008	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	17	194	193	0	18				17	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	1	40	40		1	37	17	2	16	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	43	114	138		19	109	42	2	52	0

¹ Med genomsnittlig genomströmningstid avses tid från inkomsten/initierat till beslutat ärende.

Kommentar:

Antalet överklagade detaljplaner och områdesbestämmelser har markant minskat 2008 jämfört med 2007. Detsamma gäller överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enligt PBL. Den genomsnittliga genomströmningstiden avseende överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked har minskat i jämförelse med år 2007 medan genomströmningstiden för överklagande av beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser har ökat.

Mål 1 Avgifter som tas ut enligt förordningen (2001:652) om avgifter inom vägtrafikområdet får öka med högst nettoprisindex (NPI).

Avgifter och kostnader redovisas och kommenteras i anslutning till tabellerna 3.3, 3.4, 3.5 och 3.6 ovan.

Övriga mål och återrapporteringskrav*Mål: (Samhällets krisberedskap)*

Målet är att minska risken för och konsekvenserna av allvarliga störningar, kriser samt olyckor. Skulle en sådan händelse inträffa ska kvinnors, mäns och barns liv, personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller i miljö hindras eller begränsas. Målet är dessutom att medverka till att minska lidande och skadeverkningar av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

Verksamhetsområde Krisledningsförmåga

Målet är att myndigheter och aktörer ska ha en god förmåga att vid allvarliga störningar och kriser leda och fatta beslut inom eget ansvars- och verksamhetsområde samt sprida snabb, korrekt och tillförlitlig information. Vid behov ska berörda aktörer också kunna medverka i samordning och koordinering av åtgärder samt samverka med andra.

Verksamhetsområde Operativ förmåga

Målet är att aktörer med operativt ansvar vid en kris eller olycka ska ha en god förmåga att snarast påbörja åtgärder för att hantera, eller medverka i hanteringen av, allvarliga störningar och kriser och att genomföra de åtgärder som krävs för att avhjälpa och lindra effekterna av det inträffade. Förmåga ska också finnas att kunna samarbeta med och ge stöd till operativa aktörer och andra länder.

Verksamhetsområde Förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

Målet är att säkerställa en robusthet i samhällsviktig verksamhet för att kunna motstå och hantera såväl olyckor som allvarliga händelser och störningar i samhället.

Redovisas separat till regeringen (Finansdepartementet) 14 november 2008

Rapport: "Återrapportering enligt regleringsbrev 2008"

Dnr: 450-16482-2008.

Redovisas separat till regeringen (Finansdepartementet) 14 november 2008

Rapport: "Årlig redovisning enligt 9 § Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap"

Dnr: 451-15757-08.

Organisationsstyrning Politikområde Regional samhällsorganisation

Kvinnor på ledande befattningar

Länsstyrelsen har bidragit till att uppfylla regeringens mål genom att aktivt verkar för att öka andelen kvinnor på ledande befattningar. För 2008 var 37 procent av cheferna kvinnor vilket är oförändrat jämfört med 2007. Vid rekrytering till ledande befattningar så görs alltid särskilda ansträngningar för att få kvinnor att söka. Under 2008 har nyrekrytering gjorts till tre chefsbefattningar. Två av dessa tjänster har tillsatts med kvinnor. Detta får betraktas som en framgångsfaktor. En svårighet är att länsstyrelsens personalrörlighet på ledande befattningar är låg. Detta innebär att målet med en jämn könsfördelning måste ses i ett långsiktigt perspektiv.

Etnisk och kulturell mångfald

Länsstyrelsen har bidragit till att öka den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda genom ett aktivt arbete. Flera utbildningsinsatser inom området har genomförts. Målgrupper har varit ledningsgruppen, rekryteringsansvariga chefer och fackliga företrädare. Samtlig personal har även deltagit i en halv dags seminarium med temat diskriminering.

Framgångsfaktorer i arbetet har bl.a. varit resultatet av den omfattande utbildningssatsning som genomförts på flera nivåer i organisationen. Utbildningssatsningen har mottagits positivt bland deltagarna och inneburit att medvetenheten har ökat. Dessutom har länsstyrelsen, i samband med rekrytering, arbetat aktivt för att få sökande med annan etnisk bakgrund vilket gett ett positivt resultat vid en tillsvidareanställning under året. En svårighet i detta arbete är att dock att få sökande med annan etnisk bakgrund till lediga tjänster. Jämtlands län är ett av de län som har lägst andel av befolkningen med annan etnisk härkomst. Arbetet med att öka denna andel måste därför bli långsiktigt.

Jämställdhetsintegrering

Syftet med handlingsplanen är att Länsstyrelsen i all sin verksamhet fortlöpande ska bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen i länet. Och att Länsstyrelsens ledningsgrupp ska ha kunskaper om de jämställdhetspolitiska målen och metoden jämställdhetsintegrering. Utvärdering, revidering och beslut av insatserna sker årligen av länsledningen i samråd med gruppen för funktions och sakområdesansvariga.

Målet är att all personal ska ha vetskap om jämställdhetspolitiken och att verksamhetsutövare inom relevanta områden har god kunskap om kopplingarna mellan jämställdhet och det egna verksamhetsområdet. Funktionsansvariga ska bidra till en kunskapsutveckling inom den egna funktionen/ sakområdet. Jämställdhetsintegreringen är tänkt att ske i två steg.

1. Att personal vid Länsstyrelsen, inom relevanta områden, kan applicera de jämställdhetspolitiska målen till sin egen verksamhet.
2. Kunskapen tillämpas i den utåtriktade verksamheten genom att olika förhållanden och villkor för kvinnor och män ska synliggöras. Och vid frågor som berör individer ska konsekvenserna av beslut eller förändring analyseras hur de kan tänkas utfalla för både kvinnor och män.

Utbildningssatsningarna har varierat vid de olika sakområdena både avseende tid men också i metod beroende på både grundkunskaper inom jämställdhetspolitiken samt forum för insatserna. När det gäller frågor inom området samhällsplanering har utgångspunkten varit grundutbildning i steg ett enligt ovan och därefter diskussioner om i vilken grad hänsyn tas till produktiva respektive reproduktiva sektorer i samhället med JämKART som stöd. Dit hör bl a funktionen för

Kris och Beredskap. Funktionen Projekt och företagsstöd har påbörjat en grundutbildning för att vidareutveckla ärendehanteringens utgångspunkt i jämställdhetspolitiken.

I samband med introduktionsutbildning för nyanställda informeras deltagarna om de jämställdhetspolitiska målen, uppdragen i länsstyrelseinstruktionen samt handlingsplanen för jämställdhetsintegrering.

Könsuppdelad statistik utgör grunden för länsstyrelsens beslutsfattande. Dessutom analyser av hur olika beslutens påverkar kvinnors och mäns möjligheter och förutsättningar. I huvudsak kopplas detta till de jämställdhetspolitiska målen, men inom vissa områden, däribland samhällsplanering, används begreppen produktiv och reproduktiv sektor. Anledningen till detta är risken för att låsa fast könsmönster i stället för att bryta dem.

Sakområdena Integration och Social tillsyn har fått stöd av jämställdhetsexpert vid insatser riktade till externa aktörer. Det berör både tillsyn, seminarier som remissyttranden. Samverkan har skett i många olika konstellationer vid bedömningar av ansökningar, projekt, utformandet av program och strategier samt yttranden. Utbildningsinsatser sker om möjligt brett. Nämnas kan seminarium i om kvinnors företagande med deltagande från fyra olika funktioner inom Länsstyrelsen samt externa aktörer.

Länsstyrelsen har fungerat som ett stöd i jämställdhetsfrågor för viktiga aktörer i länet. Detta har främst skett indirekt via jämställdhetsrådet men även direkt till politiker inom olika nämnder inom landstinget samt kommunal och landstingsråd i det sk Regionala rådet. Stöd inom jämställdhetsområdet till förvaltande myndighet av EU's Regionala fond samt enstaka projekt har under året varit relativt omfattande. Länsstyrelsen har genom samordning mellan olika funktioner bjudit in till ett seminarium på temat "Kvinnors perspektiv på samhällets risker och sårbarhet". Det har sedan gett avtryck i Länsstyrelsen tillsynsverksamhet och stödet till kommunerna. Yttranden inom samhällsplanering samordnas och diskuteras utifrån jämställdhetsperspektiv och utgör ett stöd för kommunernas fortsatta arbete.

Arbetet med jämställdhetsintegrering har samordnats av särskilt sakkunnig på uppdrag av länsledningen. En aktivitetsplan upprättas årligen i samråd med funktionscheferna.

Året har kännetecknats av omorganisering, hög personalomsättning och diskussioner om besparingar. Det gör att de interna aktiviteterna inte genomförts i den takt som planerat. Och kanske inte heller varit relevanta utifrån att det kommit ny personal som inte har samma kunskapsnivå som sina föregångare. Positivt är att de insatser som ändå genomförts har uppskattats och lett till en vidareutveckling av konkreta åtgärder i framtiden.

Externa aktörer har tidigare kunnat ta kontakt med de jämställdhetsprojekt som Länsstyrelsen varit huvudman för. Från och med 2008 existerar inga sådana vilket det funnits kritiska synpunkter på inom länet. Positivt är att man nu börjar ta tag i frågan själva.

Kompetensutveckling – barns rättigheter

Länsstyrelsen har under 2008 kartlagt länsstyrelsens tvärsektoriella uppdrag, föreslagit en handlingsplan för detta arbete, föreslagit en ny organisation samt påbörjat en kompetensutveckling för de nya områdena barnkonventionen, diskriminering, mänskliga rättigheter m.m.

Särskilda genomgångar är genomförda med 12 sakområden med avseende på länsstyrelsens vidgade ansvar enligt länsstyrelseinstruktionen särskilt med avseende på barnkonventionen,

mänskliga rättigheter samt antidiskriminering. Som arbetsmetod för att bevaka barnfrågorna har barnchecklista introducerats i handläggningen.

Länsstyrelsen har under 2008 genomfört utbildningar enligt en särskilt kompetensutvecklingsplan för Antidiskrimineringsfrågor m.m. i Röda korsets regi. På Länsstyrelsens personaldag var temat Antidiskriminering och information om länsstyrelsens nya uppdrag enligt länsstyrelseinstruktionen. Enligt kompetensutvecklingsplanen för 2008-2009 är en utbildning om Barnkonventionen, kartläggning, barnkonsekvensanalyser, information och inflytande planerad att genomföras under våren 2009. Årlig uppföljning och revidering av kompetensutvecklingsplanen sker vid halv- och helårsuppföljningen för att inventera behov av utbildning så att kompetensens bibehålls i organisationen.

Kompetensutveckling - mänskliga rättigheter och antidiskriminering

Länsstyrelsen har under 2008 kartlagt länsstyrelsens tvärsektoriella uppdrag, föreslagit en handlingsplan för detta arbete, föreslagit en ny organisation samt påbörjat en kompetensuppbyggnad för de nya områdena barnkonventionen, diskriminering, mänskliga rättigheter m.m.

Kartläggningen har även innefattat metoder, till exempel barnchecklistor och Hälsokonsekvensbedömningar (HKB), hur andra länsstyrelser jobbar med tvärsektoriella frågor, identifierat sakområden som är primärt berörda samt upprättande av en kompetensutvecklingsplan för 2008-2009.

Av resultatet av inventeringen framkom att det går att göra stora vinster genom att samordna folkhälso- och miljömålsarbetet samt utveckla HKB även med diskrimineringsgrunderna och barnperspektivet, enligt framtagen matris.

För att vidareutveckla det tvärsektoriella arbete inom länsstyrelsen med Hållbar utveckling och Mänskliga rättigheter krävs en strategi som är väl förankrad hos ledningen, hos chefer och all övrig personal i hela organisationen. Som ett första steg togs en kompetensutvecklingsplan fram för 2008-2009 för att medvetandegöra länsstyrelsens nya vidgade och förtydligade uppdrag inom Hållbar utveckling och Mänskliga rättigheter. Under 2008 har följande utbildningar genomförts;

- Introduktionsutbildning för nyanställda
- Ny diskrimineringslagstiftning, makt, normer och manlighet på personaldagen, all personal
- Makt och mod, ledningsgruppen
- Rekrytera utan att diskriminera för personalfunktionen, fackliga representanter samt arbetsplatsombud
- Grundläggande utbildning om diskriminering vid tre tillfällen, obligatorisk för vissa sakområden

Kompetensutvecklingsplanen har följts upp och är utvärderad för 2008. Under 2009 planeras även utbildningar inom områdena barnkonventionen samt funktionshindrade och andra utsatta grupper. Informationsbroschyr och OH-material avseende Hållbar utveckling och Mänskliga rättigheter har tagits fram. Information har även publicerats på länsstyrelsens Intranät.

På Länsstyrelsens personaldag 2008 gjordes en genomgång av länsstyrelsens nya utökade uppdrag och Hållbar utveckling. Föreläsare var inbjudna för att prata om diskriminering och mänskliga rättigheter. Även länets kommuner och landstinget var inbjudna till temadagen, för att uppmärksamma dem på deras ansvar för de mänskliga rättigheterna, särskilt skyddet mot diskriminering.

Under tre månader har en checklista avseende risken för diskriminering testat inom sakområdena Naturförvaltning (Vålådalens naturum) och Samhällsberedskap i handläggning, tillsyn och utvecklingsfrågor. Resultatet är redovisat till den nationella Kärngruppen. Länsstyrelsen har även en representant i den nationella Kärngruppen som har arbetat med genomförandet av den länsstyrelsegemensamma Antidiskrimineringsstrategin. Arbetet har skett i samråd med Diskrimineringsombudsmannen, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och Handisam.

Länsstyrelsen medverkar även i ett länsomfattande projekt "Zatza". Syftet med projektet är att stötta organisationer att integrera antidiskriminering i verksamheten. Länsstyrelsen har även deltagit i inspirationsdag o Mångfald & Diskrimineringsfrågor under hösten 2008. I yttranden över planer och program har Länsstyrelsen särskilt framhållit att Jämställdhet men även Barnperspektivet, Mänskliga rättigheter och Antidiskriminering ska belysas.

Ansvarsfull alkoholserving

Länsstyrelsen har fått projektmedel för ändamålet. En projektanställd har arbetat 50 % under året. Berusningsstudier har genomförts under 2008 i Härjedalens och Åre kommuner. Länsstyrelsen har under året aktivt medverkat till att utveckla samverkan så att det i nuläget finns referensgrupper i sju av åtta kommuner. Bräcke och Ragunda bedriver arbetet i samverkan med Ånge kommun i Västernorrlands län. Utbildning för serveringspersonal har genomförts med deltagare från länets samtliga kommuner. Totalt har ca 300 personer utbildats under året. Flera av utbildningarna har skett i samverkan mellan olika kommuner. Under året har utbildningen i Östersunds kommun genom Länsstyrelsens medverkan utökats med konflikthantering varvid alla utbildningar har ett enhetligt innehåll i överensstämmelse med metoden. Länsstyrelsen har enskilt träffat nyanställda kommunala alkohol- och tobakshandläggare för introduktion i metoden. Arbetet har diskuterats och planerats bl.a. på de kontinuerliga träffar Länsstyrelsen har med samtliga alkohol- och tobakshandläggare i länets kommuner. En regional styrgrupp med representanter från krognäringen, kommunerna, polisen, landstinget och länsstyrelsen har träffats fyra gånger under året för att planera och följa upp arbetet. Samtliga kommuner i länet arbetar med metoden. Arbetet är helt integrerat i ordinarie struktur i Östersunds och Åre kommuner.

Länssamordnaren för Ansvarsfull alkoholserving

Länssamordnaren i Jämtlands län har sedan flera år varit anställd vid landstinget. För år 2008 har länsstyrelsen och landstinget träffat överenskommelse om att länssamordnaren skall vara kvar i landstingets organisation under 2008. Som grund för verksamheten ligger uppgifterna i regleringsbrevet.

I länet har det förebyggande arbetet organiserats i ett mobiliseringsprojekt som länspolisvärdmästaren, ordföranden i länsförbundet för kommunerna, landstingsråd och kommunalråd i Östersunds kommun tagit initiativ till och drivit på. Dessa utgör också projektets ledningsgrupp. Länssamordnarens huvudsakliga arbetsuppgift har utgått från detta projekt. I styrgruppen för projektet finns polisen, landstinget, länsstyrelsen och ALNA-rådet representerade. Projektets huvudsakliga arbetsområden har under året varit 3x3 arbetet, riskbruk för gravida, nykterhetsbrott i trafiken, förstärkt föräldrastöd, vit februarikampanj, stoppa langningskampanj, spridningskonferens samt stöttande av kommunala alkohol- och drogsamordnare som idag finns i 5 av länets 8 kommuner.

Länssamordnaren ingår i styrgruppen för projektet ansvarsfull alkoholserving.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ skall myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. I redovisningen skall det ingå en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål. (F. 2005:797)

Kompetensförsörjning ÅR 2008

Länsstyrelsen har vidtagit ett antal åtgärder under 2008 för att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Det har varit insatser för att rekrytera och attrahera nya medarbetare, motivera, behålla och utveckla befintlig kompetens men i vissa fall även att avveckla kompetens. Länsstyrelsen har också genomfört åtgärder för att förebygga ohälsa.

Vidtagna åtgärder

Rekrytera och attrahera medarbetare

Under 2008 har Länsstyrelsen utannonserat 22 lediga tjänster vilket är 15 färre än tidigare år. Antalet utannonserade tjänster har minskat under andra halvåret främst på grund av förväntat behov av nedskärningar inför 2009 och åren framöver. Det är fortfarande relativt lätt att rekrytera medarbetare med rätt kompetens även om antalet sökande per tjänst sjunkit från 41 sökande per tjänst 2007 till 21 sökande per tjänst 2008. Det går inte att direkt dra någon slutsats om tillgången på arbetskraft generellt då antalet sökande varierar mycket beroende på vilken typ av tjänst det är som utannonseras.

Behovet av ersättningsrekrytering vid pensionsavgångar, tjänstledigheter och vakanser har analyserats noga för att om möjligt hitta interna lösningar som alternativ till extern nyrekrytering. Inom all verksamhet har Länsstyrelsen inventerat möjligheter att klara nya och förändrade arbetsuppgifter med befintlig personal genom omfördelning av arbetsuppgifter och kompetensutveckling. Vissa organisatoriska förändringar har också genomförts vilket inneburit att verksamheter slagits samman. Syftet har varit att bredda kompetensen genom att sammanföra arbetsområden med likartade uppdrag.

Länsstyrelsen har under året planerat för att överta kommunernas verksamhet för djurskyddstillsyn och erbjuda berörd personal anställning vid Länsstyrelsen. Fem djurskyddsinspektörer har accepterat verksamhetsövergång till Länsstyrelsen vid årsskiftet 2008/2009.

Länsstyrelsen strävar efter jämn könsfördelning i all verksamhet. Könsfördelningen är i stort sett helt jämn inom kärnverksamheten. Kompetensen i ledningen är också den jämnt fördelad även om andelen kvinnor fortfarande bör öka de närmaste åren. Länsstyrelsen arbetar uttalat för att jämna ut könsfördelningen vid rekrytering av nya chefer. I gruppen stödkompetens finns fortfarande obalans men ansträngningar görs för att utjämna skillnaderna även här. I den personalkategorin är dock personalrörligheten så låg att det är svårt att på kort sikt åstadkomma förändringar.

Motivera, behålla och utveckla kompetens

Länsstyrelsen har tecknat nytt samverkansavtal i syfte att öka delaktigheten, se till att all kompetens tas till vara och förstärka samverkan på samtliga nivåer. Samverkansavtalet ger bland

annat att all personal möjlighet till årliga utvecklingssamtal där insatser för kompetensutveckling ska planeras.

Lönesättningen är ett instrument i arbetet med att rekrytera, attrahera och behålla medarbetare för att säkerställa rätt kompetens för verksamheten. Länsstyrelsen har därför under året, tillsammans med personalorganisationerna enats om att införa en modell för lönesättande samtal. En översyn av lönepolicyn, lönekriterier och riktlinjer för lönesättande samtal har genomförts. Lönesättande samtal kommer att införas under 2009.

Det omfattande arbetet med intern omfördelning av arbetsuppgifter till befintlig personal samt även ersättningsrekrytering har ställt stora krav på organisationen vad gäller kompetensöverföring och kompetensutveckling. I samband med detta har kompetensöverföring genomförts genom individuellt upplagda introduktionsprogram och handledning.

Länsstyrelsens mångfasetterade verksamhet gör att myndigheten ständigt samarbetar med andra myndigheter i utredningar, projekt och olika nätverk. Genom dessa nätverk tillförs kompetens vilket bidrar till god omvärldsbevakning. Särskilda sakområdesutbildningar genomförs i regel genom centrala myndigheters kompetensutvecklingsprogram, kurser och konferenser m.m.

Länsstyrelsens ambition är att uppgradera kompetens genom aktiv omvärldsbevakning. Exempel på en sådan insats under året är att personal från flera olika avdelningar deltog i en studieresa till Skottland för att studera hur arbetet med planering och utbyggnad av vindkraft sker där.

Ökad betoning på länsstyrelsens tvärsektoriella uppdrag innebär ett allt större samarbete mellan verksamheter vilket i sig bidrar till en kompetensutveckling för de medverkande.

Under 2005 rekryterade Länsstyrelsen akademisk kompetens till arkivet. För att trots de besparingskrav som uppstod under 2008 kunna fullfölja satsningen på arkivet, har Länsstyrelsen inlett samarbete med andra statliga myndigheter i Östersund. Länsstyrelsens arkivpersonal har i resurssamverkan lånats ut för att bistå i att ordna arkiven hos Nutek, Glesbygdverket, Polismyndigheten och Skatteverket. Ett liknande samarbete har inletts inom rovdjursförvaltningen. Länsstyrelsen har från hösten 2008, lånat ut en rovdjurshandläggare för tjänstgöring vid Naturvårdsverket.

Förutom kompetensutveckling inom sakområden har även generella utvecklingsinsatser på myndighetsnivå genomförts bl.a. inom områden som upphandling och inköp, e-förvaltning, förvaltningsrätt, förhandlingsteknik, sparsam körning och halkkörning, arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud och utbildningar inom GIS. Inom området antidiskriminering har en särskild kompetenssatsning genomförts med flera utbildningar riktade till skilda målgrupper hos Länsstyrelsen. I samverkan med Boverket har intern utbildningsinsats om tillämpning av plan- och bygglagen genomförts.

Avveckla kompetens

Länsstyrelsernas verksamhet är ständigt föremål för omprövning och utredningar som leder till att ansvarsområden förändras så att den koncentreras till någon, flyttas bort från eller tillförs länsstyrelse. Även om det är känt att omprövning och utredningar pågår kan det slutliga beslutet ställa krav på att förändringar och anpassningar ska ske relativt snabbt.

Tio medarbetare har under året avgått med pension. Inför kommande femårsperiod, 2009-2013 beräknas sammanlagt 40 medarbetare att uppnå pensionsåldern. En prioriterad uppgift har därför varit att varit att kartlägga dessa pensionsavgångar och planera för omfördelning av arbetsuppgifter, kompetensöverföring, kompetensavveckling och eventuell ersättningsrekrytering.

Ambitionen är att anpassa kompetensen till ständigt nya krav för att så långt som möjligt undvika uppsägningar på grund av verksamhetsförändringar och medelsbrist.

Under hösten 2008 påbörjades ett omfattande och intensivt arbete med att genomföra migrering av Länsstyrelsens IT-verksamhet till den länsstyrelsegemensamma IT organisationen vid Länsstyrelsen Västra Götaland. Samtidigt med detta förbereddes verksamhetsövergång för de fem personer vid IT-funktionen som skulle anställas vid den gemensamma IT-organisationen. Övergången verkställdes vid årsskiftet 2008/2009.

Systematiska avgångssamtal i samband med att personal slutar har införts under året. Riktlinjer och en mall för samtalen har utarbetats.

Förebygga ohälsa

Länsstyrelsen strävar efter att ha god och hälsofrämjande arbetsmiljö. Sjukfrånvaron är mycket låg och ohälsa förebyggs genom särskilda satsningar bl.a. på subventionerad friskvård. En friskvårdsgrupp planerar, ordnar och följer upp resultatet av gjorda satsningar. Personalen inbjuds emellanåt till att prova på olika motionsformer.

Resultat och bedömning

Att Länsstyrelsen i varje tid har rätt kompetens är en förutsättning för att nå verksamhetens mål. Länsstyrelsen bedömer att det är angeläget med fortsatta insatser för att bli en mer attraktiv arbetsgivare både för att kunna rekrytera, utveckla och behålla för verksamheten nödvändig kompetens.

Rekrytera och attrahera medarbetare

Den konkurrens om viss kompetens som Länsstyrelsen kände av under 2007 har avmattats något, troligen beroende på att rörligheten minskat i och med det försämrade arbetsmarkandsläget. Lönenivån vid Länsstyrelsen är dock fortfarande lägre än vid andra myndigheter i Östersund. Det kan innebära att det är svårare vid rekrytering av viss kompetens. Det har under 2008 inte varit några problem att få rätt kompetens till ledigförklarade tjänster, även om antalet sökande i genomsnitt har minskat något jämfört med tidigare.

Ca 50 procent av Länsstyrelsens personal finansieras med andra medel än förvaltningsanslaget. Totalt finns omkring 60 finansieringskällor till ofta relativt korta projekt och satsningar. Att så stor del av Länsstyrelsens personalbudget bygger på tidsbegränsade och i vissa fall osäkra medel innebär att förutsättningarna är dåliga för långsiktig personalplanering. Istället för att kunna erbjuda tillsvidareanställningar tvingas Länsstyrelsen att visstidsanställa. Det får konsekvenser, dels vad gäller anställningstrygghet och dels vad gäller möjligheten att locka de mest kvalificerade.

Motivera, behålla och utveckla kompetens

Länsstyrelsen har förstärkt arbetet med kompetensförsörjning inom myndigheten där syftet varit att rätt kompetens ska finnas för att genomföra Länsstyrelsens uppdrag. Att kompetensen är rätt avspeglar sig bland annat i att få ärenden överklagas eller överprövas, att ärendehantering löper smidigt samt att få ärenden är äldre än två år.

De förändringar i organisationen som genomförts under 2008 bedöms ha gett både mer enhetlig handläggning av ärenden och effektivare verksamhet. Ökad intern rekrytering samt omfördelning av arbetsuppgifter bland befintlig personal har möjliggjort att besparingskrav under 2008 kunnat klaras i det närmaste helt utan uppsägningar. Istället har ett antal medarbetare fått möjlighet att avancera eller prova mer kvalificerade arbetsuppgifter. På kort sikt har det medfört ökad

arbetsbelastning men på längre sikt förväntas både högre kvalitet och ökad effektivitet inom berörda verksamheter.

Den resurssamverkan med andra myndigheter som påbörjats under 2008 bedöms ge viktig kompetensutveckling och kompetensförstärkning såväl för Länsstyrelsen som för deltagande myndigheter och berörd personal samtidigt som kostnaderna hålls nere.

Genom kontinuerlig kompetensutveckling har Länsstyrelsens medarbetare getts ökad förmåga att genomföra och utveckla verksamheten samt följa med i utvecklingen inom olika områden. Insatserna bedöms ha medverkat till att skapa en positiv inställning till arbetet och i något fall har det bidragit till att för Länsstyrelsen värdefull personal stannat kvar.

Avveckla kompetens

Det omfattande arbete som har gjorts under året för intern rekrytering och omfördelning av personal och arbetsuppgifter har resulterat i att endast en tillsvidareanställd person vid myndigheten har sagts upp på grund av arbetsbrist/medelsbrist. Därutöver har tio personer avgått med pension.

Berörd personal inom Länsstyrelsens IT-verksamhet har haft ett omfattande och intensivt arbete med migreringen av Länsstyrelsens IT-miljö till den gemensamma plattformen.

Arbetsbelastningen för dessa har tidvis varit mycket hög samtidigt som de upplevt en osäkerhet om vad deras fortsatta anställning vid Länsstyrelsen Västra Götaland skulle innebära.

Länsstyrelsen bedömer att omställningen trots allt har förflutit bra och inför årsskiftet 2008/2009 hade en hel del av oklarheterna vad gällde kommande anställningar klarlagts.

Förebygga ohälsa

Länsstyrelsen bedömer att myndigheten uppfattas ha god och hälsofrämjande arbetsmiljö.

Sjukfrånvaron är låg. Den totala sjukfrånvaron var för 2008 3,6 procent vilket innebär en minskning med 1,0 procentenheter jämfört med 2007. Sjukfrånvaron har totalt sett minskat bland både kvinnor och män.

De friskvårdsinsatser som gjorts har följts upp under året och resultatet av utvärderingen visar att satsningarna är mycket uppskattade och utgör en viktig del i bilden av Länsstyrelsen som attraktiv arbetsgivare.

Tabell Personalstatistik	2008-12-31		2007-12-31		2006-12-31	
Antal anställda	249		263		279	
- varav män/kvinnor	121	128	128	135	129	150
- varav män/kvinnor procentuellt (%)	49	51	48	52	46	54
- varav män/kvinnor med tidsbegr. anställning	19	25	29	28	28	31
Kompetens, antal med						
Kärnkompetens	184		191		199	
- varav män/kvinnor	89	95	98	93	96	103
Ledningskompetens	24		25		29	
- varav män/kvinnor	15	9	15	10	18	11
Stödkompetens	42		47		51	
- varav män/kvinnor	15	27	15	32	15	36
Avgång, antal totalt	10		7		4	
- varav hel pension män/kvinnor	6	4	2	2	0	2
- varav delpension män/kvinnor	0	0	2	1	1	1
Åldersfördelning						
Medelålder alla anställda	48		48		47	
- medelålder män/kvinnor	49	47	49	47	48	46
Sjukfrånvaro och friskvård						
- i procent av total arbetstid män/kvinnor (%)	2,7	4,4	3,4	5,8	1,9	6,5
- sjukskrivning > 60 dagar män/kvinnor i procent av total sjukfrånvaro (%)	72,7	68,1	76,8	70,4	53,1	76,2
Friskvård och trivselmedel (kr/anställd)	1 124		1 102		952	

Kommentar:

Könsfördelningen bland Länsstyrelsens anställda är jämn. Länsstyrelsen verkar aktivt för regeringens mål att öka andelen kvinnor i ledande befattning, dock är andelen män fortfarande något högre. Under 2008 har två personer i ledande befattning anställts, varav en kvinna.

Det blir allt vanligare att personer som fyller 65 år skjuter upp sitt uttag av pension. Under perioden 2006-2008 uppnådde 19 personer pensionsåldern, 65 år. Bland dessa valde 16 personer att ta ut pension. Medelåldern bland de anställda är 48 år varav mäns medelålder är något högre.

Totalt sett är sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen låg. För 2008 är den totala sjukfrånvaron 3,6 % och har minskat i jämförelse med tidigare år (4,6 %, 2007). Både män och kvinnors andel har minskat. Den andel sjukskrivningar som är längre än 60 dagar utgörs framförallt av långtidssjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade.

Noteras bör att redovisad tid för sjukfrånvaro exkluderar tid då anställda väljer att arbeta in sjukledigheten eller tar semester. Frånvaron redovisas då som Sjukfrånvaro med flexledighet eller Sjukfrånvaro med semesterledighet.

Länsstyrelsen satsar fortsatt på förebyggande insatser med syftet att främja hälsa och trivsel.

Uppdrag som skall redovisas i årsredovisningen 2008

19. Länsstyrelserna ska, mot bakgrund av redovisningen enligt bilaga 3 (tabell 1.2) beskriva och motivera de prioriteringar som gjorts mellan ändamålen, samt beskriva och motivera de prioriteringar som har gjorts vid beslut om medel inom respektive ändamål. Vidare ska länsstyrelsen kommentera andelen beviljade medel under anslaget 33:1 Regionala tillväxtåtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen respektive EU:s strukturfondsprogram. Slutligen ska länsstyrelsen beskriva inriktningen på eventuella insatser som bokförts under raden "varav övriga" i bilaga 3 (tabell 1.2).

Prioritering vid beslut om medel inom respektive ändamål.

För regionalpolitiska åtgärder upprättades en tvåårsbudget gällande åren 2007-2008.

Utbetalningstakten på anslaget hade varit låg i förhållande till anslagna medel varför tvåårsbudgeten sattes högre jämfört med tidigare tvåårsperioder. Investeringsviljan hos länets företag har varit mycket god, varför budgeten för företagsstöd satts högre än för projekt/medfinansiering. Större projekt har kunnat medfinansieras med strukturfondsmedel. För besluten om företagsstöd har tyngdpunkten legat dominerande på företag inom turism och metallbearbetande industrin. De regionala företagsstöden hanteras enligt länets policy på ett likartat sätt varför ingen av stödformerna prioriterats före den andra. Budgeten är därför fastställd på en totalnivå för företagsstöden. Den enskilda ansökan styr vilken stödform som används. Inför beslut om vilken stödnivå ett företag ska beviljas görs en bedömning om stödets additionalitet och investeringens tillväxteffekt. Ärenden med hög additionalitet och hög tillväxteffekt i investeringen har prioriterats. Låg additionalitet leder i merparten av ärendena till ett avslag. Låg tillväxteffekt i investeringen har inneburit ett avslag. I hanteringen av företagsstöd är både styrdokumentet och policyn för hantering av företagsstöd styrande för hur de horisontella målen inbegrips. I ansökningshandlingarna begärs företagets policy avseende miljöarbete, jämställdhet och integration in. Det material företagen presenterar ingår sedan i den samlade bedömningen av ärendet

Beviljade medel under anslaget 33:1 Regionala tillväxtåtgärder för medfinansiering och insatser som bokförts under raden "varav övriga".

Under året har 51.037 tkr beviljats som regionala projektmedel. Av dessa avser 38.857 tkr medfinansiering av EU:s strukturfondsprogram. 39.681 tkr utgör stöd till projekt klassificerade som stöd till det regionala tillväxtprogrammets fyra insatsområden. 3.484 tkr har nyttjas för övriga insatser som ligger utanför stöd till EU- och RTP-projekt. Exempel på insatser är kommunikations och miljöinsatser.

22. Länsstyrelserna ska utveckla det under år 2007 framtagna planeringsunderlaget med lämpligt verktyg innehållande den information om fysiska förhållanden och markanvändning som behövs för att närmare ange lämpliga områden för anläggning av våtmarker i odlingslandskapet. Länsstyrelserna ska vidare i samråd med berörda kommuner utveckla formerna för och bedriva uppsökande och samordnande arbete i områden som i planeringsunderlaget har pekats ut som särskilt betydelsefulla och lämpliga för anläggning och restaurering av våtmarker i enlighet med Nationell strategi för myllrande våtmarker och Aktionsplanen för havsmiljön (Rapport 5563, Naturvårdsverket). Länsstyrelserna ska i huvudsak ha försett ovan nämnda verktyg med nödvändiga data till den 31 december 2008. Länsstyrelserna ska i årsredovisningarna redovisa insatser och resultat.

Planeringsunderlag för våtmarker i odlingslandskapet

Utifrån befintligt kunskapsunderlag har ett antal potentiella restaureringsobjekt identifierats där följande tre kriterier varit viktigast;

- Våtmarken skall vara i sådant skick att det med små medel är möjligt att restaurera
- Våtmarken skall ligga i Storsjöbygden där jordbruket ännu är aktivt.
- Objekten skall vara 0,5-3 ha.

Annonser har gått ut i lokalpress där lämpliga objekt efterfrågats. Ett femtontal av de identifierade objekten har fältbesökts. Från och med 2009 är det i länet möjligt att söka medel för restaurering av våtmarker i odlingslandskapet vilket innebär att samråd med berörda kommuner och markägare kommer att påbörjas.

40. Länsstyrelserna (gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län) ska särredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19 Regional utveckling upptagna anslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006, samt anslaget 33:6 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 33:1 Regionala tillväxtåtgärder. Därutöver ska den del som i detta sammanhang utbetalats från länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar anslaget 33:5 redovisas i not till balansräkning.

Länsstyrelsen har ett ramprogram, regionalt företagsstöd avseende produkt- produktions- och marknadsutveckling som ska medfinansieras av Europeiska regionalfonden perioden 2007-2013. Under 2007 har utbetalningar på totalt 11.530 tkr gjorts inom ramprogrammet. Då någon återsökning av Europeiska regionalfondens medel inte gjorts under året har inte några medel erhållits därifrån.

45. Länsstyrelserna i Västra Götaland, Värmland, Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten ska årligen ge en övergripande redovisning av det gränsregionala samarbetet med angränsande regioner i antingen Norge eller Finland.

Genom Interreg Sverige-Norge programmet ges förutsättningar för samarbetet inom genomförandeorganisation och projektverksamhet.

Interregsektariatet Nordens Gröna Bälte är ett nätverkssektariat som omfattar länsstyrelsen Jämtlands län och Sör- och Nor-Tröndelags fylkeskommuner. Det genomför regelbundna sekretariatsmöten och möten för det gemensamma regionala prioriterande partnerskapet. Partnerskapet består av politiker och tjänstemän från både Sverige och Norge. Mötesfrekvensen under 2008 har varit nio sekretariatsmöten och två möten med det regionala prioriterande partnerskapet.

I samband med genomförandet av projektverksamheten har sekretariatet haft tre gemensamma informationsdagar för presumtiva svenska och norska projektägare, två i Åre och en i Meråker. Vid sex tillfällen har sekretariatet genomfört individuella projekträffar, två i Trondheim, två i Steinkjer och två i Östersund. Tjugofem projekt har fått denna form av rådgivning.

Under 2008 har den gemensamma projektverksamheten inneburit att 33 projekt startat, antalet ansökningar har varit 59. Länsstyrelsen Jämtlands län är projektägare till två projekt, ett projekt som heter Söka gammalt skapa nytt - Hantverksmat för gammal och ung och ett som heter Gränslös Geografisk Information.

Samarbete sker också med de andra fylkeskommunerna i Sverige-Norge programmet, Hedmarks fylkeskommun, Östfold fylkeskommun och Akershus fylkeskommun, framförallt i så kallade regionöverskridande projekt.

Uppdrag från regleringsbrev 2007

Uppdrag nr 9 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2007. Riksdagen har beslutat att förstärka länsstyrelsernas tillsyn av den sociala barn- och ungdomsvården 2007 och 2008 med 10 miljoner kronor årligen. Förstärkningen gör det möjligt för länsstyrelserna att utöva tillsyn av samtliga enskilda HVB för barn och unga samt för barn och familj under ifrågavarande period. Länsstyrelserna ska redovisa omfattningen och resultatet av denna tillsyn antingen samlat i samband med att pågående uppdrag för 2006 och 2007 (uppdrag 8) redovisas till regeringen (Socialdepartementet) eller senast i årsredovisningen för 2008.

Länsstyrelsernas uppdrag har slutredovisats i två gemensamma rapporter till regeringen i januari 2009.

1. Hem för vård eller boende för barn och unga 2006-2008
2. Hem för vård eller boende för barn, unga och familjer 2007 - 2008.

Sammanställning över väsentliga uppgifter
--

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2008	2007	2006	2005	2004
Låneram	beviljad	10.000	10.000	10.000	9.000	9.000
	utnyttjad	6.396	6.970	6.970	7.177	7.177
Kontokredit hos R GK	beviljad	7.000	7.000	6.500	6.500	6.200
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	3.195	2.700	887	786	768
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	8.907	11.913	8.389	7.323	7.105
	mynd. ej disponerar	98.476	388.927	494.052	393.696	513.465
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31- 34, 7) enl. regleringsbrev		Delar av uppgifterna saknas i regleringsbrevet varför ingen jämförelse kan göras.				
Anslagskredit	beviljad	4.300	4.402	2.711	0	2.437
	utnyttjad	0	0	0	0	28
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 32:1		3.259	2.540	2.581	1.759	0
Summa anslagssparande 32:2		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande Övriga anslag		135.811	131.167	169.586	241.883	104.921
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		1.730	34.867	126.709	200.520	116.132
Bemyndiganden	tilldelat	320.000	613.500	953.000	1.267.000	1.700.000
	summa åtaganden	282.840	445.577	718.699	965.336	1.380.280
Årsarbetskrafter (åa) ¹		230	232	233	211	207
Medelantalet anställda ¹		251	275	277	257	251
Driftkostnad per åa		793	792	769	782	768
Årets kapitalförändring		103.735	-35.139	-25.902	-22.310	42.098
Balanserad kapitalförändring		-119.057	-83.918	-58.930	-36.620	-78.718

¹ Mätmetod skall finnas dokumenterad.

Resultaträkning

Belopp tkr

		2008-01-01-- 2008-12-31	2007-01-01-- 2007-12-31
Verksamhetens intäkter	Not		
Intäkter av anslag	1	111.442	103.052
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	8.908	11.913
Intäkter av bidrag	3	76.034	62.927
Finansiella intäkter	4	3.205	2.705
<i>Summa intäkter</i>		<i>199.588</i>	<i>180.597</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-116.716	-118.661
Kostnader för lokaler		-8.185	-8.894
Övriga driftkostnader		-57.590	-55.850
Finansiella kostnader	6	-276	-259
Avskrivningar		-3.434	-3.652
<i>Summa kostnader</i>		<i>-186.201</i>	<i>-187.317</i>
Verksamhetsutfall		13.387	-6.720
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disp. av mynd.	7	206.469	388.927
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-32.389	-439.650
<i>Saldo</i>	8	<i>174.080</i>	<i>-50.724</i>
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	9	310.372	512.961
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		71.418	89.783
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		39.492	40.678
Finansiella intäkter	10	2.454	3.703
Avsättningar till fonder m.m. för transfereringsändamål		-216	-2.807
Lämnade bidrag		-399.259	-622.013
<i>Saldo</i>	11	<i>24.261</i>	<i>22.305</i>
Årets kapitalförändring		211.728	-35.139

Balansräkning

Tillgångar (tkr)

		2008-12-31	2007-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		93	147
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	12	93	147
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		359	627
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		4.388	5.834
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier		18	18
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	13	4.765	6.479
Utlåning			
Utlåning		3.909	5.391
<i>Summa utlåning</i>	14	3.909	5.391
Varulager m.m.			
Fastigheter		8	8
<i>Summa varulager m.m.</i>	15	8	8
Fordringar			
Kundfordringar		1.228	1.709
Fordringar hos andra myndigheter		6.203	5.526
Övriga fordringar		586	531
<i>Summa fordringar</i>		8.017	7.766
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	2.510	2.287
Upplupna bidragsintäkter	17	6.010	1.732
Övriga upplupna intäkter	18	119.512	158
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		128.032	4.176
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		32.554	27.500
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	19	32.554	27.500
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	20	59.437	119.259
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	21	6.685	6.195
Plusgiro och bank		29.601	25.929
<i>Summa kassa och bank</i>		95.724	151.383
Summa Tillgångar		273.102	202.851

Kapital och skulder (tkr)

		2008-12-31	2007-12-31
Myndighetskapital	Not		
Statskapital	22	11.043	10.479
Donationskapital		65	60
Balanserad kapitalförändring	23	-118.473	-83.918
Kapitalförändring enligt resultaträkning	24	211.728	-35.139
<i>Summa myndighetskapital</i>		<i>104.362</i>	<i>-108.519</i>
Fonder			
Fonder	25	56.799	56.583
<i>Summa fonder</i>		<i>56.799</i>	<i>56.583</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	26	110	119
<i>Summa avsättningar</i>		<i>110</i>	<i>119</i>
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	27	4.789	6.396
Skulder till andra myndigheter		7.717	7.718
Leverantörsskulder		8.601	7.786
Övriga skulder		2.270	2.483
Depositioner		6.746	6.246
<i>Summa skulder m.m.</i>		<i>30.124</i>	<i>30.629</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	28	14.082	50.391
Oförbrukade bidrag	29	61.954	113.232
Övriga förutbetalda intäkter	30	5.671	60.416
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		<i>81.706</i>	<i>224.039</i>
<i>Summa skulder och kapital</i>		<i>273.102</i>	<i>202.851</i>

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets tilldelning enl regl. brev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överför. belopp
1 32:1 19 Länsstyrelserna m m förvaltningskostnader Jämtlands län, ramanslag	2.540	86.834	-116		89.258	-85.999	3.259
13 10:1 13 Integrationsverket, ramanslag	106			-106			0
13 22:6 6 Europeiska socialfonden m m för perioden 2000-2006. Region Södra skogslänen (mål 1), ramanslag	50.515	46.251			96.766	-49.821	46.945
13 22:6 7 Europeiska socialfonden m m för perioden 2000-2006. Statlig medfinansiering av mål 1. Region Södra skogslänen, ramanslag	22.213				22.213	-8.084	14.129
19 33:1 19 Regionala tillväxtåtgärder. Länsstyrelsen i Jämtlands län, ramanslag	-7.747	121.000			113.253	-118.809	-5.557
19 33:5 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006. Åtgärder inom Mål 1 Södra skogslänsregionen och Interreg III A programmet Norge-Sverige, ramanslag	35.616	131.300			166.916	-132.636	34.279

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets tilldelning enl regl. brev	Omdisponerade anslagsbelopp	Totalt disponibelt belopp	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överför. belopp
19 33:6 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013. Territoriellt program Sverige-Norge 2007-2013, ramanslag	11.000	35.000		46.000		-4.793	41.207
22 37:7 15:1 IT-infrastruktur: Regionala transportnät m m Administrativa kostnader, ramanslag	8.867			8.867		-8.867	0
22 37:7 15:2 IT-infrastruktur: Regionala transportnät m m IT-Infrastruktur, ramanslag	10.598	8.280		18.878		-14.072	4.807
23 44:2 6 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur. Mål 1 Södra skogslänsregionen. Andra åtgärder för att främja utvecklingen av landsbygden (2000-2006 Jordbruksfonden), ramanslag							
Summa:	133.707	428.665	-116	562.150	-106	-423.080	139.070
<i>19 33:1 19 Allmänna regionalpolitiska</i>							
Såväl ingående som utgående överföringsbelopp är negativa. Båda beloppen ligger dock inom ramen för respektive års anslagskredit.							
<i>Anslagen 13 22:6 Europeiska socialfonden och 23 44:2 6 Jordbruksfonden</i>							
För båda dessa anslag finns kvarvarande åtaganden mot årets utgående anslagssparande. Beloppen är 657 tkr respektive 1.073 tkr och ligger således inom ramen för årets utgående anslagssparande.							

Finansiella villkor

	Villkor tkr	Utfall tkr
1 32:1 19 Länsstyrelserna m.m. (förvaltningskostnader)		
Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.	10.000	6.396
Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret.	7.000	0
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	4.300	0
19 33:1 19 Regionala tillväxtåtgärder		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	12.100	5.557
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för uppföljning och utvärdering.	2.500	2.261

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Utfall 2008-01-01-- 2008-12-31
2322 Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	5	4
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1.312	1.256
2537 Miljöskyddsavgifter	1.500	1.298
2539 Täckavgift	1.272	1.234
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	175	205
2714 Sanktionsavgifter m m	346	18
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	79	1.848
4132 Återbetalning av lån, såddfinansiering	0	0
4136 Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	38	110
4137 Återbetalning av övriga näringslån, SJV	80	117
6122 EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbruks- sektorn, 2000-2006. Mål 1 Region Södra skogslänen	15.500	15.786
6312 Bidrag från EG:s regionalfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen och Interreg IIIA	47.000	0
6313 EG:s regionalfond 2007-20013. Interreg IV	0	10.464
6412 Bidrag från EG:s socialfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen	55.000	0
9455 Lotteriavgifter	22	50
Summa	122.329	32.389

Kommentarer*Allmänt*

Enligt ESV:s föreskrifter ska redovisningen mot inkomsttitlar ske på underindelad nivå. Eftersom de beräknade beloppen i regleringsbrevet genomgående gjorts på aggregerad nivå har länsstyrelsen valt att redovisa på den aggregerade nivån.

2714 Sanktionsavgifter m m

Differensen mellan beräknat belopp och utfall beror på att Länsstyrelsen räknade med att ta avgifter enligt socialtjänstlagen i storleksordningen 300 tkr.

2811 Övriga inkomster av statens verksamhet

Här beror differens dels på återbetalningar från bidragstagare inom länsstyrelsens regeringsuppdrag att stärka samverkan för nyanlända flyktingars etablering. Dessa återbetalningar - som länsstyrelsen inte räknat med - uppgick till 1.400 tkr. Dessutom tillkom ytterligare en inbetalning om 400 tkr.

6312 och 6412 Bidrag från EG:s regional- respektive socialfond

Länsstyrelsen hade räknat med att slutredovisa programperioden till dessa fonder under 2008. Slutredovisningen kommer i stället att göras under 2009.

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndiganden	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	2009	2010	2011	2012	2013	2014
19 33:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	205.000	170.293	171.077	77.000	51.000	22.000	14.000	5.000	2.077	
19 33:6 2 Europeiska regional utv fonden Interreg IV, 2007-20013	115.000	0	111.763	35.000	35.500	30.263	11.000			
Summa	320.000	170.293	282.840	112.000	86.500	52.263	25.000	5.000	2.077	

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp i tusental kronor.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, samt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Undantag från redovisningsregler

Länsstyrelsen får resurssamverka med statliga myndigheter, kommuner, landsting m.fl. inom länet samt med andra länsstyrelser, utan de begränsningar som finns i 4 § andra stycket avgiftsförordningen (1992:191).

För åiterrapportering på verksamhetsområdes- och verksamhetsgrensnivå gäller för ett flertal tabeller att redovisningen endast behövs för 2008, vilket innebär ett undantag från föreskrifterna till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Undantag gäller även från 3 kap. 2 §, första stycket, förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Förändrade redovisningsprinciper

Från årsskiftet infördes nya rutiner som innebär att avgifter för prövning av körkortstillstånd betalas direkt till Länsstyrelsen i stället för som tidigare till Vägverket. Förändringen innebär att avgifterna numera tas in som utomstatliga intäkter i stället för som tidigare inomstatliga.

Vid årskiftet flyttade Länsstyrelsen avgifterna för alkoholås, körkortshandledare och jaktområden från förvaltningsanslaget. Dessa avgifter tas numera in mot kapitalförändringen.

Värdering av fordringar och skulder

Värdereglering av lönegaranti

Fordran avseende lönegarantin värderegleras med 99%.

Redovisningen av lönegarantier följer från och med december 2002 ESV:s rutinbeskrivning beslutad 2002-12-06.

Värdereglering av fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Värdereglering av skulder

Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Värdering av anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, d v s har en ekonomisk livslängd överstigande tre år och kostar 10 tkr eller mer (exklusive moms). Även objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 10 tkr klassificeras som en anläggningstillgång.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Möbler, förbättringsutgifter annans fastighet	7 år
Datorutrustning, bilar mm	4 år
Hem-PC	3 år
Immateriella tillgångar	3 år

Länsstyrelsen i Jämtlands län bedömer att den ekonomiska livslängden hos bärbara datorer och persondatorer understiger 3 år varför dessa klassas som omsättningstillgångar.

Undantagna från avskrivning är kulturtillgångar.

Värdering av övriga tillgångar

Jordfondens fastigheter

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris med justeringar för gjorda åtgärder.

Investeringslån

Investeringslånen har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Räntestöd

Räntestöden har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Såddfinansiering

Värderegleras genom en individuell bedömning i samband med delårsrapport samt vid årsbokslutet.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 10 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till 2009-01-12.

Sjukfrånvaro

Enligt kraven i FÅB 7 kap 3 § redovisas anställdas sjukfrånvaro under tilläggsupplysningarna.

Kön	Ålder	2007			2008		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro o 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	-29	7	0		3	0,6	
	30-49	73	1,4		82	0,8	
	50 -	74	5,4		75	4,4	
	Alla män	154	3,4	76,8	160	2,7	72,7
Kvinnor	-29	11	2,3		10	0,6	
	30-49	90	5		91	3,8	
	50 -	77	6,9		81	5,6	
	Alla kvinnor	178	5,8	70,4	182	4,4	68,1
Samtliga	-29	18	1,5		13	0,6	
	30-49	163	3,3		163	2,4	
	50 -	151	6,1		156	4,9	
	Totalt	332	4,6	72,7	332	3,6	69,8

Sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen är låg och den inrapporterade frånvaron har minskat med 1,0 procentenhet jämfört med 2007. Sjukfrånvaron har minskat för båda könen liksom för alla åldersgrupper. Kvinnors totala sjukfrånvarotal är högre än för män medan män står för en något större andel av sjukfrånvaron över 60 dagar. Den längre sjukfrånvaron utgörs av ett fåtal personer som drabbats av långvarig sjukdom som i regel inte är arbetsrelaterad.

Ersättning till ledamöter i Insynsrådet och ledande befattningshavare

Skattepliktig ersättning och andra förmåner.

	Ersättning	Förmån	Totalt
Landshövding			
Maggi Mikaelsson (januari-februari)	158	31	189
Britt Bohlin (juni-december)	520	85	605
Länsråd			
Uno Svaleryd	751	1	752
Insynsrådets ledamöter			
Lisbet Godin Jonasson		1	
Nils-Åke Hallström		4	
Renate Hedung		4	
Harriet Jorderud		4	
Maud Mattsson		1	
Jens Nilsson		2	
Kerstin Weimer		1	
Håkan Wiklund		3	
Per Åsling		5	
		<hr/>	
		26	

Ledande befattningshavares samt insynsrådets ledamöter och suppleanters styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter**Maggi Mikaelsson, landshövding (januari-februari)**

Länsarbetsnämnden i Jämtlands län

Uno Svaleryd, länsråd

(tf landshövding mars-maj)
Inga uppdrag

Britt Bohlin, landshövding (juni-december)

Inga uppdrag

Nils-Åke Hallström

Hallströms verkstäder AB
Näldens Värmeindustri AB
Hallfaxen AB
Näldenverken
Jämt-Bil AB
Nordsamverk Hallströms AB
Nordea Bank AB
Teknikföretagen

Jens Nilsson

Mid Sweden Science Park AB

Harriet Jorderud

Inga uppdrag

Renate Hedung

Hedung Konsult AB
Aktiva Invest Jämtland Härjedalen AB
Norrlandsfonden
Edsåsdalen Turism AB

Maud Mattsson

Inga uppdrag

Per Åsling

Åse Bruk AB
Milko
Östersundstidningarna
Trångsviksbolaget AB
AB Mähler & Söner

Håkan Wiklund

Inga uppdrag

Lisbet Godin Jonasson

Jämtlands Mineral AB

Kerstin Weimer

Inga uppdrag

Not 1 Intäkter av anslag	2008	2007
13 22:6 6 Europ. socialfonden 2000-2006 Södra skogslänen Mål 1	0	184
1 32:1 19 Länsstyrelserna förvaltningskostnader	85.935	88.202
19 33:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	4.734	10.921
19 33:5 2 Europ. reg. utv. fond. 2000-2006. Interreg III, Mål 1 S skogsl.	20.773	3.550
22 37:7 15:1 IT-Infrastruktur	0	194
Summa intäkter av anslag	111.442	103.052

Ökningen av intäkten från 19 33:5 2 beror på att länsstyrelsens egna projekt (inkl TA) har slutredovisats och slututbetalats till oss själva under 2008.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2008	2007
Intäkter av avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen		
Intäkter av utbildning och konferenser	937	1.101
Intäkter av konsultuppdrag	3.697	3.680
Försäljning av publikationer	176	279
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen	273	399
	5.083	5.459
Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten		
Körkortavgifter	1.178	682
Avgifter jaktområden	670	991
Övrigt	546	468
	2.394	2.141
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Intäkter av utbildning och konferenser	470	2.061
	470	2.061
Övriga intäkter i verksamheten		
Reavinster	162	353
Arrendeavgifter, fiskekort	186	177
Virkesförsäljning	0	516
Återsökning brandflyg	0	220
Övrigt	613	987
	961	2.252
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	8.908	11.913

	2008	2007
Intäkter och kostnader avseende körkortsadministrationen inklusive alkoholås och handledare		
Avgifter körkortsverksamhet	1.674	1.048
Kostnader körkortsverksamhet, inkl OH	-1.181	-924
	<u>494</u>	<u>123</u>
Intäkter och kostnader avseende pantbanksverksamhet		
Avgifter pantlåneverksamhet	8	8
Kostnader pantlåneverksamhet, inkl OH	-3	-3
	<u>5</u>	<u>5</u>
Intäkter och kostnader avseende jaktområden		
Avgifter jaktområden	75	75
Kostnader jaktområden, inkl OH	-117	-103
	<u>-42</u>	<u>-29</u>
Not 3 Intäkter av bidrag		
Intäkter från statliga myndigheter		
Naturvårdsverket	44.760	33.734
Jordbruksverket	5.772	5.973
Krisberedskapsmyndigheten	1.201	1.551
Riksantikvarieämbetet	2.703	3.774
Jordbruksdepartementet	8.547	7.833
Övriga statliga	10.571	7.893
	<u>73.553</u>	<u>60.758</u>
Intäkter från övriga		
EU-kommisionen	933	1.669
Kommuner	281	108
Övriga	1.267	393
	<u>2.481</u>	<u>2.169</u>
Summa intäkter av bidrag	76.034	62.927
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkter på räntekonto hos Riksgäldskontoret	3.196	2.700
Övriga finansiella intäkter	9	5
	<u>3.205</u>	<u>2.705</u>
Not 5 Kostnader för personal		
Lönekostnader	77.245	78.537
Sociala avgifter	35.904	35.892
Resor	1.248	1.332
Utbildning	1.080	1.277
Övrigt	1.238	1.623
	<u>116.716</u>	<u>118.661</u>

Not 6 Finansiella kostnader	2007	2007
Räntekostnader på lån hos Riksgäldskontoret	256	244
Övriga finansiella kostnader	20	15
	<u>276</u>	<u>259</u>

Not 7 Intäkter av avgifter och ersättningar som inte disponeras av myndigheten	2008	2007
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, inomstatliga	345	40
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, utomstatliga	4.440	5.420
Återbetalning av lån (näringslån och kreditgarantier)	110	38
Intäkter av övriga avgifter	201.573	383.429
	<u>206.469</u>	<u>388.927</u>

Not 8 Uppbördsverksamhet, saldo	2008	2007
Förutbetalda intäkter Regionala fonden	132.644	-38.684
Förutbetalda intäkter Sociala fonden	48.821	97
Förutbetalda intäkter Jordbruksfonden	-1.714	-12.137
Förutbetalda intäkter Interreg IV reg fonden	-5.671	0
	<u>174.080</u>	<u>-50.724</u>

Kommentar till not 7 och not 8

Den stora differensen mellan åren beror på att de skulder länsstyrelsen hade till EU vid utgången av 2007 förbytts i stora fordringar. Det beror i sin tur dels på att länsstyrelsen ännu inte rekvirerat för det senaste årets kostnader samt att inte heller slutredovisning är inlämnad.

Not 9 Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	2008	2007
13 22:6 6 Europ. socialfonden 2000-2006 Södra skogslänen Mål 1	49.821	80.217
13 22:6 7 Europ. socialfonden 2000-2006 Statl medf. S. skogsl Mål 1	8.084	18.357
1 32:1 19 Länsstyrelserna förvaltningskostnader	63	44
19 33:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	112.809	109.508
19 33:5 2 Europ. reg. utv. fond. 2000-2006. Interreg III, Mål 1 S skogsl.	111.863	265.873
22 37:7 15:2 IT-Infrastruktur	8.867	12.100
23 44:2 6 Jordbruksfonden Mål 1 S skogslänen 2000-2006	4.793	26.862
19 33:6 2 Europeiska reg. utv.fonden. Sverige Norge 2007-2013	14.072	0
	<u>310.372</u>	<u>512.961</u>

Differensen mellan de båda åren beror på att strukturfondsperioden 2000-2006 närmar sig sitt slut och verksamheten i form av både kansli och Mål-1-projekt minskat kraftigt.

Not 10 Finansiella intäkter	2008	2007
Ränteintäkter bygdemedel	640	1.242
Ränteintäkter omställningsmedel	1.814	2.461
	<u>2.454</u>	<u>3.703</u>

Not 11 Transfereringar, saldo	2008	2007
Kapitalförändring lönegaranti	-48	96
Kapitalförändring fonder	7	9
Finansiering av driftskostnader Mål 1	20.773	3.550
Beslutade bidrag till egeninitierade projekt	-20.773	708
Periodiserade bidrag	-26.843	-27.668
Återkrav EU-bidrag	0	-182
Värdereglering såddfinansiering	2.624	1.182
	-24.261	-22.305

Not 12 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2008	2007
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	1.258	1.458
Tillkommande tillgångar	51	0
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade)	0	0
Årets avskrivningar	-106	-219
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-1.111	-1.092
Bokfört restvärde	93	147

Not 13 Maskiner, inventarier, installationer	2008	2007
Tillgångarnas anskaffningsvärde	37.664	35.572
Tillkommande tillgångar	1.071	2.829
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade)	-252	-737
Årets avskrivningar	-2.533	-2.306
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-31.185	-28.879
Bokfört restvärde	4.765	6.479

Utöver vad som framgår ovan har under 2008 utrangeringar gjorts till ett värde av 8.707.330 kronor, främst avseende datorer och kringutrustning.

Not 14 Utlåning

	IB 2008	Årets utlåning	Årets amortering	Värde-reglering	Årets nedskrivning	UB 2008
Villkorad utlåning						
Såddfinansiering	9.765	1.925	-859	-3.135	-4.027	3.669
	9.765	1.925	-859	-3.135	-4.027	3.669
Utlåning utan villkor						
Investeringslån	7	0	-3	0	0	3
Investeringslån II	105	200	-115	0	0	190
Räntestöd	53	0	-6	0	0	47
	164	200	-124	0	0	240
Utlåning	9.929	2.125	-983	-3.135	-4.027	3.909

Årets amortering avseende 2008 innehåller även 2007 års amortering, då inbetalning från Almi gjordes på 2008.

Not 15 Fastigheter	2008	2007
Avser Jordfondens fastigheter.	8	8
Not 16 Förutbetalda kostnader	2008	2007
GE Real Estate	1.618	1.564
Statens Fastighetsverk	243	228
Övriga	648	495
	<u>2.510</u>	<u>2.287</u>
Not 17 Upplupna bidragsintäkter	2008	2007
Fiskeriverket	757	113
Krisberedskapsmyndigheten	70	124
Nutek	526	306
Jordbruksverket	0	65
Jordbruksdepartementet	2.761	0
Övriga	481	556
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	<u>4.595</u>	<u>1.165</u>
EU-kommissionen	665	406
Övriga	750	161
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	<u>1.415</u>	<u>567</u>
Upplupna bidragsintäkter totalt	6.010	1.732
Not 18 Övriga upplupna intäkter	2008	2007
Vägverket	0	38
Fordran mot EU Regionala fonden	77.785	0
Fordran mot EU Sociala fonden	41.219	0
Fordran mot EU Jordbruksfonden	330	0
Övriga upplupna intäkter	178	120
	<u>119.512</u>	<u>158</u>

Årets stora fordringar beror på att länsstyrelsen dels inte lämnat in slutredovisning för perioden 2000-2006, dels inte heller rekvirerat för kostnader som uppstått under 2008. Därmed har länsstyrelsen inte heller erhållit motsvarande ersättning från EU.

Not 19 Avräkning med statsverket**2008****Uppbörd**

IB

Redovisat mot inkomstitel -32.389

Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde 32.222

Medel från räntekonto som tillförts inkomstitel 0

Skulder avseende uppbörd -167**Anslag i icke räntebärande flöde**

IB

Redovisat mot anslag 337.082

Medel hänförliga till transf. m.m. som betalats till icke ränteb. flöde -337.082

Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde 0**Anslag i räntebärande flöde**

IB

Redovisat mot anslag 2.540

Redovisat mot anslag 85.999

Anslagsmedel som tillförts räntekontot -86.506

Återbetalning av anslagsmedel -106

Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde 1.926**Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken**

IB

Inbetalningar i icke räntebärande flöde 24.961

Inbetalningar i icke räntebärande flöde 140.583

Utbetalningar i icke räntebärande flöde -439.608

Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar 304.860

Fordringar avseende 30.795

Belopp under utredning 30.795

Summa avräkning med statsverket**32.554****Not 20 Behållning på räntekonto hos Riksgäldskontoret****2008****2007**

Anslagsmedel -2.098 -2.545

Avgifter -203 -58

Bidrag från annan statlig myndighet 61.948 118.986

Övriga icke statliga bidrag -209 2.876

59.437 119.259

Varav kortsiktigt likviditetsbehov: 20 mnkr kronor

Huvuddelen av de omställningsmedel som länsstyrelsen erhållit från regeringskansliet för att minska effekterna av regementesnedläggningen har betalats ut under året.

Not 21 Övriga tillgodohavanden hos Riksgälden**2008****2007**

Avser tillgodohavande på konto för depositioner. 6.685 6.195

Not 22 Statskapital**2008****2007**

Investeringslån 193 112

Såddfinansiering 10.831 10.349

Kulturtillgångar 18 18

11.043 10.479

Not 23 Balanserad kapitalförändring	2008	2007
Anslag	-35.037	-65.237
Projekt	641	703
Fonder	-33	-24
Lönegaranti	-1.825	413
Körkort	297	244
Utlåning	-4.538	-3.940
EG-medel	-77.979	-16.077
	-118.473	-83.918

Not 24 Årets kapitalförändring	2008	2007
Periodiseringseffekter i anslagsfinansierad verksamhet	213.837	-31.701
Över-/underskott i bidragsfinansierad verksamhet	16	-2.308
Över-/underskott i avgiftsfinansierad verksamhet	499	53
Utlåning	-2.624	-1.182
	211.728	-35.139

Förändringen jämfört med föregående år beror på att länsstyrelsens fordringar på EU periodiserats som intäkter för 2008.

Not 25 Fonder

Älgvårdsfonden:	2008	2007
IB	1.262	1.826
Erhållna medel	929	1.084
Utbetalade medel	-1.091	-1.647
	1.100	1.262

Bygdemedel:

IB	55.321	51.951
Erhållna vattenregleringsmedel	37.616	36.940
Utbetalade vattenregleringsmedel	-37.238	-33.570
	55.699	55.321

Fonder totalt:	56.799	56.583
-----------------------	---------------	---------------

Not 26 Avsättningar	2008	2007
Ingående avsättning	119	188
Årets pensionsutbetalningar	-9	-69
Utgående avsättning	110	119

Not 27 Lån i Riksgäldskontoret	2008	2007
Låneskuld Riksgäldskontoret IB	6.396	6.970
Under året nyupptagna lån	1.654	3.293
Under året gjorda amorteringar	-3.261	-3.868
Utgående skuld	4.789	6.396

Beviljad låneram enligt regleringsbrev uppgår till 10 000 tkr.

Not 28 Upplupna kostnader	2008	2007
Upplupna löner och semesterlöner	7.173	6.565
Upplupna avgifter på löner och semesterlöner	3.351	3.042
Periodisering av bidragsutbetalningar	250	39.305
Övriga	3.308	1.480
	<u>14.082</u>	<u>50.391</u>

Not 29 Oförbrukade bidrag	2008	2007
Boverket	556	724
Naturvårdsverket	21.206	29.203
Jordbruksverket	14.557	15.273
Riksantikvarieämbetet	2.436	2.800
Näringsdepartementet	1.822	41.214
Jordbruksdepartementet	0	2.366
Socialdepartementet	686	3.312
Kammarkollegiet Samefonden	5.263	5.306
Post och telestyrelsen	9.653	3.432
Övriga	4.516	6.276
Oförbrukade bidrag, inomstatliga	<u>60.695</u>	<u>109.906</u>
Sparbanksstiftelsen	414	385
Kommuner	566	2.367
Övriga	278	574
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	<u>1.259</u>	<u>3.326</u>

Oförbrukade bidrag totalt **61.954** **113.232**

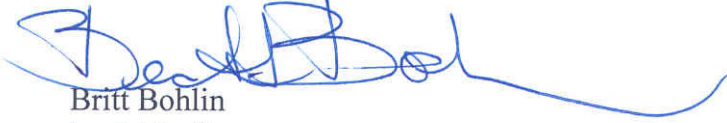
Förändringen avseende Näringsdepartementet jämfört med föregående år beror på att Länsstyrelsen Jämtland under åren 2005-2007 erhållit omställningsmedel.

Not 30 Övriga förutbetalda intäkter	2008	2007
Förutbetald intäkt Regionala fonden	0	54.858
Förutbetald intäkt Jordbruksfonden	0	-2.044
Förutbetald intäkt Sociala fonden	0	7.602
Förutbetald intäkt Regionala fonden Interreg IV	5.671	0
	<u>5.671</u>	<u>60.416</u>

Östersund 2009-02-20

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Britt Bohlin
landshövding